هاوکاری

التضامن

وزارة الاعلام ـ دار التضامن للطباعة والنشر الكردية

٢٤ لاپـــەرەیە بە (٢٥) فلسـە ١٩٧٦/١/٩ ژمارە (٣٩٩)

ژمارەی تایبەتی

• لەم ژمارەیەدا •

- ولات لە هەفتەیەکدا (ئاهەنگ گیرانو کردنەوەی چەندان پرۆژەی ئاوەدانی) ٠
- هاوکاری لەکوڕی خەباتدا ـ جەمال بابان
- سالێکی نوێ و ئەرکێکی پیرۆز ـ غەفور
- چەندان باسو ڕێپورتاج لە بیرەوەری (٦) سالەی « هاوکاری » دا ٠

پیرۆزبایی سەرۆکی فەرماندە لە هێزی چەکداری نەبەز

با لەشکرەکەمان شورەیەکی قایم بێ بۆ ڕەت کردنەوەی هەموو دەست درێژی یەك و دەستەبەری بەدیهێنانی ئامانجی نەتەوەکەمان بێت

با لەشکرەکـــەمانشورەیەکی قایم بێ بۆ ڕەتکردنەوەی هەموو دەست درێژی یـەك و دەســـتەبەری بـەدیهێنـــانی ئامـــانجی نەتەوەکەمان بێت ٠

سەرۆکی فەرماندە کاك احمدحسن بکر بەبۆنـەی یادی ٥٥ سالەی دامەزراندنی لەشکرەوەبروســـکەیەکی پیرۆزبایی ئاراستەی ئەندامانی هێـــزی چەکدار کرد تیایدا داوای کرد کە لەشکر ئامرازێکی بـەدیهێنانی ئامانجەکانی نەتـەوەی عەرەب بێت ئەمەش بروسکەکەیە

لە سەر کۆمارو فەرمانـدەی گشتی هێزی چەکدارەوە مهیب احمد حسن بەکر ٠

بێخۆشحالم کـە لەم ڕۆژەنەمرەی جەژنی پیرۆزی لەشکردا پیرۆزبایی لە ئێـوەو هەموو ئەندامانی لەشـــکری دلیر بەئەفسەرو سەربازو مەدەنی یەکارگێرەکـــانی یەوە بکـەم ٠

داواکارم لەخوای مەزن کـــەسەرمانخات بۆ خێرو خۆشـی ئەو لەشکرەو ســـەربەرزیوپتەوبوونی ٠٠٠ دەبا لەشکر شورەیەکی قایمی ڕەتکردنەوەیهەموو دەســـت درێژیەکی ئاوانبارو ئامرازێکی بەدیهێنانی ئامانجەکانی نەتەوەی عەرەبمان بێت لەیەکگرتنو سەربەستیوسوشیالیستیو ڕزگارکـردنی بەشە زەوتکراوەکانی نیشتمانی کـــەورەمانو پارێزکاریی دەسکەوتەکـانی شۆڕشـــەپێشکەوتوەکەمان بکـــات ٠٠ خواش سەرمان بخات ٠

ئا٠د٠ع

لەبیرەوەری یادی «٥٥» سالەی دامەزراندنی لەشکرە قارەمانەکەمانەوە :

جەژنی لەشکری قارەمانی ، جەژنی هەموو گەلە

گەلو ولات ئەمڕۆ پێکـەوە ئاهەنگی یادی دامەزراندنی لەشکری قارەمانی عیراق ئەگێڕن ٠٠ لە کانگای دلیانـەوە لەناو کەفو کولی خوشەویـــتیو بەختیاریدا ڕۆلەکانی گەلدەست لە ناو دەستی برا ئەفســەرو سەربازەکانی لەشکرە نەبەزەکەمان ئەنێنو جەژنـە پیرۆزە لەیەکتری ئەکەن ٠٠ نەك تەنیا پیرۆزبایی لـــە دایك بوونی لەشکر ! بەلکو پیرۆزبایی ئەو زنجیرە سەرکەوتنە یەك لـــە دوای یەکانەی کە لە تەمـــەنی خەباتی چەکدارانـەی دژ بـــە ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی داتۆماری کردوە ٠٠گەلو سوپا ئـــەمرۆ بەیەك دلو یـــەك بیروباوەڕەوە لـــەژێر سەرکردایەتی سیاسی شۆرشی ١٧ی تەموزدا دەسکەوت لـــە دوای دەسکەوتو سەرکەوتن لە دوای سەرکەوتن بەدەست دێنن ٠٠ بۆ ئەوەی ئاسۆیەکی پرشنگداری روناکتر لەدایك بێتو عیراقێکی یەکگرتووی پێشـــکەوتوی سوشیالیستی پێك بێ ٠

لەشکری دلێری عیراق هەر لە ڕۆژی هاتنەکایەوە لەسالی ١٩٢١دا تا ئەکـــاتە ئـەمرۆ مێژوویەکی دورو درێژی پڕ لـە قارەمانێتیو دلسۆزی تۆمـــار کردوە٠٠ سەرگورشتەی خەباتی نەبەردانەی جارێکی تر ئـــەوە

بروانە ل ـ٢١ـ

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی فەرمانده

شۆڕشەکەمان مەرجی رزگاربوون‌و پێشکەوتنی ئافرەتی دابین کردوە

- شۆڕشی تەمووزبایەخی بەئافرەت‌و مافەکانی داوه ٠
- ئافرەت داوا کراوەکه کاری داهێنەرانه بکات‌و لە سەرچاوەی زانست‌و رۆشنبیری یەوە هەڵێنجێ ٠

سەرۆکی فەرمانده کاك احمدحسن بەکر لەوتووێژێکدا لەگەل پەیامنێری گۆڤاری (المرأة) کە یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق دەری ئەکات بەبۆنەی کۆتایی هاتنی سالی جیهانی ئافرەتانەوه دواوەووتویەتی :

شۆڕشە نەتەوەیی وسوشیالیستی یەکەمان مەرجی رزگار بوون‌و پێشکەوتنی بۆ ئافرەتان‌دابین کردوه بۆ ئەوەی بتوانێ کاریگەرانە دەوری خۆی بگێڕێ بەرامبەر بەکۆمەڵ‌و روو بەرووی هەموو دیاردەکانی پاشکەوتن‌بێ ٠ ئەمەش تەواوی قسەکانی سەرۆکی فەرماندەیە :ـ

لە کاتێکدا پێشوازی سالی نوێ‌و تەواو بوونی سالی ئافرەتانی جیهان ئەکەین ئەمانەوێ‌و ئاواتمانە کە ئەم سال‌و سالانی ئاینده سالی بەرەوپێش چوون‌و رابەرین بێ بەرەو بە یەکجارەکی رزگاربوونی ئافرەت‌و بەرەو بەشدار بوونی یەکسانانەی لەگەل پیاودا لە پێناو خزمەت کردنی ئامانجەکانی نەتەوەی عەرەب‌مان لە یەکگرتن‌و سەربەستی‌و سوشیالیستی‌دا ٠

شۆڕشە نەتەوەیی‌و سوشیالیستی یەکەمان مەرجی رزگار بوون‌و پێشکەوتنی بۆ ئافرەت‌دابین کردوەو خستویەتیە سەر رێگای بێ بڕان‌و شاد بوون بەدەسکەوتەکانی کارگوزاری گۆڕانی کۆمەلایەتی‌وپتەووکردنی ئەرکی سەرشانی لە کۆمەلە پێشکەوتووەنێ‌کۆشەرەکەمان وە بۆ روو بەرووبوونی هەموو نیشانەو دیاردەیەکی پاشکەوتوی ئافرەت ٠

دواکەوتنی ئافرەت‌و بەیەکسان‌سەیر نەکردنی هۆی‌دواکەوتنەو تەکەره لە بەرەوپێش چوونی نەتەوەی عەرەب‌و توناو لێ هاتوییەکەی ئەدات لە بواری‌بەرەنگاری کردنی دەست درێژی‌یەکانی ئیمپریالیزم‌وزایۆنیزم ٠٠ جا لەم کۆشەیەوە کێشەی رزگاربوونی ئافرەت‌توندوو تۆل بەکێشەی زیندو کردنەوەی کە لە پوزەپرشنگدارەکانی مێژووی عەرەبەوە بەستراوەتەوە ٠

ئافرەتی عەرەب لە بواری‌مێژووی‌پرشنگدارماندا پلەیەکی بایەخ داری لە کۆمەل‌و دەورێکی گرنگ‌و دیاری لە مەیانه جۆر بەجۆرەکانی‌دا هەبووه ٠

لەمێژووی‌هاو چەرخیش‌ماندا‌هەر چەندە رژێمی کۆنەپەرست و چەوسێنەر دەستیان رۆیشتوه‌لەگەل ئەمەش‌دا ئافرەت دەوری لەو شۆڕشانەدا هەبووه کە گەلی عەرەب هەلیگیر ساندوون لە فەلەستین یان جەزایر یاخودئەرتیریا یان عومان ٠٠٠ هەروەها دەوری هەبوو لە ولاتەکەمان‌دا بەوەی بەشدار بووه لەسەرکەوتنی گەلەکەمان‌وشۆڕشەکانی دژی رژێمەبەکرێ گیراوە کۆنەپەرستەکان ٠

لە بەرنەمانە ٠٠٠ ئافرەت‌لەسای‌سێبەری شۆڕشی‌حەفدەی تەمووزدا بایەخێکی تایبەتی‌ورێزێکی زۆری لێ نراوه کە بریتی بووه لە دابین کردنی هەمە جور لە بەردەمی‌دا بۆ ئەوەی‌مافەکانی زامن بکرێن‌ویەکسانی لەگەل پیاودا دەستە بەربێ‌و چالاکانە لە ژیانی‌سیاسی کۆمەل‌دا بەشداری‌ی بکات ٠٠٠ وە ئەوپشتگیری‌یەی‌یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق لە لایەن سەرکردایەتی پارتی‌وشۆڕشەوە لێ ئەکرێ نمونەیەکی ئەم بایەخ پێدان‌و رێز لێ‌نانەیە ٠

لە چوارچێوەی رەوتی‌شۆڕشگێڕانەو ئەو مەرجانەی رزگاربون‌و بەرەوپێش چوون‌کە لە مەیانی تاکە کەسی‌و بەکۆمەلدا بۆ ئافرەت مسۆگەر

بروانه ل ـ٢٢ـ

دەرچوونی چەند مەرسومێکی جەمهوری

مەدالیای رافیدەین بە هەڤاڵی سکرتێری گشتی‌و هەڤاڵی یاریدەدەری درا

هەڤاڵ صدام حسین پلەی فەریقی یەکەم‌و خەلاتی رافیدینی‌وەرگرت

خەلاتی رافیدین بۆ هەڤالان مستەفاو دوری‌وجەزراوی

به پێی مەرسومێکی‌جمهوری کردایەتی شۆڕش لە ریککەوتی فەرماندەی دامەزرینەر هەڤال (١ـ٧ـ١٩٧٢)ی وە پلەی میشێل عفلق سکرتێری گشتی فەریقی یەکەمی ئەبێت ٠ حزب‌و هەڤال شبلی عەیسەمی یاریدەدەری سکرتێری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب خەلاتی رافیدەین ، پلەی یەکەم‌و جۆری مەدەنی‌یان پێ درا ٠٠٠ ئەمەش تەواوی مەرسومەکەیە :ـ

مەرسومی جمهوری
ژماره ـ ٤

بە پێی ناوەرۆکی بەندی (٢)ی یاسای خەلاتی رافیدەین ژماره (٨٧) سالی ١٩٥٩ وبەندی حەوتی سیستەمەکە ژماره (٢٨)ی سالی ١٩٦٧ ئەم بریارانەمان دا :

١ ـ میشێل عەفلەق سکرتێری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب خەلاتی پلەی یەکەمی رافیدەین جۆری مەدەنی پێ ئەدرێ ٠

٢ ـ شبلی عەیسەمی یاریدە دەری سکرتێری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب خەلاتی پلەی یەکەمی رافیدەین جۆری مەدەنی پێ ئەدرێ ٠

لە رۆژی چواری مانگی محەرەمی سالی ١٣٩٦ی کۆچی بەرامبەر بە رۆژی پێنجی مانگی کانونی دووەمی سالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغذا نووسرا ٠

احمد حسن بکر
سەرکومار

بەپێی دوو مەرسومی جمهوری کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش پلەی فەریقی‌یەکەم‌و خەلاتی‌رافیدەینی پلەی یەکەم‌و جۆری عەسکەری پێ درا ئەمەش هەر دوو مەرسومەکەیە :

به ناوی خوای بەخشندەو میهرەبانەوە مەرسومی جمهوری
ژماره (٣)

به پێی ناوەرۆکی برگە (ز)ی بەندی بەنجاو هەشتی دەستوری وەختی ئەم بریارەمان‌دا :

صدام حسین مجید جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە ریککەوتی (١ـ٧ـ١٩٧٢)ی وە پلەی فەریقی یەکەمی ئەبێت ٠

لە رۆژی چواری مانگی محەرەمی سالی ١٣٩٦ی کۆچی ریککەوتی رۆژی پێنجی کانونی دووەمی سالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغدا نووسرا ٠

احمد حسن بکر
سەرکومار

به ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان مەرسومی جمهوری
ژماره (٥)

به پێی ناوەرۆکی برگە (ز)ی بەندی (٥٨)ی دەستوری وەختی لە یاسای چاککراوی خەلاتی رافیدەینی ژماره (٨٧)ی سالی ١٩٥٩ ئەم بریارەمان‌دا :

صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش خەلاتی پلەی‌یەکەمی رافیدەینی جۆری عەسکەری ئەدرێتێ ٠

لە رۆژی دووی مانگی محەرەمی سالی ١٣٩٦ی کۆچی بەرامبەر بە روژی سێی مانگی کانونی دووەمی سالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغدا نووسرا ٠

ئا٠د٠ع

احمد حسن بکر
سەرکومار

وە بەم بۆنەیەوە کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئەم بروسکە سوپاسنامەیەی بۆ سەرۆکی فەرمانده نارد :

سەرۆکی فەرمانده باوك احمد حسن بکری بەرێز :

جارێکی‌تر ساعتتان‌کردەوە کە خاوەن رەوشتێکی رەسەن‌و جوامێرن‌و ئەو رەوشتەشتان پەیوەندی بە بیروباوەڕەکانی شۆڕشەوە هەیە کە ئێوە لەمەوبەرو ئێستاش سەرکردایەتی‌تان کردوە لەسەر رێگای سەرکەوتنی یەك بەدوای یەكدا ، ئێمە دیارترین شت کە ئەمانەوێ بەسەرکردایەتی ئێوە ساغی‌بکەینەوە وەکو سامان‌و کەلەپورێك رەوشتی بەرزی شۆڕشی‌مەزنی تەمووزە٠ ئێوە هەمیشە لەم بوارەوە لە پێشمانەوە بوون بۆ سەلاندنی ئەم رێبازه ٠

ئەو بیروباوەڕەی کە هەموو شەهیدانی نەتەوەی عەرەب خۆیان لەپێناودا بەخت‌کردوه ، کە ئیستاکەش ئێوە بە توانایەکی لەئەندازەبەدەر چاودێری ئەکەن ئەم بیروباوەڕە ئاراستەکەرو رێ‌نیشاندەرێکی نەگۆڕاومانە لەپەیوەندی باوکایەتی‌و ـ کردایەتی‌و هەڤالیتی‌دا لەگەل ئێوه ٠

سەرۆکی بەرێز ، ئێمە دلسۆزی پەیمانەکەمان ئەبین ، بۆ ئەوەی شەهیدو هەتیوو جەرگ‌سوتاوان دلنیابن لە تاقی‌کردنەوەکەی ئەم ولاتە تێکۆشەره ٠٠٠ هەروەها دلسۆز ئەبین ، بۆ ئەوەی گەل لەپاشەرۆژی خۆی دلنیابێت‌و بۆ ئەوەی جارێکی‌تر راستی‌و دروستی‌ی ئەوبیروباوەڕە ساغ بکەینەوه کە لیوەی فێر ئەبین ، هەروەها دلسۆزی ئەو رێزه ئەبین کە ئێوە لێ‌تان‌نابن‌و بەسەرتان کردینەوه ٠٠٠ پایەداربن‌وەکو باوك‌و فەرماندەو هەڤال لەسەر رێگای‌سەرکەوتنی یەك بەدوای یەكدا بۆ خزمەت کردنی گەل‌و نەتەوه جوامێرەکەمان ٠

صدام حسین
١٩٧٦ـ١ـ٥

مەرسومی جمهوری ژماره (١٢) ٠

به پێی ناوەرۆکی برگە (ز)ی بەندی پەنجاو هەشتی دەستوری وەختی‌و بەندی دووی یاسای خەلاتی رافیدەینی ژماره ٨٧ی سالی ١٩٥٩ ئەم بریارەمان‌دا :

هەریەکی لەمانه :

١ ـ دکتور عزەت مستەفا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و وەزیری تەندروستی :

٢ ـ عزەت ئیبراهیم دوری ئەندامی ئەنجومەنی سەرـ

بروانه ل ـ٢١ـ

Institut Kurde de Paris

سەرۆك بەکر چاودێری ئاهەنگەکانی بیرەوەری دامەزراندنی لەشکری نەبەزی کرد.

لەژێر چاودێری سەرۆکی فەرماندە بەڕێز (احمد حسن البکر)دا رۆژی سێ شەممەی رابردوو ، لە سەرانسەری ولاتدا بە بۆنەی بیرەوەری یادی پەنجاو پێنج هەمین سالەی دامەزراندنی سوپای نەبەزمانەوەجەماوەری گەل گەلێ ئاهەنگی بە جۆشی گیرا •

لەگەل ئەم ئاهانگە جەماوە-رەیانەدا گەلێک پرۆژەی ئابوری و کۆمەلایەتی وپەروەردەیی کرایەوە وە بەردی بناغەی گەلێک پرۆژەی تر دانراوە •

بەم بۆنە پیرۆزەوە بەغدای پایتەختو هەموو پارێزگاکان بەرگێکی رازاوەو قەشەنگیان پۆشی بوو هەموو کوچەو کۆلانێکی ولات بە وێنەی سەرۆکی فەرماندە بەڕێز احمد حسن البکر ودروشمی حیزبی سەرکردەی شۆرش حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب رازابۆوە • لە یادی پەنجاو پێنج هەمین سالەی دامەزراندنی سوپای ئازاماندا جەماوەری گەل پیرۆزبایی سەرکەوتنە مێژوویەکانی لە سوپای دلێرمان دەکرد هەر بەو بۆنەیەوە لە ئاهەنگێکی گەورەدا چەپکە گولی سەرەک کۆمار و فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان (المهیب احمد حسن البکر) وبەرێزان باوەڕ پێکراوی دیپلوماسی لە عیراق دا و پاشکۆ دیپلۆماسیەبە سەربازیەکان و سەرۆکی

بروانه ل -٢٣-

پیرۆزبایی فەرماندەی لەشکری میللی

بە بۆنەی بیرەوەری پەنجاو پێنج هەمین سالی دامەزراندنی سوپای دلیرەوە سەرۆکی تێکۆشەر بەرێز احمد حسن البکر و جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش مامۆستا صدام حسین لە فەرماندەی گشتی سوپای میللیەوە ئەم بروسکەیەیان پێ گەیشتوە •

بەناوی خۆمەوەو لەجیاتی هەموو سوپای میللی بە بۆنەی بیرەوەری دامەزراندنی سوپاوە پیرۆزبایی لە ئێوەو سوپای قارەمانمان ئەکەین ... سوپای میللی هەمیشە هێزێکی ئامادەو پال پشتێکی قایمی سوپای نەبەزەو قەلایەکی سەختی شۆرش و حیزبە سەرکردەکەیەتی •

هەربژین وسەرکەوتووبن لەرێبازی نەتەوەی عەربدا بۆ بەدی هێنانی یەکێتیو سەربەستیو سوشیالستی •

طه یاسین الجزراوی
فەرماندەی گشتی سوپای میللی

پرۆزبایی سوپاسالار

بەبۆنەی بیرەوەری پەنجاو پێنج هەمین سالی دامەزراندنی سوپای دلیرەوە سەرۆکی تێکۆشەر بەرێز احمد حسن البکر و جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش مامۆستا صدام حسین لە سوپاسالارەوە ئەم بروسکەیەیان پێ گەیشتووە •

بەبۆنەی بیرەوەری پەنجاو پێنج هەمین سالی دامەزراندنی سوپای عیراقی نەبەزەوە بە ناوی خۆمو هێزە چەکدارەکانەوە جوانترین پیرۆزبایتان پێشکەش دەکەمو داواکارم لە خوا کە هەمیشە سەرکەوتووبنو هەولو تەقەللای جۆامێرانەتان بۆ فراوان کردنو پەرەپێدانی هێزو توانای سوپامان بێتە بەر تابەجاکی ئەرکە نیشتمانیو نەتەوەیەکانی جێبەجێ بکات ودروشمی نەتەوەکەمان لە یەکێتیو سەربەستیو سوشیالیستیدا لەژێر سەرکردایەتی شارەزاو لێهاتووی ئێوەی بەرێزدا بێتە دی •

هەموو سەرکەوتنێک هەر لە خواوەیە •

فەریق روکنی یەکەم
سوپا سالاری گشت هێزە چەکدارەکان

بەبۆنەی یادی «٥٥» سالەی دامەزراندنی لەشکرەوە : چەند میهرەجانێ و ئاهەنگێکی جەماوەری فراوان لە سەرانسەری ولاتدا

رۆژی سێ شەممەی رابوردوو چەند میهرەجانو ئاهەنگێکی جەماوەری فراوانی گەل لە پارێزگاکانی ولاتدا کرا بە بۆنەی بیرەوەری یادی ٥٥ سالەی دامەزراندنی لەشکری قارەمانی عیراقەوە •

لەم بیرەوەریەدا بەردی بنچینەی چەند پرۆژەیەك دانراو چەند پرۆژیەکیش کرایەوە ، کە بە ملیونەها دیناریان تێ چوە •

مامۆستا طه الجزراوی

بروانه ل -٢٢-

تەواو بوونی وتوویژی نێوان عیراق و ئێران

هەفتەی رابوردوو وتووێژی نێوان عیراقو ئێران کۆتایی هاتو بەرێز ئەمیر عەباس هویدا بەغدای بەجێ هێشت ... وە لەفرۆکەخانە لەلایەن مامۆستاصدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشەوە بەرێ کرا •

ئەوەی شایانی باسە رۆژی (٤-١) بەرێز سەرەك وەزیرانی ئێران بەسەردانێکی رەسمی لەگەل وەفدێکدا هات بۆ بەغداو لە فرۆکەخانە لەلایەن بەرێزمامۆستا تەها محیی الدین جێگری سەرکۆمارەوە پێشوازی کرا •وە لەماوەی سەردانەکەدا سەرۆکی فەرماندە کاك احمدحسن بکر پێشوازی سەرەك وەزیرانی ئێرانی کردو نامەیەکی خاوەن شکۆ شاهەنشای ئێرانی لێوەرگرت • وە لەدیدەنی یەکەداکە نزیکەی (٣٥) دەقیقەی خایاند باسی پەیوەندی برایانەی نێوان هەردوو ولاتی دراوسێو جونیەتی پتەوکردنی کرا •

وە لەهەمان رۆژیشدامامۆستا صدام حسین لە بارەگاکەیدا لە ئەنجومەنی نیشتمانی پێشوازی بەرێز سەرەك وەزیرانی ئێرانی کرد •وەدوای دیدەنی یەکە بەرێز هویدا بۆ رۆژنامە نووسان دواو وتی :

ئێمە زۆر پیویستیمان بەم دیدەنیانە هەیە بۆ پتەوکردنی پەیوەندی نێوان هەردوو ولاتی دۆست• ئێمە لەبواری پەیوەندی سیاسیدا زۆرشتمان بەدەست هێناوەو هەول ئەدەین پەیوەندی هاوکاریمان لەمەیانی ئابوریدا بەهێز بکەین •

وە مامۆستا صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دوای دیدەنی یەکە وتی : پەیوەندی نێوانمان دوای رێککەوتنەکەی جەزایر بەرەو باشی هەنگاوی ناوە • ئێستاش ئێمە جارێکی تر بەیەك گەیشتین بۆ قولکردنەوەی ئەم پەیوەندیە باشە • ئێمە دوای رێککەوتنەکەی جەزایر چاومان بەخاوەن شکو شاهەنشاو برامان سەرەك وەزیرانی ئێران کەوت و لەو باوەڕەشدابن کە بەرژەوەندی ناوکۆیی لەنێوان هەردوو ولاتماندا هەیە و ئەبێ هەولی قولکردنو پەرەپێدانی بدەین • ئەم جوارچیوەیەوە هەردوولامان باسی پەیوەندی دوو قۆلیو ئەو کاروبارانەمان کرد کە هەردوو ولات بایەخی پێ ئەدەن لەناوچەکەدا •

وە لە فرۆکەخانەی بەغدا رۆژی ٦-١ بەرێز سەرەك وەزیرانی ئێران لەکاتی رویشتنیدا بە رۆژنامەنووسانی وت کە نامەیەکی سەرۆکی فەرماندە کاك احمد حسن بکری پێیە بۆ خاوەن شکو شاهەنشای ئێران •

ئا•د•ع

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری زیادکردنی بودجەی داهاتی نەوتیدا

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری داوەکە بودجەی ئاسایی داهاتی نەوتی سالی ١٩٧٥ (٦٠) شەست ملیون دینار زیاد بکات ، بۆ ئەوەی کەلەبەری ئەوزیانە پڕکاتەوە کە بەهۆی پشتگیرکردنی نرخی نەوتەوە توشی هاتوە •

ئەمیش تەواوی بڕیارەکەیە:-

بەپێی دەسەلاتی بڕگەی (أ) لە ماددەی (٤٢)ی دەستوری وەختی ، لە کۆبوونەوەی رۆژی ٧-١٢-١٩٧٥ دا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش بڕیاری داوە :

یەکەم - کە بەشی بودجەی ئاسایی داهاتی نەوتی سالی ١٩٧٥ (٦٠) ملیون دینار زیاد بکات بۆ پڕکردنەوەی ئەو زیانەی لەپشتگیری کردنی نرخی نەوتالێی کەوتوە •

دووهەم - وەزیرە تایبەتیکان ئەم بڕیارە جێبەجێ ئەکەن •

احمد حسن البکر
سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش

سەرۆکی فەرماندە سەری لەبنکەیەکی ئاسمانی داوە

رۆژی ٤-١ سەرۆکی فەرماندە کاك احمد حسن بکر سەری لە بنکەیەکی ئاسمانیی داو نزیکەی چوار سەعاتی تیادا مایەوە •

سەرۆك بەکر لەوسەردانەیدا هەڤالان کامل یاسینو عبدالرحمن دوری نوێنەرانی مەکتەبی عەسکەری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو فەرماندەی هێزی ئاسمانیی لەگەلابوو •

وە لەکاتی گەیشتنیدا لەلایەن فەرماندەو کاربەدەستانی بنکەکەوە بەگەرمی پێشوازی کرا .. ئنجا سەرۆك بەکر سلاوی لەکاربەدەستو ئەندامانی بنکەکە کردو داوای لێکردن کە پتر کۆشش بکەن بۆ بەتین کردنی توانای جەنگاوەریی و لێهاتوییانو پەرەپێدانی زانیاری زانستییان •

دوای ئەمە سەرۆکی فەرماندە بەرگەرمیو بەهاوار-کردن بەژیانی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەرێ کرا •

ئا • د• ع

Institut Kurde de Paris

سەرۆك بەكر سوپاسی پیرۆزبایی کەرانی یادی دامەزراندنی لەشکر ئەکات

هەڤاڵان عەیسەمی و مستەفاو دووری و جەزراوی سوپاسی سەرۆکی فەرماندە ئەکەن

بەرێز سەرکۆمارو فەرماندەی گشتی هێزیچەكدار مهیب احمد حسن بكر سوپاسی ئەوانـە ئەكات كە بەبۆنەی یادی ٥٥ ســــاڵەی دامەزراندنی لەشكریدلێری عیراقەوە پیرۆزباییـان لێ كردبوو وە داوا لەخوای میهرەبانئەكات كە هەموان سەربخات بۆ خێرو خۆشی نەتـەوەی عـەرەبو نیشتمانی خۆشـەویستو لە شـــكری جوامێرو سەربەرزیی •

هەڤاڵ احمد حسن بكـــر سكرتێری سەركردایەتی قطری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ئەم بروسكە سوپاسنا- مەیەی لە هەڤاڵ شبلی عەیسەمی یاریدە دەری سكرتێری گشتی حزبەوە پێ گەیشت :

فەرماندەی تێكۆشەر هەڤاڵ احمد حسن بكری بەرێز

سلاوێكی هەڤاڵانە

ئەو میدالیایەی رافیـــدەین پلەی یەكەمی جۆری مەدەنی كە پێتان بەخشین كارێكی گەورەی تێ كردینو نیشانەی جوامێری ئێوەیە • منیش بەڵێنتان ئەدەمی كە بەردەوام بین لەسەر رێگای ئەو ئامانجانەی كە حـــــزبی فەرماندەمان حزبی بەعــــی سوشیالیستی عەرەبو شۆرشە جوامێرەكـــەی كە ئێـــوە بەدڵسۆزیوكارامەییو داناییەوە سەركردایـەتی ئەكـــەنو ، لەسەری رۆیشتوە •• داواكارم لەخوای مەزنو میهرەبان كـــە دەستبەپشتانەوە بكرێو بتان هێڵی بۆ حزبو شۆرشەكـەیو نەتەوەی عەرەب •

گەرمترین ســلاو وریزتان پێشكەش ئەكەم •

شبلی عەیسەمی
یاریدەدەری سكرتیری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب

ســەرۆكی فەرماندە كـــاك احمـــد حسن بەكـــر ئـــەم بروسكانەی لـــە ئەندامـــانی ئەنجـــومەنی سەركردایـــەتی شورش كاك عزەت مســــتەفا وەزیری تەندروستیو كاك عزەت دوری وەزیری ناوخۆو كاك تەھ یاســـین جـــەزراوی وەزیری پیشەســـازیو مەعـــدەنەوە پێ گەیشت :-

سەرۆكی فەرماندە تێكوشەر احمد حسن بكری بەرێز :

لەم رۆژە پیرۆزانەی رەونـە سەركەوتوەكـەی شـــورشدا كەتیایدا ئاهەنگی ٥٥ ســالەی دامەزراندنی لەشكرە قارەمانە- كـــەمان ئەگێرین لەشـــكری شورشی بـــەتوانای عـــەرەب ، بریارەكەی بەرێزتان دەربارەی بەخشینی میدالیا بـــە ئێمـــە بروای پتر كردین بۆ خزمـــەت

بروانە ل -٢٠-

طەجەزراوی سەرپەرشتی ئاهەنگی دەرچوانی دەورەی « البكر »ی كرد

ئیوارەی رۆژی سێ شەممەیرابردوو ئەندامی ئەنجـــومەنی سەركردایـــەتی شـــورشوفەرماندەی سوپای میللی كـاك طـــە الجزراوی سەرپەرشتیئاهـــەنگی دەرچوانی (زوبات سەفی) دەورەی البكری سوپایمیللی كرد •

ئاهەنگەكە لـــە قوتابخانەی سوپای میللی لە بەغدا رێكخرا بوو ، هـــەڤاڵان ئـــەندامانی مەكتەبی سەربازیی حیـــزبی بەعسی سۆشیالیستی عـــەرەبو عەمیدروكن سەرۆكی ئـــەركانی سەركردایەتی ســـوپای میللیو بـــەرێز پارێزگاری بەغـــداو بەرێزان لێپرسراوانی ســـوپای میللی ناوچەی بەغـداو جەماوە- رێكی زۆر لەو ئاهەنگەدا بەشدار بون •

لەسەرەتای ئاهەنگەكـــەدا بەرێز فەرماندەی قوتابخانەكـــە وتارێكی خوێندەوە لەوتارەكەیدا وتی :- ئـــەو پێشدەستییەی سەركردایەتی ســـوپای میللی كردوویەتی بـــۆ پێ ئـــەیاندنی كادری سەربازی بۆمەشقدانی رێكخراوە میللیو پیشەییەكـــان بەلگەیـــەكی دیارو ئاشـــكرای ئەوریبازە شۆرشگیریەمانە كـــە لـــەواقیعی ئـــەم نیشتمانەو نەتەوەی عەرەبەوە هەڵقولاوە ، لەكێشـــەی دژی ئیمپریالیزمو زایونیزمدا ، وە بۆ جێبەجێ- كـــردنی ئامانجە ستراتیژێكانی حیزبی بەعسی سۆشیالیـــستی عەرەب لە پێ گەیاندنی جەماوە- رێكی ئـــەوتۆدا بۆ هێنانەدی یـــەكێتیو سەربەســـتیو سۆشیالیستی كە سەركردایەتی تێكۆشانبكات وە ئـــەوەی رون كردەوە ، كـــە دۆخی ئێستای

بروانە ل -٢٣-

بروســـــكەیەكی سوپاســـــنامە بۆ مامۆستا صدام حسین لــە سەرۆك وەزیرانی ئێرانــەوە

جێ گری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش مامۆستا صدام حسین ، لـــە ســـەرەك وەزیرانی ئیران ئەمیـــر عباس هویداوە بەبۆنەی گەرانەوەیەوە بـــۆ ئیـــران بروسكەیـــەكی سوپاسنامەی پێ گەیشتوە •

ئەمیش تەواوی بروســـكە- كەیە •

جێ گری سەرۆكی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش بـــەرێز صدام حسین ••

لەكاتێكا ولاتەكەتان بـــەجێ دەهێلـــم ، پێخۆشحالم كـــە دووبارە سوپاســـی خـــۆتو خیزانەكەت بكـــەم بۆ ئـــەو

بروانە ل -٢٠-

وەزارەتی بەرگـــری بەبۆنەی جـــەژنی دامەزراندنی لـــە شكرەوە ئاهەنگێـــكی پێشوازی گێرا

ئێوارەی رۆژی سێشەممەی رابردوو بەبۆنەی جەژنی پەنجاو پێنج هەمین سالی دامەزراندنی ســـوپای نەبـــەزەوە وەزارەتی بەرگری ئاهەنگێكی پێشـــوازی گەورەی لە كۆشكی ئاشـــتی (سلام) رێكخستبو •

لـــەو ئاهەنگەدا ئـــەندامی سەركردایەتی قوتری حیـــزبی بەعسی سۆشیالیستی عـــەرب هەڤاڵ تایە عبدالكریمو هەردوو ئـــەندامانی بالیـــوراوی سەر- كردایەتی قوتری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عـــەرەب هەڤالان جعفر قاسم حمودیو شـــفیق الكمالیو هەندی لە وەزیرەكانو سوپاسالارو دەستەیەك لـــــە ئەفسەرەگەورەكانی سوپا ئامادە بون •

دانانی بەردی بناغەی سەربازی نەناسراو

لەگـــەل ئاهەنگەكانی ولات بەیادی پەنجـــاو پێنج هـــەمی دامەزراندنی ســــوپای نەبە- زمانەوە ، ئەمینداری پایتـــەخت بەرێز ابراهیم محمد اسماعیـــل سەرلەبەیانی رۆژی دووشەممەی رابردوو بەردی بناغەی پەیكەرە تازەكەی سەربازە نەناسراوەكەی دانا ، پەیكەرەكە لە نزیـــك گورەپانی عمان لـــە خواروی رۆژهەلاتی سەیرانگای زەورادا دروست دەكرێتو كۆمپانیـــای گشتی مقاوەلات ئـــەم كـــارە جێبەجێ دەكات •

بـــەم بۆنەیەوە ئاهەنگێكی گەورە رێكخرابو ، لەئاهەنگە- كـــەدا فەریق رُكنی یەكـــەم سوپاسالارو پارێزگاری بەغداو جێ گری پارێزگارو هەندێك لە فەرمانبـــەرە گـــەورەكانی ئەمیندارێتی پایتەخت ئامـــادە ببون لەسەرەتای ئاهەنگەكـــەدا بەرێوەبـــەری پـــەیوەندیو راگەیاندن لـــە ئەمیندارێتی پایتەخت كـــاك طالب العانی وتارێكی خوێندەوە ، لە وتارە- كـــەیدا باسی دەستكەوتەكانی ئەمیندارێتی پایتەختی كرد لەژێر سایەی شۆرشی ١٧ی تـــەموزی نەتەویی سۆشیالیستیدا •

وە مانای ئەم پەیكەرە تازە- یەی لێك دایەوە كە هونەرمەند خالد الرحال نەخشەیكێشاوە • پەیكەرەكە بریتیە لـــە تەختێكی هێلكەیی درێژیكەی ١١٠ مەترە لەوتەختـــەوە (٩) تونێـــژی كۆنكرێتی موســـەلح شـــۆر دەبێتەوە كـــە بەرزێكـــەیان ١٥ مەترە ئەم تونێژانە بە گرافێتی سەوزی سواخ دەدرێن •

وە لەســـــەر ســـوجێكی تەختەكە لەكۆتایی پلیكانەكانی پشـــتەوەی گومـــەزێكی خـــر لەكونكرێتە موسەلح دروســـت دەكرێت بانایی ئەو گومـــەزە هـــەزار مەتری چوارگۆشـــە دەبێتو قوترەكەی ٤٠ مەتریە ،

بروانە ل -٢٠-

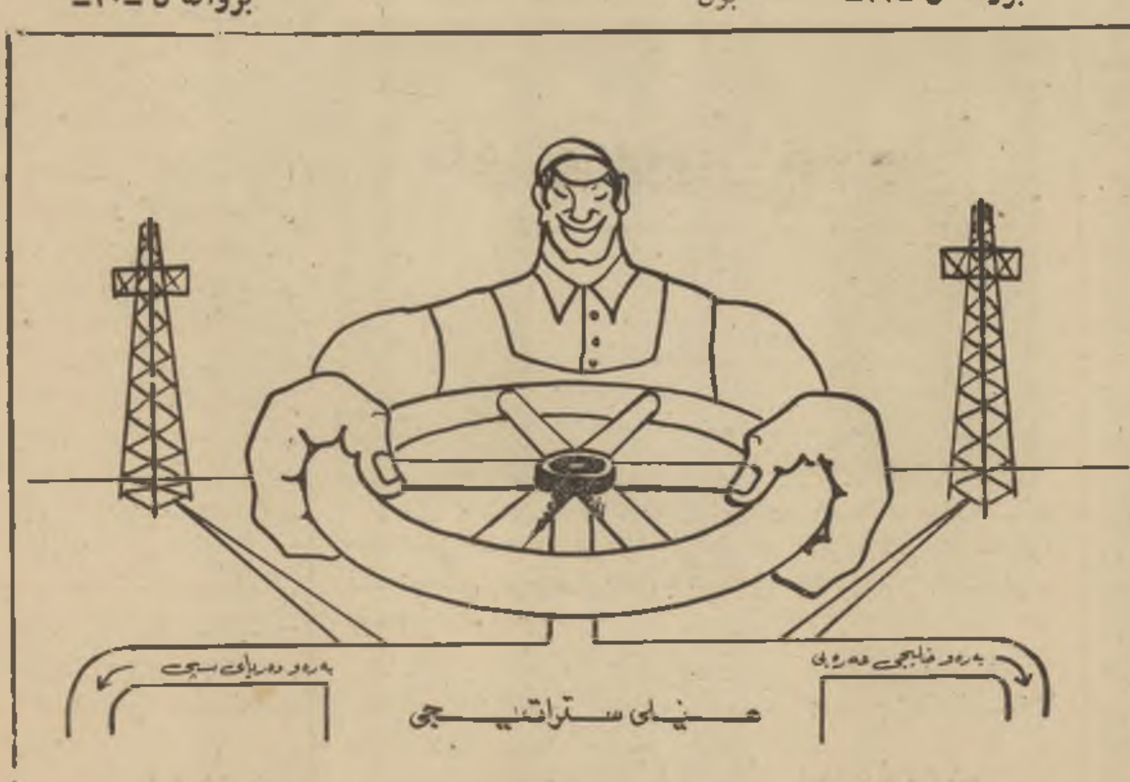

Institut Kurde de Paris

لە بیرەوەری شەشەم ساڵی دەرچوونی (هاوکاری)دا

هاوکاری لەکۆڕی خەباتدا

• جەماڵ بابان •

دەرچوونی هاوکاری‌و هاتنەکۆڕی خەباتیەوە لە ساڵی ۱۹۷۰دا یەکێکە لە دەست کەوتەکانی شورشی ۱۷ی تەموز کە حزبی بەعس لەرێی هێنانەدی عیراقێکی گەشاوەو یەکگرتوو ئازادا بەرپای کرد .

ئەوی راستی بێ یەکەم جارەلە مێژووی عیراقدا دەولەت لە رێگای دەزگایەلی‌وەك وەزارەتی راگەیاندنەوە رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی‌ی بەزمانی کوردی دەربکات‌و دوای ئەوەش دەزگایەکی رۆژنامەنەری وەك‌دەزگای هاوکاری ـ دار التضامن ـ دامەزرێنێت . جگەلە بەرێوەبەرێتی گشتی رۆشنبیری کە ئەمانە بێ‌گومان هەمو هەنگاوی بەنرخ‌و پێشکەوتوون لە مەیدانی‌بایەخدانا بە کاروباری ئەدەب‌و روشنبیری‌و اعلامی کورد ، کەرۆژنامەگەریشی لەگەلە ..

لەو رۆژەوە کە هاوکاری‌هاتۆتە مەیدانەوە تا ئیستا ، چالاکانەو بێ وەستان‌بەرهەمەکانی شۆڕشی ۱۷ ـ ۳۰ی تەموزی بۆ هاو ولاتیان‌دەرخستووەو روون کردۆتەوە بە هەموو دەسکەوتەکانیەوە ،وانا گشت ئەوشاکارانەی پیشان داوە کە لەناو ولاتدا بۆگەلی عیراقی هێناوەتە دی ، بۆ کوردو عەرەب‌و براکانی ترمان،بەتایبەتی دان نان بە مافی رەوای گەلی کورددا‌و پێك‌هێنانی ئۆتۆنۆمی لە کوردستانداو دامەزراندنی ئەنجومەنی (تشریعی‌و تنفیذی)و تۆزکردنی پیلانەکانی ئیمپریالیزم‌و دەستەو دایەرەی. هیچ دریغی نەکردوە لە پیشاندانی پرۆژە ئەخشە کێشراوو پێك هاوەکانی ئابووری‌و پیشەسازی‌و کۆمەلایەتی‌و کشت‌وکال ، ئەوپرۆژانەی کە خەریکی بناغەی ژیان‌و رادەی دەرامەتی‌دانیشتوانی عیراق نەك تۆن‌و ولات بەرەو گەشانەوەیەکی‌ئاوەدان‌و پتەو ئەبەن .. بەلێ هاوکاری دریغی نەکردوە ، چ لە دەرخستن‌و بلاوکردنەوەی ئەوانەی باسمان کردن‌و چ‌لەرووی دەست‌کێشان بەسەر دوا قەترە لە سامانی نەوتەکەماندا ، دوای دەرهێنانی لە چنگی بێگانە ، چ لەروی پێك‌هێنانی بەرەی نیشتمانی‌و بەهێز کردنی بەردی بناغەی‌برایەتی کوردو عەرەب‌و پشت گیری خەباتی گەلانی عەرەب لەهەموو خاکی عەرەبستاندا دژی ئیمپریالیزم‌و سەهیونیەکان‌و‌کۆنەپەرستان‌و لە پێناوی رزگار کردنی خاکی‌فەلەستینی داگیرکراودا .

جگە لە وانە هاوکاری یەك‌لەسەر یەك‌و بێ ئەم رەوانەوە پشتگیری بزوتنەوەی‌ئازادیخوازانەی هەموو گەلانی کردووەو لاپەڕەدووی هەمیشەلەژێر ناوی (خەباتی گەلان)دا دەرکردوە بە (دراسە)و‌لێکۆلینەوەو رون کردنەوەی بەنرخ‌و واقعیەوە .

هاوکاری هەرگیز لەبلاوکردنەوەو راگەیاندنی خەباتی کرێکاران‌و جوتیاروقوتابی‌و رۆشنبیران‌و تەقەللای گشت دەزگا‌نیشتمانیەکانی تر کەمتەرخەمی نەکردوەو لە سنووری توانای‌خۆیداو ئەرکی سەرشانی هێناوەتە دی .

هاوکاری لە یەکەم ژمارەیەوەکە دەرچووە هەر بەم جۆرە هاتوە ، بێ خاوبوونەوەو تەمرەوانەوە ، بێ گومانیش هەربەم جۆرە ئەڕوات‌و زیاتریش پشت‌بە حکومەتی نیشتمانی ، هەردەم تێ ئەکۆشێت بۆخزمەتی بزوتنەوەی کاروباری ئاسایش ، بە چاوی رێزو بەرزپیاروانینەوە تەماشای دەولەتە دۆست خواکانی عیراق ئەکات،بە تایبەتی دەولەتانی سوشیالیست..لە هەمان کاتدادژی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم‌و کۆنەپەرستان و دوژمنانی گەل‌ودەست درێژی‌و چاو لەدوییان ئەوەستێ ، لەگەل هەموپیشکەوتنخوازەکانی عیراقدا هەولی بەهێز کردنی بەردی

بڕوانە ل ـ١٦ـ

بەبۆنەی شەش‌ساڵەی « هاوکاری »یەوە

ساڵێکی نوێ و ئەرکێکی پیرۆز

• غەفوور •

هیچ بەگوناحی نازانم‌وبگرە زۆر جێگای خۆیەتی ئەگەر هاتو بلێم پەیوەندی‌یەکی هێجگار توندو تۆل‌و نەبچراووێ‌هەلکێش کەوتۆتە نێوان‌رۆشنبیران لەلایەك‌و نوسین‌و رۆژنامەگەری لەلایەکی ترەوە ،لە نێوان دەستەی رۆشنبیران ،هەل‌و مەرجی شێوەی بلاوکردنەوەی بەرهەمی شیرینی‌لەبن نەهاتویاندا .. بەمانایەکی تر مرۆڤێکی روشنبیر کە بەهەمو توانای ئەدەبیەوەوزەی خۆی ئەخاتە کار تاکەوتەیەکی نوێی تازەکورەی پڕسود دانەرێژی‌و بەدلسۆزیەوە پێشکەشی جەماوەری ئەکاو لە هەمان کاتا ئەیکات بە دیاریەکی بەنرخ‌وئەیدانە دەستی گەل .. دیارەئەبێ ئەم روشنبیرە زۆر تێ بکۆشێ بۆ بلاوکردنەوەی ئەم‌شیلەی مێشکیە مشور بخواودەماخی ماندو بکات‌و رێگایەك دیاری بکا تا ئەم دانەوێلەی‌بەرهەمی فیکری چەند ساڵەی‌پیا بچێنێ .. پێویستی‌وای لێ ئەکات بۆ شێوەی‌بلاوکردنەوەکەی بگەڕێ‌تاکو لە زەمینەیەکی ئەدەبی گۆڤاریک یان روژنامەیەك یان‌نامیلکەیەکی سەربەخۆدا بلاوی‌بکاتەوە .. ئینجا بیکانە چەکی دەستی بۆ پێش خستنی ژیانی،لە پێناوی بەختیاری‌و ئازادی‌دا.

بێ گومان ئەو مرۆڤەی کە بەلاماری چەکی نوسین ئەداو خامەی رەنگینی ئەگرێ بەدەستەوە مەبەستێکی مەزن‌و خۆلیایەکی گەورەی‌مێشکی ئەیخانە جۆش‌و خروشی خۆشەویستی پێشکەوتن‌و بەختیاری ئاگر لەدلیا ئەکاتەوە .. وشەی جوان‌و رێبازی تازەی جوان ، بیری نوێ‌و بابەتی دلگیر بۆتە تێشووی رێگای دوروو درێژی خواست‌و هەستی .. دیسان بێ‌گومان لەو کاتەدا جێی ئەکات ئاوات‌و ئامانجی پیرۆزی وەکو بارانی بەلەبرژێنێتە سەر زەویەکی تینووی کاکی بەکاکی،تاکو گول‌و گولزاری پڕ بۆن‌و خۆشی بروێنێ ، بۆ ئەوەی بیرو مێشکی خەلکی زاخاو بداو شەقامی تاریکی تاو شەوەزەنگی ژیان روناك بکاتەوە .. بۆ ئەوەی تەکاتێك بە کۆمەلگای دواکەوتووی گەل بدات باری ژیانی کۆمەلایەتی بەرەو پێشتر بەرێ .. گەندو گۆسپی دواکەوتن بەجێ بێلێ‌و ئەمانە بکاتە هاندەرێك کە ئارەزوو هەست لەدلی گەلا بهاژێنێ .. بەرەوگۆڕین‌و گورو گوژم‌و پێشەوە چون تا لە دواییدا بارو بارخانەی تێکوشانی لەبن نەهاتووی گەل لەبەردەم دەرگای سەربەستی‌و ئازادیدا بخا .. جەماوەر دەست لە ملی هیوای بەرزی بکاو شادبێ بە رۆژی بەختیاری ، مزدەی سەرکەوتن بە دۆستی نزیك‌و دوری رابگەیەنێ .

رۆشنبیرانی کورد لەو دەمەوە کە چاویان بەم نیشتمانە دلگیرە کراوەتەوە شیری خوێندەواری لەروی نەزانین‌و دواکەوتن‌دا هەلکێشاوە ، مەلاشویان‌بە بیری پێشکەوتنخوازانەی هاوچەرخ هەلهێناوەتەوە ، دلی بە هەژاری‌و سەرگەردانی گەل هەژێنراوە ، جەرگی بەباری ناهەمواری رولەکانی سوتاوە ، لە کاروانی خەباتی گەل دوانەکەوتووەو ماندوێتی‌و سەختی رێگای تێکۆشان پشتی نەچەماندۆتەوەو ئێش‌و ئازاری رۆژگار وزەی پێ بەرنەداوە ، لەهەمو تالی‌و نفتی‌و خۆشی‌و بەرزی‌و نشێوی‌و ناقی کردنەوەکانی ژیانی رۆژانەدا هەمیشە شاسواری رێگای پێشکەوتن بووە ، کاوەی ئاسنگەر بووە بۆ وێزەی ئەژدیهای‌سێ سەری ئیمپریالیزم‌و کونەپەرستان ، چاوساغی ئەم گەلە لێ‌قەوماوە بووە .. چەکی دەستی زەحمەتکێشانی کورد بووە لە روی زۆردارانا ، بەرەی رەنجی خۆیان کردوە بەشەکرو هەنگوین‌و دەرخواردی ئەم رۆلای دلسۆزەیان داوە .

لە پێناوی جێگیر کردنی وشەی جوان‌و راستی‌دا ، چەسپاندنی ئاوات‌و ئامانجی پیرۆزی مرۆڤدا ، هەرگیزاو هەرگیز لە تێکۆشان دەست بەردار نەبون ، کام گەل سەخت بووە گرتویانەو ، کام بار گران بووە شانیان داوەتە بەرو لەرێگای راستی‌و راستی وندا بونەتە قوچی قوربانی .

لەم چەرخە تازەیەشدا ، چەرخی وریابونەوە وراپەرینی یەك لە دوای یەکی گەلان‌و هێنانەدی مافی رەوا ، چارەنووسی رۆشنبیرانی کورد وە نەبێت دیاری دەستیان ، بەرهەمی مێشکیان کەم‌و بێ بایەخ بووبێت ، بە پێچەوانەوە وەکو مەلەوانێکی زانا ، وەستایەکی دانا لە دەریای بێ‌بنی ون بوودا گەوهەری شەو چراخیان بەدی کردوە ، پشتاو پشت ، دەستە لەدوای دەستە گەنجینەی پڕ لەسەرشانی خۆیان بەرامبەر بەنیشتمان بە دلسۆزی‌و روسوریەوە جێ‌بەجێ کردوە ورێگای دوا رۆژی پڕ لە بەختیاری‌یان بۆ گەل نیشانەکردوە .

رۆشنبیرانی کورد لەچەرخی چەپگەردی عوسمانیەکانا وەك جەنگاوەری مەیدانی رێگای ئازادی توانیویانە پێویستی مێژوویی خۆیان بەرنەسەر چابوکانە یەکەمین رۆژنامەی کوردی‌یان بە ناوی (کوردستان)ە وە لە شاری قاهیرە چاپ کردوە ، بە چست‌و چالاکی‌یەوە دەستیان کردوە بە بلاوکردنەوەی لەم لاو ئەولای ولاتا .... .. بەم چەشنە ئەم دەستە رۆشنبیرە تێکۆشەرە بەردی بناغەی کۆشکی بەرزی رۆژنامەگەری‌یان دامەزراندو بونە جێگای شانازی‌و بەرزی بۆ گەل‌و لە مێژووی تێکۆشانا ناویان تۆمارکرا .

لە سەردەمی دواپڕاوی ئیمپریالیزم‌و پاشایەتی عیراقا، رۆشنبیرانی کورد بەوپەڕی چالاکیەوە بەشداری بێ هەونەی نووسینی یەك لە دوای یەکی رۆژنامەکانیان ئەکرد ، لەناو جەرگەی بارێکی هێجگار ناهەمواری ئالۆزاوی پڕ پێچ‌وپەنادا هەرگیز ماندوو وەستانیان نەزانیوە ، نووکی قەلەمەکانیان تێکەل بەژان‌و رازی دل‌و داخوازیەکانی جەماوەر کردوە ، خواست‌و ئەستی ئەلەکەیان بەوتەی جوانی شورشگێرانەی دژ بە ئیمپریالیزم دەربریوە ، جەماوەریان بۆسەر شانۆی بەربەرەکانی ئیمپریالیزم تێ‌خرۆشاندوە ، پەیمان‌و وتەی نەگۆڕاوو تازەیان دوپات کردۆتەوە ، هەر لەسەرەتای دەرچونی رۆژنامەی پێشکەوتن کەیەکەمین رۆژنامە بوو لە سلیمانی تا زنجیرەی رۆژنامەکانی ترو دەرکردنی رۆژنامە لە ئەشکەوتی (جاسەنە) لەپال بزوتنەوەکەی شێخی نەمرا ، (هەرچەند بە پەنجەی دەست ئەژمێردران) جلەوی تێکۆشان‌و ئاگادارکردنەوەی کۆمەلانی خەلکی زەحمەتکێشیان بەرنەداوە .. هەر جارەی بەرەنگێك داخی دلی خۆیان رشتوەو رێگای خەباتی

بروانە ل ـ١٨ـ

Institut Kurde de Paris

هەموو شتێکی هاوکاری

بە ژمـــارە «۱۹۷۰ - ۱۹۷٦»

رۆژنامەی هاوکـــــاری لەسەرەتای دەرچونیەوە (۷۰ـ ۹۷٦) تا ئەمرۆ ، لە مـــاوەی تەمەنی شەش ساڵدا چەندان وتارو نوسینو لێکۆڵینـــەوەو بابەتی زانستی هەمە جـــۆرو سیاسیو کۆمەڵایەتیو ئابوریوتەندروستیو رەخنەو رەخنـــە کاریو ریپۆرتاجو چاوپــێکەوتنو بابەتی تری بـــڵاو کردۆتەوە ، کەزوربەیان لەگەڵویستوئارەزو ئاواتی کۆمەڵانی خەڵكو زوربەی جــەماوەریزەحمەتکێشی کوردا بووە ٠

ئێمە لە کاتێکدا کە تەمەنیشەش ساڵی رۆژنامەگەری پـر لە ماندوێتیو خزمەتـــگوزاریبەجێ دێڵینو بێ ئەنێینە ساڵی حەوتەمەوە ، ئـەوا بەدیـــاریلیستەی بەرهەمە بڵاوکراوەکانی رۆژنامەکەمان پێشکەش بـــەخوێنەرانی بەرێزمان ئەکـەینو هیواداریـن هاریکاری شـــەشساڵی رابوردوی نێوان نوسەرو ئەدیبەکان ورۆژنامەکـــەمانببێتە بناغەیەکی دۆستانە بـۆ ساڵی حەوتەم ولە ساڵی تازەدازۆرتر هاریکاریمان لە گەڵابکەن ٠٠ وئیتر سڵاو لە هەمـــــوخوێنەرانی هاوکاری ئەکەین ٠

ـ هاوکاری ـ

بابەتە بڵاوکراوەکان	ژمارەیان لە ماوەی شەش ساڵدا
	۷۰ ـ کۆتایی ۱۹۷٥
سەروتار	۱۸۱
هەر جارەی نوسینێك	۹٤
لێکۆڵینەوە	٥۱۳
گۆشەی ئافرەت	۲۲۸
فەرهەنگی زانیاری	۳۱
هەواڵی رۆشنبیری	۱۸۰
هەواڵی ئەدەبی	۲۹۸
هەواڵی هونەری	۲۳٥
شیعر ، کوردیو وەرگیراو	٥٥۰
دەنگوباسی وەرزش	۱٤٥
هەمە چەشنە	۱۰۱۲
هەواڵی ناوخۆ	۳٤۹٥
هەواڵی دەرەوە	۳۰۲٥
بابەتی ئەدەبی	٤۹۱
فلکلورو قسەی نەستەق	۲٥۳
لە بارەی مامۆستاو قوتابیانەوە	۲۲٦
ئاورێك لە رابوردوو	۸۷
ریپورتـــاج	٤۹٤
کتێبی هاوکاری	۸۲ ئەڵقە
بیرەوەری	۱۹٦
لە بارەی جوتیارانەوە	۲۸۷
وتاری پزیشکی	٦۰
یاریگرەو (مسابقات)	٥۲
زمانەوانی	۱۸
رەخنەو لێکۆڵینەوە	۱۲۷
چیروكو بابەتی منالان	۲٦۰
ئاگاداریو ئیعـلان	٦٥۲
چیرۆك	۱۸۱
خەباتی کرێکاران	٥۰۷
پوستەی خوێنەران	۲٦۸
کاریکاتێر	۲۹
بابەتی هونەری	۲۱۲
پەند	٤٦
لە ئەدەبی گەلانەوە	۱۳۰
وێنەی فۆتۆ	۲٤٥٤
وێنەی دەستکرد	٤۲۲

● زیاتر لە ۳۰۰ نوســـەرێتارو بابەتی خۆیـــان تیابـڵاو کردۆتەوە ٠٠

پاشماوەی : پاشـــــەرۆژی چیروك

لیونید لیونوف

نووسەری سۆفیەتی لیونید لیونوف ئەڵێ : ئەمە یەکەمین جار نییە لە رۆژئاوای ئەوروـ پاوەو لـــە چەندین شـوێنەوە هاوارو بانگ لە دژ مەوزوعاتی مرۆڤایەتی لـــە چیرۆکـــدا هەڵبێتو بانگی ئـەوە بدەن کـــە ئـــەو عاتیفەو سۆزەی پێشدان چیرۆك باسی ئەکـــرد ئێستە سواوەو بێ کەڵك بووە ، پێویستە باســـی شـــتی تازە بکـــرێتو ،بگۆڕدرێت ٠ لـــە راستیدا ئەمە ئیدعایەکە لە باتی وەڵامدانەوە ، پێویستی بــەوە هەیە بۆ حاڵی بکرێت ٠ چونکە نەخۆشییە ، یان دیاردەیـــەکی نەخۆشە ٠ کارێکی پەسند نییە ئەوانە پشت لە ئەو عاتیفـــەو مانایانە هەڵبکەن کە باســـی خۆشەویستیو ژیانو ئینسانە٠

ئەگەر چاوێ بە رابووردووی نزیکـــدا بخشێنین ٠ ئەبینین کۆمەڵێ هونەرمەندی گـــەورەو لەوانەش (بەلزاك) ، بـــە بلیمەتی خۆیان توانیویانە بـە قووڵی دابچنو بە دوو دەســـتی بەهێز خۆراکی عاتیفەی بلیمەتی خۆیان بگرنو گوێ نەدەنـــە شەوو رۆژو لە دژی هێـــزی شەڕخوای رۆژگـــاری خـــۆین بجەنگن ٠

لە واقیعدا هەموو هونـــەـ رمەندە رابەرەکان قەت خۆیان بەم پرسیارە ساردو سڕانـــەوە خەریك ناکەن٠ ئەو پرسیارانەی ئـــەمرۆ خەڵکی ئەیڵێنـــەوەو ئەیبیستین ٠ ژیان بۆ ؟ خـــۆر بۆ ؟ ئینسان بۆ ؟ ئەوان خۆیان بەم شتانەوە خەریك ئەکردووەو هەر لە هۆڵی ئەوەدا بوون کـــە کیشوەری نەدۆزراوەی تـــازە بدۆزنەوەو دلخۆش بن بـــەو سەرکەوتنانەی بـــەدی ئەهێننو یان بـــە ئازاری ژێرکەوتنەوە بتلێنەوەو بیر لـــەوە بکەنەوە ئـــەو جیهانی هونەرو فیکرەی بنیاتیان ناوە تەمـــەنی لـــە سەدەیەك زیاتر ناخایـــەنێت ٠ ئەوان ئاخو ئۆف ناکەن ، بەڵام بە داخی ئەوەوە سەرئەنێنـــەوە کـــە نەیانتوانیوە ، ئـــەوەی ئەیانەوێ بە هەوڵو کۆششیان بە ئەنجامی بگەیەنن ٠

ئەو هاوار بەدەمانە ، ئەمرۆ لـــە کوێوە ئـــەم بەندو باوی کۆتایی هاتنی دەوری ئینسانو چیرۆکیان هێنـــاوە ؟ لەگـــەڵ ئەوەشدا کـــە سوور ئـــەزانن ئێمـــە گەیشتووینەتە وەختێکی مێژوویی دیاریکراو ٠

ئایا ئیتر بـــە بەرەوە نەماوە کە شتی تازە بدۆزینەوەو لـــە پێناوی ژیانو ئینساندا خەباتی تازە بکەین ؟ ئـــەی ئەگەر واین کەوانە بۆچی لەم سەرزەوییـــە نەوەیەکی نوێ بێنێت ٠؟

من دژی ئەوەم کـــە هێرش بکرێتە سەر کەرەسەو ئـــەوزار ـ وسائل ـــی چیرۆکی کۆن ٠ نەك هەر دژیم بەڵکو باوەڕیشم وایە پێویستە رێز لەو ئەوزار (وسائل)و کەرەسەیە بگیرێت چونکە ئینســـان بەهۆی ئـــەوەوە توانیویەتی هونەری داهێنـــەـ رانـــەی خـــۆی وەدی بهێنێ ٠ چیرۆك خزمـــەتێکی گـــەورەی سەقافەتی مرۆڤایەتی کردووەو ئەو تەنیا گۆڕانەش بـــە سەریا هاتووە بریتییە لـــەو توانای فیکریو وێنەکەریو زیرەکییەی لـــە نیوەی سەدەی داهاتوودا لەگـــەڵ زیادبوونی زیرەکـــی مرۆڤو زانیاری پەیاکردنیـــدا پەیدا بووە ٠

زوربەی خوێنەران باوەڕیان بە یاساو دابی مرۆڤایەتی هەیەو بـــە چـــاوی هیـــوا باوەڕەوە ئەڕوانـــە ئێـــەو چاوەڕاونن گوێیان لـــە شتێکی تازە ببێ زاخاوی بیرو هۆشیان بداتەوەو خەباتو ژیان لە پێش چاویان خۆشەویستو شیرین بکات ٠ کاتێ نووسەر ناتوانێ ئـــەم سەرکەوتنە بەدیبهێنێ خوێنەرە راستەقینەکان لـــە شـــەڕێکدا بریندار ئەکـــاتو یـــان دوای رۆژێ کـــاری سەختو دژوار ماندوویان ئەکات ٠ ئەوسا خۆی بەرەو بورجـــە عاجییەکـــەی ئەکشێتەوە ٠ رەنگە ئەو بورجە بورج ئەبێت ، رەنگە سارامـــە بێ ، رەنگـــە کەژو چوڵەوانیـ یەك بێ یان هەر پەنایەکی تـــر بێت ٠ لێرەوە کەلێنێکی گەورە ئەکەوێتە نێـــوان نووســـەرو خوێندەوارانەوەو هونەرمـــەند بـــەرەو دابڕاوییو سـەرلێـ شـــێواوی ئـــەباتو ژیـــان لەهونەرمەندەکە ئەبێت بـــە کۆمەڵێ دوورگەی جیا جیا لـــە یەکتری ٠

ئەوزاری دۆزینەوە

چیـــرۆکی تەقلیـــدی یان چیرۆکە کۆنەکان بۆیـــە لای خەڵك باشن چونکە بە ساکاری باسی ئینسان ئەکەن ٠ باســـی ئـــەو لایەنە سادەیەی ئینسان ئەکەن کـــە هێشتا مرۆڤ لـــە رەخنەو فەلسەفە وەك ئێستـــە شارەزا نەبوو بوو ٠

پێویستە واز لـــە نووسینی چیرۆکی تەقلیدی بهێنیـــن ٠ چونکـــە مرۆڤ هەڵخەڵەتێنەو ناتوانێ راســـتیو ئاڵوزی باری مرۆی ئەم سەردەمە دەربخات ٠ پێویستە کەرەسەی چیرۆکـــەـ کانمان لە واقیعی ئەمڕۆو لـــە تاقیکردنـــەوە راستەوخۆکانی ژیانی هەڵێنجینو بە هۆشیاریـ یەکی تەواوەوە ئەو پەیوەندییە تێکچڕژاوو بە یەکا ئاڵاوانە شی بکەینەوەو بیدەینە بەر تیشك ٠

ئەرکی چیرۆکە کە واقیعی مرۆڤایەتی بدۆزێتەوەو شـــیی بکاتەوە ٠ دۆزینەوەو پـــەردە لەسەر هەڵماڵینی ئەوەش لەسەر خەملو بۆچوونو بەدی هـــاتنی ئەو فەرەزیاتانەو لەسەر هەڵەو راستی بەندە ٠

Institut Kurde de Paris

ساڵی ۱۹۷٦ و « بنەماڵەی هاوكاری » و بیرەوەری شەش ساڵەی تەمەنی ڕۆژنامەكەیان

خوێنەری خۆشەویست :

دوان لە چۆنیەتی پێك هاتنی بنەماڵەی ڕۆژنامەی «هاوكاری» زۆر یادگار بیر ئەخاتەوە ، یادگاری خۆشی و ناخۆشی و ماندوبون و شەونوخونی و زویربون و دڵ تەنگی و دڵپاكی و پێ كەنین ، ئەوا هاوكاری مۆمی شەشەمی تەمەنی دائەگیرسێنێ و شەش ساڵی ڕەبەقیشە ، هەموو هەفتەیەك بەردەوام ئەگاتە دەست خوێنەرانی كوردو لەكاروانی خزمەت گوزاری وشەی كوردی داو گەیاندنی دەنگی پێشكەوتنخوازی گەلان و بەهێز كردنی یەكێتی كوردو عەرەب لە عێراقی برایەتی و شورشدا دوانەكەوتوە .

بەبۆنەی بیرەوەری شەش ساڵەی لەدایك بونی ڕۆژنامەی ـ هاوكاری ـ وە ، ئەم چەند دێرە بەرچاو ئەخەین :

● یەكەم ژمارەی ڕۆژنامەی ـ هاوكاری ـ لە ٩ـ١ـ١٩٧٠دا دەرچو ، دەرچونی ئەم ڕۆژنامەیە لەئەنجامی بڕیارە پیرۆزەكەی ئەنجومەنی سەرـكردایەتی شورشدابو دەربارەی « مافی ڕۆشنبیری گەلی كورد » .

● لەسەرەتادا « هاوكاری » لە (دەزگای چاپ و بڵاوكردنەوەی ڕۆژنامە) دەرئەچو ، دوای لە « دار الجماهیر » .

● سێ ژمارەی یەكەمی بە(١٢) لاپەڕەی بچوك دەر ئەچو دوای بوبە (١٦) لاپەڕە . ئینجا(٨) لاپەڕەی گەورە .

● تا ئیستا دوو ژمارەی تری تایبەتی دەر كردوە ، یەكەمیان بەبۆنەی ڕابوردنی ساڵی یەكەمیەوە كە (١٦) لاپەڕەی گەورە بو دووەم بەبۆنەی ساڵی سێیەمی دەرچونیەوە كە بەشێوەی گۆڤارو بە (٤٠) لاپەڕەی بچوك دەرچو .

● ڕۆژنامەكە لە مانگی حوزیرانی ساڵی ١٩٧٤وە لەدەزگای هاوكاری چاپ و بڵاوكردنەوەی كوردی دەر ئەچێت ، لەپێشدا (١٠٠٠)دانەی لێ چاپ ئەكرا ، دوایی (٢٥٠٠) دانەو ئیستا (٤٠٠٠)دانەی لێ چاپ ئەكرێ و لە مانگی ئەیلولی ١٩٧٥وە لاپەرەكانی زیادی كردوەو بوە بە (١٢) لاپەڕەی گەورە .

● لە وەتی ڕۆژنامەی ـ هاوكاری ـ دەرئەچێ تا ئیستاش بەردەوام لەچاپخانەی ـ الجمهوریە ـی سەر بە « دار الحریە » چاپ ئەكرێ .

● ئەوەی بە ئاواتیەوەین ، ڕۆژنامەكەمان لە چاپی « لیتربریس » بگۆرێ بۆ چاپی « ئوفسیت » .

● لەكۆتایدا سڵاوی ڕێزو خۆشەویستی لە هەموو ئەو ڕۆژنامە نوسانەی لەیەكەم ژمارەی ئەم ڕۆژنامەیەوە ڕەنجیان تیاداداوەو پێشیان خستوەو لەو ڕۆژنامە نوسانەی ئیستا كاری تیائەكەن و لەوانەی لەدوارۆژدا كاروانی هاوكاری بەرەو پێشەوە ئەبەن .

● با داگیرساندنی مۆمی شەشەمی تەمەنی ـ هاوكاری ـ هەنگاوێكی نوێ بێ بەرێگای پێش خستنی ڕۆژنامەگەری كوردیدا .

● هەربەم بۆنەیەوەو بەبۆنەی داهاتنی ساڵی ١٩٧٦وە باری سەرنج و ئاوات و خواستی چەند خوشك و برایەكی بنەماڵەی (هاوكاری) بە خوێنەرانی خۆشەویست ئەگەیەنین :

ئاوات و خواستی ساڵی حەوتەم

● ئەگەر ئێمە توانیمان ، لەدەرسە بەنرخەكانی ساڵانی ڕابوردوو پەندوەرگرین و سوودببینین بێ گومان ئەمە هێنانە دی باشترین ئاواتی ساڵی داهاتووشمانە .

● بەڵێ منیش ، وەك هەموو گیاندارێ ، ئاشتی خوازم و دژی جەنگم ... دژی دەست درێژی كردنی ئیمپریالزم و زۆر دارانم بۆ سەر هەر وڵاتێك و هەر كەسێك بێت ..

● بەخوا حەزیش لەوڕشت دەكەم لەسەرروو هەموویانەوە ، حەزدەكەم ڕژێمی سوشیالیست لە هەموو جیهاندا سەركەوێت وگەلانی دنیا بە ئاواتی خۆیان بگەن و ئیمەش خاك و پای چاكان ...

● وا بزانم كلیلی تەلیسماوی ئەم ژیانە ئاڵوزەی ئیمرۆمان وا لە ، ڕۆشنبیری قووڵ و هوشیاری یەكی ئەوتۆدا ، كە هێزی خۆ ڕاگرتن و باوەڕی سەركەوتن لە مرۆڤدا ، دەگەیەنێتە ، ڕادەیەك ـ وەكو گەلانی ڤێتنام ـ بتوانێ سەربكەوێت بەسەر گەورەترین و درندەترین هێزی ڕەش دا لە جیهاندا ...

دەسا ئاواتی هەرە هەرە گەورەو پیرۆزم ئەوەیە ئێمەش شتێكمان لەم هوشیاری یە بەرزە دەست بكەوێت ، وهەر وەكو « پیرە میرد »ی نەمر دەڵێت :ـ
« ئاخ خۆزگە خوێندنیش ، وەكو من ئارەزوونەكەم بی بینم و نەبێتە گرێی قورسی كفنەكەم » .

ـ ئەحمەد غەفوور ـ

محمدی مەلا كریم

ئەپرسی : ئاواتی ئەمساڵت چی یە ؟

ئەڵێم : تەنها ئاواتی ئەمساڵمت بۆ نالێم . كە مەسەلەكە هەر (ئاوات) بێ ، ئاواتی هەمیشە ، یا هیچ نەبێ دەمێ وەختێ ، بۆ باس ئەكەم .

كورتەی ئاواتم ئەوەیە ئەمساڵیش وانەبێ كورد واتەنی بڵێین : ساڵ بە ساڵ ، خۆزگە بە پار !

بەڵێ ئەم ئاواتە لە ڕستەیەكی كورتدا دارێژراوە ، بەڵام ڕاستەكەی پوختەی هەموو ئاواتەكانە .. ئەم ئاواتە واتە : بەرەو پێش بڕۆین .. لە هەر ڕوویەكی ژیانەوە بیگری بەرەو پێش بڕۆین . ئەم ئاواتە تێكڕای ئاواتەكان ئەگرێتەوە ، بەڵام ئەمەش واناگەیەنێ بە پێویستی نەزانم پەنجە زیاتر بخەمە سەر هەندێكیان و بە چاوێكی زەقتر تەماشایان بكەم ..

وەك هەر مرۆیەك ، وەك هەر كوردێك ، وەك هەر عیراقی ـ یەك ، وەك هەر نووسەرێك ، وەك هەر (خۆ)یەك ، كۆمەڵە ئاواتێك لە دڵما گیتكڵ ئەخواتەوە .. وەك هەر كام لەمانە ، لەگەڵ ئەمانەدا لە كۆمەڵە ئاواتێكا هاوبەشم و ، وەك هەر (خۆ)یەكیش خولیایەكی تایبەتی دەروونم هەیە ..

بەر لە هەرچی ، وەك بنیادەمی ڕووتم بگری ، یا وەك هەرچی ، ئەبی لە چوار چێوەی پێشكەوتن خوازیمدا دانێی .. من لەو سنوورەدا ئاوات ئەخوازم . لە هیچدا هاوبەشی كۆنەپەرست نیم ، چونكە كۆنەپەرست ، هەر بە مەرجێ لە ترێ ئەیشتنەوە كۆنەپەرست بێ ، لە هیچدا ، لەم جۆرە هیچانەی باسیان لێ ئەكەین ، هاوبەشی مرۆڤایەتی نی یە .

بۆیە ، وەك هەر مرۆیەكی پێشكەوتن خواز ، ئاواتە خوازی ئاشتی یەكی پایەدارم لە جیهانا .. ئاواتە خوازی لێك ـ گەیشتنی زیاتری هەموو ڕژێمە جیاوازەكانی كۆمەڵگای ئادەمیزادم .. ئاواتەخوازی بەتین تر بوونی خەباتی گەلان و جێ گیرتر بوونی ڕژێمی سۆشیالیستی و سەربەخۆیی وڵاتە ئازادەكانم .. ئاواتە خوازی پاكۆ كردنی ئیمپریالیزم و ڕەگەزپەرستی و چەوساندنەوەی چینایەتی و نەتەوەیی و ئایینی و هەر جۆرە چەوساندنەوەیەكی ترم .. ئاواتە خوازی ئەوەم بەری مێشكی زانایان زیاتر بۆ سوودی مرۆڤایەتی بخرێتە كار .. مرۆڤ زیاتر شایانی ژیانی دواجارەكی سەدەی بیستەم بێ .. نەبیستمەوە لە وڵاتێكا منال ساڵ پڕ ناكاتەوە ئەمرێ .. هەژار بە بەرمیلی بەرماڵانا ئەتەڕێ بۆ پارچە كولێرەیەك ، بۆ پاشماوەیەك بیخوا .. بۆ ئیسقانێك بیكرێنێتەوە .. ئافرەت سەركوت و دەمكوت و دەست بەست ئەكرێ .. خاوەنی بیری خێر خوای گەل و نەتەوەیی و مرۆڤایەتی ، بەرابەر بە ئازادی بیری لە بەندیخانە ئەبەستێورێ ، سزا ئەدرێ .. ئەكوژرێ ...

وەك كوردێكیش ، ئاواتە خوازی ئەوەم گەلەكەم بە ئاسوودەیی بەسەر بەرێ .. بتوانێ برینی ساڵەهای خۆی سارێژ بكاتەوە .. خەریكی پەیدا كردنی نان و مسۆگەر كردنی ژیانی خۆی بێ .. مافی ، وەك نەتەوەیەك ، وەك بەشێكی گەلێك ، ڕێزی لێ بگیرێ .. قوتابخانەی كوردیی هەبێ بۆ منالەكانی .. كارگەی هەبێ بۆ كرێكاری .. عەردی هەبێ بۆ جووتیاری .. دەرمان و نەخۆشخانەی هەبێ بۆ بیماری .

بڕوانە ل ـ١٠ـ

Institut Kurde de Paris

هاوکاری

سێ ژمارەی یەکەمی ، ١٦ ، لاپەڕەی بچووك بوو دوایی بوو بە ، ١٦ ، لاپەڕە ، ئینجا ، ٨ ، لاپەڕەی گەورە ، ئێستا ، ١٦ ، لاپەڕەی گەورەیە

ئاواتمان لە دوارۆژێکی نزیك دا ، هاوکاری ، ڕۆژانە بێ

● خواستو ئاواتەکان ،زۆر بوون ، وە ‥ زۆریش ئەبن ، چەندی هاتەدیو چەندی تریان یەنە دی ؟! بۆ خۆمان بخوازین ، یان بۆ هەموان ؟!خۆمان دیاری ئەکەین یان ژیان ؟!‥ ژیانو ڕوداوەکانی؟!

● خۆشەویستی‌مان بەرامبەرشتەکان ، ئاواتەکانمان دیاری ئەکەن ...

● دنیا ، وا ئەبینم ، کەلەروانگەی خۆشەویستی خۆمەوە سەیری ئەکەم ،ئاسۆ ، فراوانەو فراوان تر ئەبێ ، سەرکەوتنی ئینسانی‌پێشکەوتن‌خواز ، هیوا نیە ، حەقیقەتە ، فراوانی سنوری خۆشەویستی پێشکەوتنو سەربەستی ، لەباوەڕیا دیاری‌ئەکرێ ‥

● ئەوەندەی بۆ خۆمی ئەخوازم لە سالی ١٩٧٦دا ، ئەمسال ، کە زیاتر لەپار ، مامەلە کردنم لەگەل وشەی کوردی‌دا ، بۆ خزمەتی ئینسانی کورد خۆش‌ئەوێ ، لەبەر ئەوەش کە لەکاری « گەران بەدوای هیلاك »ی‌دا ئیش‌ئەکەم، خۆزگە ئەم سالە سالی لەدایك بونی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانەی کوردی بێ ·

● پار ، زۆر سەنگەری سەر بە ئیمپریالیزمی جیهانی کە شەڕی دژ بە حواستو ئاواتی گەلانی دنیایان ئەکرد ، روخان، ئەمسال ، گەلانی دنیا بەشتی‌و جیهانی سێیەمو گەلانی چەوساوە بەتایبەتی تێکۆشانیان بەتاوتر ئەکەن ، ئەمە راستی‌یەکی نەگۆڕراوە ، لەبەر ئەوە سەرکەوتنی زیاتری گەلانی ئازادیخوازی دنیا لەسالی ١٩٧٦دا هیوا نیە ، حەقیقەتە ·

● لە دواییدا ، سلاوی خۆشەویستی‌و وەفام بۆ ڕۆژنامەی ـ هاوکاری ـ ئازیز کە بەشانازی‌یەوە لە داگیرساندنی یەکەم مۆمی تەمەنیا بەشداریم کردو وا ئەمسالیش حەوتەم مۆمی تەمەنی دائەگیرسێنین ·

ـ عبدالله عباس ـ

★

● ئومێد ئەکەم سالی ١٩٧٦بێتە سالێك کە لە جیهانایێ بکات لە بیری کۆمەلایەتی گۆرینێکی سەرەکی تیادا دەست‌گشت میللەتان وە ولاتان‌دا کەکۆمەل بە چاوێکی نوێی پێشکەوتوانە ئەو راستیەبدۆزێتەوە وەبیخاتە کار کەئافرەت نەك هەر لە ژمارەدا یان لە جۆرا نیوەی کۆمەلە بەلکووەك یەکی لە دوو بناغەیەکسانیەکەی هەموو پێشکەوتن و گۆرینێکی بەسوددا کە هەمووکۆمەلانی جیهان دان بەوەدابنێن ، وە لەسەر ئەو راستیە برۆن کە رزگار کردنی ئافرەت‌لەو زنجیرە ژەنگ داگرتوەی‌دەستو تواناو بیری ئەبەستێتەوە رزگاریە بۆکۆمەلەکە خۆی لە مۆتەکەی‌بیری دواکەوتوی زەمانی بەندایەتی‌و دواکەوتن ·

ئومێد ئەکەم ئەم سەردەمەی‌کە بە ١٩٧٦ دەست پێ ئەکات‌تیادا ئافرەت ئەرکی سەرشانی بە یەکسانی لەگەل پیاودا لەخەبات کردن دژی چەوسانەوەی‌نەتەوایەتی‌و کۆمەلایەتی‌و چینایەتی فراوان بکا وە هەولدان بۆ چەسپاندنی ئاشتی لەجیهان‌دا ·

ئومێد ئەکەم سەردەمێك‌بێت کە ئافرەت لە ناو کۆمەل‌داله رووی ئابوریەوە رزگاری بێت وەك پلەیەك بۆ رزگار بوون‌لە چەوسانەوەی بیری کۆنوپەیوەندی دوا کەوتووی ناو کۆمەل ·

● بۆ خۆشم هەرچەندە شتێکی دیاری کراوی گەورەم لە یادا نیە بۆ سالی نوێ بەلام وەك هەموو کەسێك ئومێد ئەکەم بتوانم خۆم پێشخەم لە ئیشو‌خۆ فێرکردنو زانستاوە زیاتر هەست بکەم کە بایەخی راستەقینە ئەدرێت بە گرنگی رزگار بوونی ئافرەت لە کۆمەلدا ·

● بۆ ڕۆژنامەی «هاوکاری» ئازیزیش سەرکەوتنی بەردەوام ئەخوازم ·

سازگار عەتار

● لەگەل کۆتایی هەموو سالێك‌و هەلهاتنی ڕۆژی سالی تازە بۆ چەند جارێك‌و لە چەند لایێکەوە ئومێدو ئارەزووی سالی تازەمان لێ ئەپرسن ‥

بەلام ئەمسال پێش ئەوەی بە ئاواتی هاتنەوەی هیوای ئەمسال بم بە خێرایی بە هیوای سالانی رابردودا ئەچمەوە ، تا بزانم کامیان هاتە دی‌و پێی دلخۆش‌بومو کامیان نەهاتنە دی بۆی دلگیرم ‥ ئەبینم بە پێچەوانەوە زۆر دل خۆشم بەوانەی پەیوەندی تایبەتی بە خۆمەوە هەیەو ناهاتنە دی ، جا بۆیە بەلامەوە باشترە کە هیوای ئەمسالم هیوایەکی گشتی بێت کە ڕووبەڕوی پەشیمانیم نەکا ·

هیوام سەرکەوتنی مرۆڤایەتی‌یە لە هەموو لایەکی جیهان‌دا·

تووشی مرۆڤی دوو ڕوو نەیەم لە هیچ کارێك‌دا لە‌ڕوی کاروباری ڕۆژنامەدا ، هیوام ئەوەیە هەنگاوی بەرەوپێش‌تر بنێمو دەستە خوشکی زیاتریش لەم مەیدانەدا بەسەرکەوتویی ببینم ·

بشارت فاتح ـ شنە

● دوێنێ سالی ١٩٧٥ مان بەڕێ کردو ئەمڕۆ پێمان نایە سالی ١٩٧٦وە کورد وتویە : (سال بەسال خۆزگە بەپار) ‥ خەباتی گەلانی ئازادیخوازی جیهان ئەوەی سەلماندووە کە ئەم پەندەی پێشینانی کورد بە سەروگوێلاکی ئیمپریالیزمو داروودەستەکەیا شکاوەتەوە ·

بەکورتی سالی ٩٧٥ بەشێکی زۆر لەگەلان رزگاریان بوو ، گۆڕیش بۆ زۆر کەرتی‌دەسەلاتی ئیمپریالیزم هەلکەندرا ‥ لە زوربەی ولاتانی جیهاندا ئیمپریالیزمو سەرمایەدارانی جیهانی‌و کومپانیا مۆنۆپولەکانی گیرۆدەی مەینەتی‌داوی‌نوشوستی بوون‥ هەروەکو دەرەبەگایەتی لە کوردستاندا ڕوبەڕوی مردن بۆتەوە ‥ هیواداریین سالی تازە پاشماوەی کاروانی خەباتی گەلانی ئازادیخوازی جیهان بکانە هەواری لە ناوبردنی چەوساندنەوەو دەست‌بەسەرا-

گرتن‌و جیڕێی ئیمپریالیزم لە هەمو سوچێکی جیهانا بسڕێتەوە ·

ـ برهان قانع ـ

● وا سالی (١٩٧٥)مان‌بەڕێ کردو پێشەنگی سالی نوێ هاتەپێشەوەو خەریکی‌بارو بارگە خستنە ... ڕۆژنامەی (هاوکاری)ش لەلای‌خۆیەوە مۆمێکی تری داگیرساندوو پێی‌نایە حەوتەمین سالی دامەزراندەوە حەوتەمین سالی گەڕان بەدوای‌سەریەشەو ماندووبوونو شەکەتی‌و شەونخونی کێشان‌وچاوەڕوانی ... هتد ·

سالی نوێو خۆزگەیەکی‌لەئەندازە بەدەرو رێگاو ئاسۆیەکی دوورو درێژوسەختو سەرشێوینەرو مایەی بیرکردنەوەو چاوەڕوانی کردنی‌قورس‌و لەسەر دل‌و دەرون!

بەلام لەگەل ئەو قورسی‌یەش دا هەر مەوداو تروسکایی ئەوە ئەمێنێ کە چەند هیوایەکی سەربزێو چرۆ دەربکاتو ناو بەناو سەرەتاتکێ بکەن ·

کەواتا خۆزگە لەسالی ئایندەدا هەولێکی دلسۆزانە بدرایە بۆ ئەوەی ڕۆژنامەو گۆڤاری کوردی بەتەواوەتی تەکنیکی‌نوێی ڕۆژنامەگەری‌یان بناسیبایە ·

خۆزگە ڕۆژنامەیەکی کوردی ڕۆژانە دەربچوایە ·

لەلایەکی‌ترەوە خۆزگە پاشماوەی بەفری خەمی هەموو گەلان بتوایەتەوەو هەموو گەلێك لەسەر ئەم‌زەمینەبەسەربەستی‌و ئازادی بژیایە ·

خۆزگە ڕۆژ بەڕۆژ خۆزگە کەمتر بوبایەتەوەو روو لە زیادی نەبوایە ·

ـ حمید عزیز ـ

Institut Kurde de Paris

● له یادی شەشەمین ساڵی دامەزراندنی رۆژنامەی « هاوکاری »دا داوای تەمەنێکی درێژو بێ کۆسپو تەگەرەی بۆ دەکەم ، وە هیوام وایە کە رێبازی خزمەت گوزاریی میللەتەکەمان بەرتەدات وهەمیشە هەر ئەو رۆژنامەیە بێت کە جەماوەری رەشو رووت بەهی خۆی بزانێتو لە لاپەرەکانیا وشەی خێرخواو سەربە میللەتی تیادا بخوێنرێتەوە ••

● لەماوەی ئەمشەش ساڵەدا ئەگەرچی گەلێك کۆسپو قۆرت هاتۆتە بەر رۆژنامەکەمان ، ئەو گیروگرفتانە زۆریان پەیوەندیان بە کەمی کادیر و گیروگرفتی هونەرییەوە بووە ، هاوکاری لەم ماوە درێژەدا شارەزایی یەکی ئەوتۆی پەیداکردووکە لەمەودوا نەهێڵێت لەو قۆرتانەهەڵەنگوێ چاك تر ئەوەیە زیاتر بایەخ بە نووسەرانی تازە پێگەیشتوو بدەینو ئامادەیان کەین تا دوا رۆژ وەك کادرێکی شارەزا سوودیان لی وەرگرین •

دوا وشەم تەمەنێکی درێژ بۆ هاوکاریو خۆشی گوزەرانی بۆ نووسەرانی دەخوازم •

نوری حەیران

● هاوکاری ئازیزو خۆشەویست لە کۆتایی ساڵی ١٩٧٥دا لە هەشت لاپەرەوەکرایە (١٢) لاپەرەو لە هەندێ لایەنی تەکنیکی چاپکردنەوەوبابەتی ئەدەبیو رۆشنبیرییەوە گۆڕانێکی نوێی بە خۆیەوە دی کە ئەمەش خۆی لە خۆیا هەنگاوێکی پیرۆزی چاك بوو کەهاوکاری نای لە کاری رۆژنامەگەریدا ، ئەگەرچی کادرانو برادەرانی هاوکاری زۆرتر لەجارانیان ماندوو ئەبنو ئەوەشیان زانیوە کە کاری رۆژنامەگەری (گەران بە شوێن ماندویتیدا) ئەگرێتەوە ••

● جا بۆیە حەز ئەکەم لە بیرەوەری شەشەم ساڵەی دەرچوونیداو بە بۆنەی ساڵێکی نوێوە دیسانەوە بمان توانیایە بمان کردایەتە هەفتەی دووجارئەمە سەرەرای ئەو هەموو کۆسپانەی لە کاتی چاپکردنیادێتە رێمانو یەکجار برادەران ماندوو ئەکا ، برادەرانیش خواهەڵناگرێ بەوپەری دڵسۆزیو سنگێ فراوانەوە هەوڵی ئەهێشتنی هەڵەی ئەدەن کە وابزانم کەمتان لە رووی تەکنیکی چاپکردنی هاوکارییەوەشارەزان بگرە هەر لێشی نازانن بەڵام هەمووتان پیرە مێردی شاعیرو ئەدیب ئەناسن بێگومان ئاشکراشەکە رۆژنامە نووسێکی بە تواناو لێهاتووی سەردەمی خۆی بوو جێی شانازیمانە ••

جا پیرە مێرد وێنەیەکی هەیەلە کاتی چاپکردنی (ژیانی خوشکی ژین) دا کە بە دەستماکینەی چاپەکە بانەداو رۆژنامەکەی چاپ ئەکا ••!

● ئێمەش ئەوەی پیرەمێردو حوزنیو دەیان رۆژنامە نووسی گوم ناوی ترین کەبەوپەری حەزو ئارەزوو خۆشەویستییەوە ئەم کارەپیرۆزەمان هەڵبژاردوەو هەزار هێندەی تریش ماندووبین کەکاتێ رۆژنامەکە تەواو ئەبێو ئەکاتە دەست خوێنەرانی •• ئێمە یەکجار بەختیارو کامەران ئەبینو هەموو ئەو ماندوێتی یەمان ئەحەسێتەوە •

● لە کۆتاییدا حەز ئەکەم هاوکاری برەو بدا بە ئەدەبیاتی سەردەمو بەرهەمی لاوەئەدیبەکان ، لاوەکانیشمان زۆرتر لە شیعر خۆیان بەبابەتی تری جگە لە شیعرەوە خەریك بکردایە •

● چەپکە سڵاوو رێزم بۆ ئازیزان وخۆشەویستانی رۆژنامەی هاوکاری •

مارف ناسراو

● گوایەساڵی ١٩٧٥کۆتایی پێهاتو ساڵێکی نوێ هاتە کایەوە گوایە ساڵی بارمان ساڵی ئافرەتانی جیهان بوو ، بەلام ئەگەر بگەرێینەوە بۆ رووداوەکانی پار لەم بارەیەوە شتێکی وەها بەدی ناکەین کەشایانی شانازی کۆمەڵەکەمان بێ زۆر وتاری جۆراوجۆر نوسراهەر نوسەرێك بەوجۆرەی خۆی

نێی دەتا ئافرەتی دا لە قەڵەمبەڵام لە جوارچێوەی (واقعدا) ئافرەتانی ١٦٧٥ هەر ئافرەتی١٩٧٤ بوو لەوە زیاتر نەبێ کە خۆی بەرەنجو تەقەلای خۆی دەستی خستوە وە ئەمەش هەستێکی مێژوویی بە خۆیدەچەسپێنێ ، ئاتێم هیوامە ، ئێمە پێویستمان بە گۆڕینی جۆری بیر کردنەوەی کۆمەڵەکەمانە بەرامبەر بە ئافرەت •

بە زمانی هیواوە نادوێمبەڵکو بە باوەڕێکی تەواوەوە سەیری ئالو گۆڕی کۆمەڵ دەکەم ، هەروەك باوەڕم بە خەباتی ئافرەت ، وەبەچەسپاندنی ئازادی راستەقینەی راستیەکی زەق ، سەیری ئالوسەیری ئاشتی دەکەم لە جیهاندا ، سەرەرای هەموو کۆسپو تەنگوچەڵەمەیەکە دێتە رێگای ئەم راستیە •

هیوای تایبەتی خۆم مرۆڤ بەشادی بژیت تا خۆشم شادبم •

پاکیزە محمد صدیق

● لە ١ـ١ـ١٩٧٦دا دەست ئەگەینە ملی ساڵێکی نوێو ساڵی ١٩٧٥ بەجێ دێڵین •• ئەخێر ئەو ئێمە جێ ئەهێڵیو جارێکی تر ناگەرێتەوە لامان •• بەڵام ئەوەی سەرنج بۆ خۆی رائەکێشێ ئەوەیە ئەم ساڵی (٧٥)ە وەك چەمێکی لاوازی بێ کەڵك ملی رێی نەگرتو بچێ تێکەڵ دەریای ساڵەکانی رابوردو بێت •• ئەو زەلامەش نەبو هەربۆ خواردنو خەوتن بژی تا ئەو کاتەی مردن ناوی ناهێڵێ • لام وایە ساڵی (٧٥)ی سەرکەوتنی مافی ئافرەت ساڵی ئازادبونی گەلانی خواروی رۆژ هەڵاتی ئاسیاو ئەفریقاو ئەمریکای لاتینیو خواروو رۆژ ئاوای ئەوروپا نەك هەر لە دڵی مندا جێگەی رێزو شانازی بێ بگرە هەمو مرۆڤێکی چاکەخواز لە دڵدا جێگەی تایبەتی ئەمری بۆ سازکردوە •

ئەم ساڵە پیرۆزەی (٧٥) وەك جێی هێشتین تەواو بون رێی نەدا ئەو کارانەی بە دەستیەوە بو تەواویان کات •• ناچار تەواو کردنو پێشخستنی ئەو کارانەیو بەدی هێنانی گەلێ کاری پیرۆزی تری •• سەر شانوی سیاسەتی جیهانیو ناوخۆی عیراقی بە ساڵی نوی (٧٦) سپاردو بۆ سەرکەوتنو رێ نیشاندانو قۆڵ لێ هەڵماڵین ئیمەی مرۆڤی کردە بنەوان •• ئەم ئەرکانەش لە بە هێز کردنو یارمەتی دانی بەرەی ئازادیو ئاشتی خوازانو گەلانی ژێر دەستەو سەرکەوتنی مافی ئافرەتانەوە دەست پێ ئەکاتو ئەگاتە سەر تاوانبار کردنی زایۆنیزم بەرەگەز پەرستی ودێت تا میللی کردنی دواتنوکی نەوتی نیشتمانی عراق دەروات بەڵام ئەم ئەرکانە گەلێ شتی نایابی لە باشکۆدا هەیە وەك بەر بەرەکانی کردنی ئیمپریالیزمی جیهانی بتەو کردنی برایەتی نەتەوەکانی عراقو چون بەرەوپێشەوە لە هەموو رویەکەوە بۆ پێك هێنانی کۆمەڵکایەکی سوشیالستی لە عیراقدا •

هەروەها لە گەڵ ئەم کاروانەی پێشکەوتنو سەرکەوتنەدا گەلێ شتی تر لە گەڵ ئادەمیزادا پێ ئەنێتە ئەودیو دەرگای ساڵێکی نوێوە •• یەکێ لە مانەش رۆژنامەیە •• با لە رۆژنامەی هاوکاری بدوێن •• ئەم رۆژنامەیەی هاوکاری کەتەمەنی (٦) ساڵە •• ساڵانی پێشوی دەربارەی ئەوکارانەی پێی سپێردرا بو کەمتەرخەمی نەکردوە •• بەڵام ئەوەی جێی لێ دوان بێ ئەوەیە ئەم رۆژنامەیە پێویستە بتوانی چاکترو پایە بەرزتر جێگەی خۆی لە دڵی رۆڵە دڵسۆزەکانی گەلی کوردا بکاتەوەو لە بەر چرای شەوگاری جوتیارانو لە سەر رانی کرێکارانو رۆشنبیران بو خوێندنەوەو پەسەندی دابنرێ •

ـ مەجید ئەدیم ـ

● بە دەرچونی ئەم ژمارەیەوە رۆژنامەکەمان ، رۆژنامەی هاوکاری شەش ساڵ تەواو ئەکات وپێ ئەنێتە تەمەنی حەوتەم ساڵیەوە بێگومان ئەوانەی کە لە رۆژنامەکەدا ئیش ئەکەن زور ماندویەتی زەحمەت ئەکیشن تا رۆژنامەکە بە پوختی ئەکەوێتە دەستی خوێنەوارە بەرێزەکانەوە •

● هیوام لە ساڵی تازەدا ئەوەیە چاپخانەیەکی تایبەتی بو دەزگاکەمان پێك بێت تابتوانین سەرکەوین بەسەر هەڵەو گیروگرفتی چاپخانەدا کە رێگای دەرکردنی روژنامەکەمان ئاسان تر ئەکا •

● هەروەها هیوام زیاد کردنی ژمارەی دەرچونی لە هەفتەیەکدا لە گەڵ زیاد کردنی ژمارەی لاپەرەکانی لە سەر شیوەی چاپو دەرهێنانی روژنامەی تازەدا تا لە گەڵ رەوتی ئەمروی روژنامە گەریدا بگونجیت وەشان بەشانی روژنامەکانی تری نیشتمان بروات بەرەوپێشەوە ••

مستەفا ئەحمەد

● بەبۆنەی سەری ساڵی تازەوەو شەشەمین ساڵی تەمەنی هاوکاریەوە

● هیوادارم دڵم ئەوەندە گەورەتر بێتەوە کە جێگای ئەو خۆشەویستیەی تیا بێتەوە کە دۆڵو دەشتو گردەکانی کێلگەی تینوی چەن ساڵەی دڵمی داگرتوەو ئەمەلە پەڵەداندایەو بە نۆشینی مەی بارانی خۆشەویستی مەستو شەیدای کردووومو لپاولپ دڵی پر کردۆتەوەو جێگای بەڵك تۆز رقو کینەی تیا نەهێشتۆتەوە •

هیوام ئەوەیە هەمو مرۆڤێکی سەر رووی ئەم جیهانە رێی خۆشەویستی بگرنە بەر •• خۆشەویست پەیدا بکەن •• خۆشەویست بن •• تەنیا هەر بە خۆشەویستی تامی خۆشی ئەم ژیانە دەرئەکەوێت •

بڕوا بکەن مردنیش لە پێناو خۆشەویستدا تامێکی تری ئەبێ بەڵام ئەو خۆشەویستیەی کە دڵدارە راستەقینەکان ئەیزانن •

حەمید تاڵەبانی

Institut Kurde de Paris

لێکۆڵینەوەو ریپۆرتاج

● بەبۆنەی سەری ساڵی تازەو هاتنی ساڵێکی تری ڕۆژنامەی هاوکاری ، پیرۆزبایی لە خوێنەرانی خۆشەویست ئەکەمو ئەمەوێ بەم بۆنەیەوە چەند بیروڕایەکی خۆم دەربڕم •

ڕۆژنامەی هاوکاری هەمیشە ویستویەتی خزمەتی ڕۆشنبیرو خوێنەرانی کورد بکاتو شانبەشانی ڕۆژنامەکانی تری وڵات بڕوات •

هیوادارین لە ساڵی تازەی ئەمەنیدا چارەسەری گیروگرفتەکانی بکرێتو کادیری لێزانو باشی بۆ زیاد بکرێو ئەرکی سەرشانی ئەو چەند کەسەی کە لەمەوپێش پێوەی سەرنخونیان کردوە سوك تر ببێتو جێگای شانازی بێ لەم ڕووەوە • هەروەها وەك دەزگایەکی ڕۆشنبیری خۆی لەناو کۆمەڵانی خەڵك دیاری بکاتو لەگەڵ ئەرکو ئازاری کۆمەڵانی خەڵکدا هاوشان بێت •

عبدالله بەرزنجەیی

● ساڵی پار ساڵی ئافرەتانی جیهانمان بەڕێ کرد بەهیواوە چاوەڕوانی شتێکی نوێ بوین سەبارەت بە ساڵی ئافرەتان لە عیراقدا بەڵام شتێکی ئەوتۆ نەهاتە دی لە بەر ئەوە هیوادارم کە (٧٦) شتێکی نوێ مان پێشکەش بکات لە پێناو ئالو گۆڕی کۆمەڵایەتی • بە چاوێکی ڕوناکەوە سەیری ساڵی نوێ دەکەم وە دڵم پڕ لە باوەڕە کە ڕۆژ بە ڕۆژ هێزە دیموکراتیە ئاشتی خوازەکانی گەلانی جیهان سەردەکەوێ وە هێزی ئیمپریالیزم بەرەو گۆڕستانی مێژوو بنێرێو چەوسانەوەی مرۆڤ لە لایەنی برای مرۆڤەوە نامێنی ئەمانە ناڵێم هیوامن بەڵکو شتێکی ڕونن لە بەرچاومو نابانخەمە چوارچێوەی هیواو ئەگەڕەوە بەڵام سەبارەت بە هیوای خۆم وەك هونەرمەندێك لە ڕێگای پێشکەوتندایە هیوادارم کە لە ڕێگای هونەری وێنەوە شتێکی نوێ بکەم بە دیاری بۆ گەلەکەمان • وە هەروەها بچمە دەرەوەی وڵات تا بگەم بە پلەی بەرزی خوێندنی هونەر تاکو بتوانم بەراستی خزمەتی میللەتی کوردمان بکەین •

کەمال عەلی

● هاوکاری بایەخێکی ئەواری داوەتە پتەوکردنی برایەتی کوردو عەرەبو هەمیشە لەپێشەوەی ئەو دەنگە زوڵاڵانە بووە کە بانگی خۆشەویستیو ئاشتیان بڵاو کردۆتەوە •• ئەوەش ڕاستیەکی مێژوویی یە کە پەرەسەندنو پێشکەوتنی ئەدەبی نوێمان بەهیچ جۆرێ جیا ناکرێتەوە لەو دەورەی کە هاوکاری لەم ڕووەوە بینیویتی چونکە هەردەم لاپەڕەکانی هێلانەیەکی خامۆشی هۆنراوەو چیرۆكو بەخشانو •• هتد بووە ••

لێرەوە ، سڵاوی وشەی کوردی لەهەموو خوێنەرو نوسەرو کرێکارێکی ڕۆژنامەی هاوکاری بێتو هیوادارم بەردەوام لەپێشکەوتندا بێت •

سەلام محەممەد

جێگای شانازیە کە ئەمرۆ شەش ساڵ بەسەر دەرچوونی ڕۆژنامەی هاوکاری داتێ ئەپەڕێ ، ئەو ڕۆژنامەیەی هەر لەسەرەتای دامەزراندنی- یەوە دەورێکی باڵای بینیوە لەهوشیار کردنەوەی جەماوەری گەلو خزمەت کردنی زمانو ئەدەبی کوردیمان •

سالگار دێتو دەڕواو من هەر ئاواتو خەونو ئارەزووی تەمەنی تیژ ڕەوی خۆم کۆدەکەمەوە ••• ساڵی تازە دێو هەمو مرۆڤێ ئاواتی تایبەتی خۆی هەیە ••• بەڵام من دڵنیام ئاواتی هەموو برسیو بێ کاروڕەشو ڕووتەکانی زەوی تێر بوونو سەرفرازیو ئازادیو یەکسانیو خۆشەویستی یە •• دەسا وەکو - نازم حیکمەت - دەڵێ :-

(ئەگەر من نەسووتێمو ئەگەر تۆ نەسووتێی •••
ئەی کێ ئیتر دڕ بەتاریکەشەوی ژیان بداتو ••
ڕێگا ساماناکان ڕوون بکاتەوە ••) • ؟

ساڵی تازە دێو ڕۆژنامەی هاوکاری - یش پێ دەنێتە ڕۆژێ نوێوەو هیوادارم کە هەمیشەو بەردەوام ئەم ڕۆژنامەیە زیاتر پەرەبسێنێو زیاتر خزمەتی وشەی پیرۆزی کوردی بکات ••• ئەوەی ڕوونو ئاشکرایە ئەوەیە کە ڕۆژنامەی هاوکاری هەر لەسەرەتاوە مەشخەڵ هەڵگری ڕۆشنبیری بوەو لە پەرەپێدانو پەروەردە کردنو هەڵسەنگاندنی ئەدەبی نوێی کوردیدا دەورێکی هەرە باڵاو گۆکی گێڕاوە •••

ساڵی تازەدێ دەسابا ڕۆشنبیرانو نووسەرانی کوردیش لەم ساڵە تازەیەدا لە پێناوی زیندوو کردنەوەی سامانی نەتەوایەتیدا وشەکانیان زیاتر تیژو بپڕ بکەن •••

لە دواییدا لەگەڵ - ئیودو راکیس -دا دە لێم •••
(ئەی خۆر ئەوەندە سەیری چاوەکانت دەکەم
تاوەکو سۆماییم دایەت)

لەتیف هەڵمەت

چاپکراوی نوێ

- شیرینو خوسرەو -

لە چاپکراوەکانی کۆڕی زانیاری کورد ، زنجیرەی ژیاندنەوەی کە لەپۆڕی ئەدەبی کوردی « شیرینو خوسرەو » شاکاری شاعیری ناوداری کورد « خانای قوبادی » کەوتە بازارەوە مامۆستا محمدی مەلا کەریم ئەندامی یاریدەدەری کۆڕی زانیاری کورد ساغی کردۆتەوەو فەرهەنگی بۆ رێكخستوەو پێشەکی بۆ نوسیوە • ئەم بەرهەمە • هەر لەچاپخانەی کوڕ لە بەغدا لە چاپدراوەو بەسەرەتاکەیەوە بریتییە لە (٩١٦) لاپەڕە •

- لە خەوما -

هەر لەکۆتایی ساڵی ١٩٧٥دا چاپکراوێکی تری کوردی کەوتە بازاڕەوە ، کە بریتییە لە چیرۆکی « لەخەوما » کە چیرۆکێکی نوێی کوردییەو خواڵێخۆشبو « جەمیل صائب » نوسیویەتیو لەلایەن مامۆستا « جەمال بابان »ەوە پێشکەش کراوەو لێکۆڵینەوەی لەسەر نوسراوە • ئەم کتێبە لە چاپخانەی کۆڕی زانیاری کورد چاپکراوە • بەپێشەکیو لێکۆڵینەوەکەیەوە بریتییە لە ٨٠ لاپەڕەی گەورە •

اشماوەی : لیمونتۆف شاعیری

پاشماوەی محمدی مەلا کریم

هەردوو گەلو هەموو کەمایەتییەکانمان ، لەسەر بنچینەیەکی ڕاستو بەدادو نەلەقیو بچەسپێ •• سەری وڵاتەکەمان لە جیهانا بەرزتر بێ •• دەنگی لەناو گوێگرانا گوێ بۆ رایەڵ کراوتر بێ •• زیاتر مایەی شانازی بێ •• پتر دۆستی بەرەی سۆشیالیزمو ئازادیو مرۆڤایەتیو •• زۆرتر چقڵی چاوی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو کۆنەپەرستی بێ ••

وەك عێراقییەك ، ئەمەوێ هەموو ڕۆژێ چەند سەعات چاوەڕوانی ئۆتۆمۆبیل نەبم •• داوای ئۆتۆمۆبیلی تایبەتی نە بۆ خۆمو نە بۆ کەس ناکەم •• ئاوانە خوازی ئەوەم ڕێگاو بان •• ڕۆژنامەو گۆڤارو کتێبی بە سوودو جوانی هەبێ بۆ خوێندەواری ••

وەك عێراقییەك ئاواتە خوازی ئەوەم هەرچی شتی چاکمان دەسگیر بووە ، زۆرترو جێگیرتر بێ •• هەرچی ناتەواویشمان ماوە لە ناوا هەڵگیرێ •• هێزە نیشتمان پەروەرەکانمان لە جاران یەکترو پێکەوەتر بن •• برایەتیی بۆ کۆمەڵانی خەڵك ، و منیش یەکێکم لەوان ، وا ڕێکبخرێ کەس لەسەر هاتوچۆ پەکی نەکەوێ •• ئەمەوێ شەقامەکان خاوێن بن •• گیرۆدەی دەم قوڕی زستانو تۆزی هاوین نەبم •• ئەمەوی خەڵك ببن بە شارستانی : فێری سەرە گرتنو لە ڕیزا وەستانو ڕێز لێ گرتنی خەڵکیتر ببن •• تف ڕۆ نەکەنە سەر شەقامو ناو پاسو، لە ئۆتۆمۆبیلی گشتیدا جگەرە نەخۆنو ، هەرکەس ئەوەندە دەنگ هەڵبڕێ هاوڕێکەی گوێی لێ بێ ••

وەك نووسەرێکیش ، یا وردە وەك نووسەرێكو ڕۆژنامەنووسێکی کوردیش ، ئاوانە خوازی ئازادیی بیرم •• ئاوانە خوازی ئەوەم کەندو کۆسپی چاپو بڵاوکردنەوەو بێبارەیی ڕێگای نووسینم لێ نەگرێ •• دەرگای هەموو ڕۆژنامەو گۆڤارەکانم بۆ خرابێتە سەر پشت •• سانسۆرم تەنها دەروونی خۆم بێ •• بۆ چوونی تەسكو تروسکی هیچ چاوزەقو گوێ لەقێك نەبێ بە کۆسپ لە ڕێما لێم نەبێ بە درکە زی •• دەوڵەت نووسراوم بۆ لە چاپ بداو بە هەرزان بۆم بفرۆشێ بە خەڵكو بمگەیەنێتە بەردەستی هەزاران خوێندەوارو چیش ئەنووسم ، حەواڵەی دەروونو هەستی نیشتمان پەروەرانەو تێگەیشتنی پێشکەوتن خوازانەی خۆم بکا •• زادەی بیری خاوێنو پاکی هەموو نووسەرانی جیهانم بێتە بەردەست •• ئەشمەوێ دەزگا کولتوورییەکانی کورد زیاتر گەشە بکەن ••

بروانە ل -١٩-

Institut Kurde de Paris

بەبۆنەی تێپەرینی شەش ساڵ بەسەر تەمەنی « هاوکاری »دا

« ئارشیف »ی هاوکاری یەکەمین ئارشیفی کوردییە

● ئارشیفی رۆژنامە بۆ، وە لەپێناوی چیدا؟
● ٥٣٥ سەرچاوەی کوردی بێجگە لە زمانەکانی تر لە کتێبخانەی «هاوکاری» دا هەیە

ئارشیفی رۆژنامەنەری ، سەرچاوەیەکی بنەرەتیو بیرێکی راستەقینەیە بۆ رۆژنامە نووس ، چونکە لە نووسینی زۆربەی وتارو لەسەر دوانیو رەخنەو هەرچی بابەتێکی تر پشت ئەبەستێ بە رووداوە تۆمارکراوەکانەوەو رەخنەکانی ئەبێ لەسەر بنچینەیەکی مەوزوعیو زانیاری ورددابرێژرێن ، وە پەنا بۆ سەرچاوەی زانیاری راستو باوەڕ پێکراو بەرن ، تاکو نووسینەکەی راستو پوختەبێ .

هونەری رێکخستنی « ئارشیف » بە شێوەیەکی نوێ لە مێژووی رۆژنامەگەری ولاتماندا بە هونەرێکی نوێ دادەنرێ ، وە ئارشیفی دەزگای هاوکاری بە یەکەم ئارشیفی کوردی ئەژمێردرێ ، هیواداریین بایەخێکی زیاتری پێ بدرێ بۆ خزمەتی گەلەکەمان .

● هۆی بایەخداری دانانی ئارشیفی رۆژنامەنەری چییە ؟

پاراستنی زۆر رووداوی تۆمارکراو لەون بونو لەبیر چون تا بۆ کاتی تایبەتی خۆی سوودی لێ وەربگیرێ ، وەک سەرچاوەیەکی راستی تۆمارکراوی زەقی باوەڕپێکراو .. وە بەلگەیەک بۆ زۆر روداو ، بە کورتی مێژوویەکی تۆمارکراوە بۆ رووداوەکانی رابوردوو ئەتوانین سودی لێ وەربگرینو پەنجەی بۆرابکێشین لە کاتی پێویستدا .

● نەخشەی کارکردن لە رێکخستنی ئارشیفەکەتاندا چۆن دەست پێ دەکات ؟

رۆژی دەیەها رۆژنامەو گۆڤارمان ئەگاتێ ، جۆرەها بابەتی لێکۆلینەوە عەوالی بایەخداری لێ دەر ئەکەین کە بۆ دوا رۆژ یان لە کاتی تایبەتی خۆیدا سەرچاوەیەکی راست بێ بۆ ئەو جۆرە بابەتانە ، ئەمەش لەسەر لاپەڕەیەکی تایبەتی هەڵ دەگیرێ ، لەگەل ناوو مێژوو ژمارەو لاپەڕەی رۆژنامەو گۆڤار کەلێی وەرگیراوە ، وەهەر جۆرە بابەتێک دەچێتە جێگای تایبەتی خۆیەوە ، وەک سیاسیو ئابوریو کۆمەلایەتیو هونەرو ئەدەبو روشنبیری ... تاد .

● چۆن سجلی گشتی ئارشیف رێک خراوە ؟

سجلی گشتی ئارشیف بریتییە لە سێ بەش :

١ ـ سجلی رێک خستنی زانیاری کە لە خانەکاندا بە شێوازی ژمارە دانراوە بۆ هەموو دەوڵەتەکان ، وە هەر دەوڵەتێک ژمارەیەکی تایبەتی بۆ تەرخان کراوە ، ئەویش بەگوێرەی دابەش کردنی سیاسی رێک خراوە ، لە پێشا عیراقو ئینجا ولاتانی عەرەبی وەلە پاشان جیهانی سوشیالیستیو جیهانی سەرمایەداریو دوایی دەوڵەتەکانی جیهانی سێیەم .

ئەوەی شایانی باسە ئارشیفێکی تایبەتیمان داناوە بۆ کوردستانی عیراقو سجلی زانیاری ناوچەی ئوتونومی بە گوێرەی ئەم خالانەی خوارەوەیە :

١ ـ بەیاننامەی ئازار ، ئەنجومەنی ئاشتی ، بابەتی بەیاننامەکە .

٢ ـ یاسای ئوتونومی .

٣ ـ ئەنجومەنی تەشریعی ـ سەرەک ئەنجومەن ، یاسای ئەنجومەن .

٤ ـ ئەنجومەنی تەنفیزی ـ کۆبونەوەو بریارەکانی ئەنجومەن .

٥ ـ ئەمانەتەکانی ناوچەی ئوتونومی .

٦ ـ پیشەسازی لەناوچەی کوردستاندا .

٧ ـ جوگرافیاو شوێنەواری مێژووی کوردستان .

٨ ـ هونەرو ئەدەب لە کوردستاندا .

٩ ـ کوردو رێکخراوە یەکێتییەکان لە جیهاندا .

هەریەک لەمانە چەند لقێکی تری لێ ئەبێتەوە .؟

بەلام سەبارەت بە گۆڤاری « بەیان » لەم بارەیەوە پیشاندەرێکی کوردیمان بۆ رێکخستووە ، لەسەر هەموو وتارەکانی ژمارەکانی گۆڤارەکە .. بەمگوێرەیە :

١ ـ پیشاندەری ناودارەکان (کشاف الاعلام) کە لەوێدا بە گوێرەی ناوی نووسەرەکان بابەتەکانیان رێک خراوە ، وەبە چاوپیاخشاندنێک دەتوانرێ وتاری نووسەرێک لەهەر ژمارەیەکدابێ بدۆزرێتەوە .

٢ ـ پیشاندەری ناوی وتارەکان کە بە شێوەی هیجایی رێک خراوون .

٣ ـ پیشاندەری بابەتی وتارەکان ، وەک هونەرو ئەدەبو فولکلورو ئەمانەش بەشێوازی رێکخستنی هیجایی رێک خراون .

● شێوازی هەلبژاردنی هەوالو وتارەکان چۆنەو لەسەرچی بنچینەیەکە ؟

هەلبژاردنی بابەتو هەوالەکان بە گوێرەی بایەخدانی گشتی ئەوبابەتەیە ، وەک مەسەلەی کوردو ڤێتنامو فەلەستین ، یان روداوەکانی لوبنان ، وەکاروباری ئازادیخوازی گەلانی جیهان . بەنرخو هەر بابەتێکی بایەخداربێ سەربارەت بە هەر دەولەتێکەوە یان سەبارەت بەهەر بابەتێکەوە ، وە زۆر جار چەند رۆژنامەو گۆڤارێک زنجیرە وتارێک یان بەرتوکێک بە زنجیرە بلاودەکەنەوە ، وەک وتارێک لەسەر (کردنەوەی قەناتی سویس) یان (رێکخراوی ئوپێک) یان (ئافرەتو سالی جیهانی ئافرەت) یان (کۆمەلی نەتەوە یەکگرتوەکان) ...

بەکورتی ئەو جۆرە هەوالو وتارانەی کە بزانرێ لە دوا رۆژدا بایەخو سودێک دەبەخشنو ئەبی بە سەرچاوەیەکی راستو پوخت ئەوانە لە شوێنی خۆیاندا هەل دەگیرێن .

● گوایە هەر وتاری تۆمارکراو هەلدەگرن ؟

نەخێر .. بەلکو ئارشیفێکی تایبەتیمان داناوە سەبارەت بە وێنە ، زۆر وێنەمان لە ئاژانسی دەنگوباسی عیراقەوە بۆ دێ ، وە خۆشمان زۆر وێنەی ترمان دەست ئەکەوێ کە تایبەتیێ بە رۆژنامەی (هاوکاری)یەوە ئەمانەش رێک ئەخرێن بە شێوازێکی تایبەتی وەک بۆ نمونە (وێنەی سەرکۆمار یان جێگری سەرکۆمار) یان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش ، یان وێنەی کۆنگرەو پیشانگاکانو وێنەکانی کوردستان ، یان ئافرەت وەیان منداڵ ، وەیان پیاوە ناسراوەکانی جیهان .. هەریەک لەمانە دۆسیەیەکی تایبەتی بۆ تەرخان کراوە .

● چەند دۆسیە سەبارەت بە عیراق ئامادە کراوە ؟

ژمارەی گشتی دۆسیەکان ئەگاتە نزیکەی (٤٦٠) دوسیە ، سێ بەشی بۆ عیراق تەرخان کراوە ، وە هەمو لایەکی باری ژیان لە عیراقدا دەگرنەوە ، وەک هونەرو ئەدەبو رۆشنبیری سیاسیو ئابوریو کۆمەلایەتیو پەروەردە وفێرکردنو پیشەسازیو کشتوکالو لاوانو وەرزشو ...

وە هەروەها سەبارەت بە کوردستان .

سەبارەت بە کتێبخانەی دەزگاکەمان بەم جۆرەیە :

کتێبە کوردیەکان	ژمارەی کتێب
١ ـ بلاوکراوەکانی کۆری زانیاری کورد	١٢
٢ ـ لەبابەت مێژووەوە	٦١
٣ ـ دیوانی شاعیرەکان	١٢٠
٤ ـ چیرۆک	٧٣
٥ ـ سیاسیو کۆمەلایەتی	٨٤
٦ ـ زمانەوانی	١٧
٧ ـ لێکۆلینەوە	٤٨
٨ ـ ئەو چاپکراوە رۆژئاوایییانەی لەبارەی کوردەوەن	١٢٠

٩ ـ گۆڤارە کوردیەکان :(نوسەری کورد ، گەلاوێژ ، دەستە بەستی هیوا ، بەیان ، رۆژی کوردستان ، برایەتی ...) .

١٠ ـ رۆژنامە کوردیەکان :(ژیانەوە ، ١ ـ ٥٦ ، ژیان ، ١ ـ ٥٣٨ ، ژین ، ٥٨٢ ـ ١٠٦٦ ، هاوکاری (تەواوە) رۆشنبیری (تەواوە) .

کتێبە عەرەبیەکان	ژمارەی کتێب
١ ـ ئەدەبی عیراقیو عەرەبیو جیهانی	٣٣٤
٢ ـ روشنبیری	٤٢٦
٣ ـ زانیاری	٣٢
٤ ـ هونەرو شانۆگەری	٣٠٤
٥ ـ فەلسەفە	٩٦
٦ ـ مێژوویی	١٦٠
٧ ـ مەوسوعەی بەریتانی	٢٠ بەرگ
٨ ـ مەوسوعەی زانیاری	٢٠ بەرگ
٩ ـ مەوسوعەی منداڵ	٢٥ بەرگ
١٠ـ مێژووی شارستانیەت	٤ بەرگ
١١ـ کتێبی جۆراو جۆر	١٦٤

لایەنێک لە چونیەتی ئیش کردن لە ئارشیفەدا

چەند خوشکێک لە ئارشیفخەریکی ئامادەکردنی ئەو نوسراوانەن کە وەک سەرچاوە هەڵئەگیرێن

کتێبی هاوکاری

ئەفسانەی چیای ئاگری

نووسینی یەشار کەمال شکور مستەفا
لە تورکی یەوە کردوویە بە کوردی

ردێنە سپی یەکەی دەتگوت ناوی روونە بە روخساریدا دەهاتە خوار . گوتی :

« پاشا زۆر خرابی پێشواز کردم ، زۆر خراپ . هێندەی نەمابوو شیرم لێ هەلکێشێ و لەت و پەتم بکا . گوتی : ئەو دژمنایەتی و ئالچاخی یەم لە هەموو کەسێکی چاوەڕوان بوو تەنێ لەو نەبێ . پێی گوتم ، برۆوە پێی بلێ .. کچە و کوڕەم هەردووك پێکەوە ببەستێ و زوویان بۆم بنێرێتەوە . دەبێ بلووکێ سەربازیشیان لەگەل بێ ... هەر پاش گەڕانەوەت بە پازدە رۆژ ئەوەم لە بەگ چاوەنۆڕە . گوتی : ئەگەر ئەحمەد وکچەکە بۆنە نێرێتەوە لەشکری لێ دەکەم » . هەرچییەکیشی بە زاردا هات نە لە تۆ نە لە پیر نەپرینگاوە .

« بە پیریش ؟ بە پیریش ؟ »

« بە پیریش » .

« ئەم کابرایە شێت بووە ، ئەقلی تێك چووە » .

بەگ قەدەرێ دۆش‌داما ، ئەنجا چووە دەرێ . ئەحمەد لەبەر دەرکەی چاوەڕوانی بوو . پاشان بێ ئەوەی هیچ بە ئەحمەد بلێ ، پێکەوە لە قەلا چوونە خوارێ ، بۆ سەر بردەکە . ئەحمەد چاوی پڕ ببوو لە پرسیار . چاوەڕێ بوو قسە بکا . دوایی لەسەر بردەکە وەستان . بەگ گوتی :

« ئەو کابرایە شێت بووە ، تەنانەت جنێوی بە پیریش داوە . دەوجا بزانە چ بەلایەکی وەسەر بێنێ . گویا پاش پازدە رۆژانیش لەشکرمان دەنێرێتە سەر » .

ئەحمەد گوتی :

« با ئێمە لێرە نەمێنین ، بەگم خودا هەلیناگرێ ، بۆچی لە نێوچاوانی ئێمەوە خوێن برێژرێ » .

بەگ هەلزەقییەوە ، گوتی :

« بۆ هیچ کوێ ناچن ، لەوەتی قەلای خۆشاب رۆنراوە ، تا ئێستا کەس دەرکەی نەکردۆتەوە . مەحمودخان ئەگەر بە تەمای هاتنی دەبێ بە تەمای بینینێش بێ . تۆ کوڕی ئەم مالەی بۆ چ جێیان ناچی . ئەوە شەرەف و نامووسی منە . هەر من لە گۆڕێدام و بەس . تۆ نی . ئەتوو بۆ خۆت لە قەلا دانیشە ، گوێ مەدە هیچ » .

بەگ پاش ئەوەش لەگەل ئەحمەددا لەراو شکاری خۆی نەکەوت . دەچوونە راو ، چاوەڕوانی لەشکری مەحمودخانیان دەکرد ، خۆیان لەبۆ شەڕ ئامادە تەیار دەکرد .

لە دەشتەکانی باشوورەوە ، لە ئاگری یەوە ، لە ئارانی مووشەوە ، لە گۆلی ورمێوە ، لە وانەوە ، لە بتلیسەوە ، لە دیاربەکرەوە کۆمەك و یارمەتی بە بەگی قەلای خۆشاب رادەگەیاندرا ، لە هەموو لایەکەوە دەستی دۆستایەتی درێژ دەکرا . بەگیش زۆر بەم هەلوێستە شاد و خۆشحال بوو . خۆ لە پێناوی پاراستنی نەریتی بەگ‌نشینێکی کەونارای وەکو قەلای خۆشابدا ، لە پێناوی قەرزێکی لە ستۆیدا بوو ، لەو راستانی پێش قەلای خۆشاب جارێکی دیکەش شانێکی لە شانی عوسمانلی دەدا .

لەگەل گزنگی رۆژدا بوو کە دەستە سوارێك بە دیارکەوتن . رێ و راست دەهاتن ، ئەسپەکانیان هەموو

کوێت بوون . سوارەکان لەسەر بردەکەی خۆشابەوە جلەوی ئەسپەکانیان وەکێش‌کرد . پێشکاران سوارەکانیان بە رێزەوە پێشوازی کرد و جلەوی ئەسپەکانیان لە دەست وەرگرتن .

بەگی خۆشابێ لە دەرکەی وارشی ژووری بە پیری زەلامەکانەوە چوو . هەموویانی لە نێزیکەوە دەناسی . بەگی هۆز و خێلەکانی ئەو دەوروبەرانە بوون . دەشی‌زانی سەبارەت بەچی هاتبوون . کەواتا مەحمودخان دەستی لە شەڕهەلایساندن هەلگرتبوو .

بەگی زیلان کەلەلاوێکی شۆخ و ئازا و بوێر و خوێن‌گەرمی بەجۆش بوو . ئەو قسەی کرد . لووتیەکی قولینگانەی پێوە بوو . دەنگی نێر و قوول بوو ، گوتی :

« بەگ ، با لە سەرێنی ئەمەوە شەڕێ نەقەومێ . بۆیە هاتووین ، چارەسەرێك بۆ ئەو کارە بدۆزینەوە . مەحمودخان لەشکری دەکێشا ، بەلام ئێمە پێشمان لێ‌گرت . جا ئێستاش قسە قسەی تۆیە » .

بەگی خۆشاب هاتە دوو ، گوتی :

« ئێوە بۆ خۆتان هەموو شتێکی لە من چاتر دەزانن . من ئەحمەد و گول‌بەهار نادەمەوە . لەوەش زیاتر هیچ چارێکی دیکەم نیە . لەوە بترازێ پاشا هەر شتێکی دیکەی لێم دەوێ بە سەر سەرم . من ئەو کوڕ و کچەی ونەمەوە تا دنیا خرا دەبێ نە خۆم نە هۆزەکەم چاومان لە بەر سەکانیش هەلنایە . ئێوە بە و هەموو بەگە بۆ خۆتان چارەیەکی بۆ بیبیننەوە . ملم لە موو باریکترە . حورمەت و رێزیشم عەرزی پاشا بفەرموون . حەزێ دەکا سەر و مالم هەمووی لە قەبەل دەکەم . چی دەوێ بۆی بە رادانێ دەدەم ، چەند گوند دەلێ پێشکێشی زاوای دەکەم . خۆشی کەیفی چی دێنێ بە سەر هەردوك چاوان ... بەلام میوانی مالی خۆمی بۆ گیانێ بە دەستەوە نادەم » .

بەگی زیلان گوتی :

« بەگ راست دەکا ، ئێمە لە خۆڕایی هاتووین » .

ئەوانی دیکەش گوتیان :

« لە خۆڕایی هاتووین ، کارێکی دزێومان کرد . ئەگەر تۆزکالێکمان پیاوەتی لەزاتدا هەبا ئەو راسپاردە دزێوەمان لە مەحمودخان قبوول نەدەکرد و لە راستی بەگ تووشی ئەو رووزەردی و شەرمەزاری یە نەدەهاتین . بەراستی شوورەیی‌مان کرد » .

بۆ رۆژی پاشێ سواربوون ، تێیان تەقاند رۆشتن .

مەحمودخان چاوەڕوان بوو بەگەکان ئەحمەد و گول‌بەهاریان رەگەل خۆخستبن ، گوێی هەردوکیانیان لە مستێ نێن . هەروا بیری دەکردەوە ! بە چ جۆرە ئەشکەنجە و ئازارێك داخی دلی خۆیان پێ برێژێ و چۆنیان بتاسێنێ و لە نێویان ببا . قەتی جارێکی ئەوە بە بیردا نەدەهات کە رەنگە بەگی خۆشاب نەیاندانەوە و بەگەکان بە دەستی خالی بگەڕێنەوە . چونکە گەف و گوڕەشەیەکی توندی بۆ بەگی خۆشاب ناردبوو . گوتبووی لەشکری عوسمانلی دەکەمە سەر بەگی خۆشابیش وەکو جاران هێند بە هێز و کۆك نە بوو ، بە هەر نرخێکی با دەبوو کچە وکوڕەی بدابا‌وە . دەنا ئەو هەموو بەگە گەورەگەورانە چۆن دەڕۆیشتن ...

ئەگەر بەگەکان بە دەستی خالی گەڕانەوە مەحمودخان بە جارێ شێت و هار بوو . قەتی وا بەو رەنگە چاوەڕوان نەبوو . خراپ قەومابوو . کەس گوێی نەدەدا! عوسمانلی و موسمانلی ، تەنانەت هێز و گوڕی بە بەگێکی وەکو بەگی قەلای خۆشابیش رانەدەگەیشت و دەستەلاتی پێڕانەدەشکا و دەبوو حال و حسێبەکەی ورد و درشت وەکو خۆی چۆنە ، ئەوها لە رۆستەم پاشای ئەرزەرۆمێ راگەیاندبا و کۆمەك کردنی لەگەل بە تەواوەتی ساغ‌کردباوە ، لەپاشان قەلای خۆشابی خاپوور و تۆغرۆ کردبا . توورەیی خۆی هیچ لەکن بەگەکان بەدیار نەخست .

بەگی زیلان گوتی :

« بەگی قەلای خۆشاب هەقیەتی ، لەبەر خاتری گیانێ ، دوو دلدار چۆن بە دەستەوە دەدرێن ؟ با پاشا چارەسەرێکی بۆ بدۆزێتەوە » .

پاشا ئەوێ رۆژێ زیافەت و میوانداری‌یەکی زۆر گەورە و گرانی بۆ بەگەکان سازدا . دیوەخان زۆر ئاپۆرە و قەلەبالغ

لێرمەنتۆڤ

شاعیری یاخی بوون و خەمی تەنگ

عبدالله پەشێو
لە روسی یەوە کردوویە بەکوردی

کورتە بیوگرافیایەکی شاعیر(١)

میخائیل یوریڤلچ لێرمەنتۆڤ یەکێکە لەو دو کۆلەکە پتەوانەی ئەدەبی رووسی‌یان لەسەر راوەستاوە « هەلبەتە کۆلەکەکەی‌تر پوشکینە » .

شاعیر لە سالی ١٨١٤ لە شاری موسکۆ لەدایك‌بوە . لە زانستگەی موسکۆ دەخوێنی‌و پاشانیش قوتابخانەی جەنگی لە پیستر بورگ تەواو دەکات . لە تەمەنی چوار سالاندا دەبێ کە دایکی دەمرێ‌و لە سالی ١٨٣١دا باوکیشی بەدوای‌دا دەچێت . لێرمەنتۆڤ لە منالی‌یەوە خەریکی شیعر نوسین بوە . لە سالی ١٨٢٩ەوە شیعرەکانی بلاو دەکرانەوە .

بەبیروڕای کریتیکی(٢) گەورەی روس بلینسکی لێرمەنتۆڤ‌و پوشکین دوو شاعیری زۆر لێك‌جیان : چونکە ئەو سەردەمەی بەهرەی لێرمەنتۆڤی تیا تەقی‌یەوە زۆر جیا بو لەگەل سەردەمی بەرز بوونەوەی ناوی پوشکین . لە سالە دەیی‌یەکانی سەدەی نوزدەمدا کە پوشکین گەیشتە چلەپۆپە ، هەرەتی هەلچوونی هەستی شورشگێری بو لە روسیاو دیکابرستەکان لە گەرمەی خەباتا بوون ، کەچی کە خونچەی بەهرەی لێرمەنتۆڤ پشکوت ، دیکابرستەکان نوشوستیان هێناو ئەوەی لە سێدارە دراو ئەوەی‌تر بو سیبیریا دوور خرایەوە .

تێکشکانی دیکابرستەکان‌و زەبرو زەنگی چاریزم‌و قامچی دەستی جەندرمەکانی چار(٣) ، بونە هۆی بلاو بونەوەی گیانی نائومیدی‌و بەرز بوونەوەی چەپە دووکەلی کۆنەپەرستی‌و بەرەللایی . شیعرەکانی لێرمەنتۆف ـ بەتایبەتی نۆبەرەکان ـ ئاوێنەیەکن رەنگ‌و روخساری ئەو سەردەمە رەشەی روسیا پێشان دەدەن ، وشەکانی پڕن لە خەمێکی تەنگ ، قوول بوونەوەیەکی هێمنانەو جارجارەش گەف‌وگول کردن‌و سەرکەش . بلینسکی دەنووسێ : « بەلی ، شتێکی ئاشکرایە کەوا لێرمەنتۆڤ شاعیری قوناغێکی زۆر تایبەتی‌و جیاوازە ، شیعرەکانیشی : ئەلقەیەکی زۆر نوێ پێك دەهێنن لە زنجیرەی بەرەو پێشەوە چوونی ئەدەبی کۆمەلگاکەمان » .

پاشماوەی : محمدی مەلا کریم

لێرمەنتۆف بە رەوانی زمانەکانی ئەوروپای رۆژئاوای زانیوە « فەرەنسی ، ئینگلیزی ، ئەلمانی »و لەرێگای ئەو زمانانەوە زۆر کەلکی وەرگرتوە ، کەلێك شیعری نایابیشی لێیانەوە وەرگێراوەتە سەر رووسی .

شاعیر ئەگەر چی بە شێوەیەکی سەرەکی خوی دابوە شیعر ، بەلاّم لە هەمان کاتیشا هۆگری وێنەکێشان بو ، حەزی لە فەلسەفەو مێژوو کردوە ، وەستایانەش فورتیپیانۆو کەمانچەی ژەنیوە .

کە لە ۲۹ی شوباتی ۱۸۳۷دا هەوالی مردنی پوشکین بلاو دەبێتەوە ، ئەو هەواڵە شاعیری لاو رادەچلەکێنیو وای لێدەکات شیعرێکی نایاب بهۆنێتەوە « مردنی شاعیر » ، لە ماوەیەکی کورتا دەیەها هەزار دانە لەو شیعرە بەدەست دەنوسرێتەوەو بە هەمولایەکی ولاتا بلاو دەبێتەوەو شاعیر ناوبانگ دەردەکات . هەر لەسەر ئەو شیعرەش میری شاعیر دەگریتو بۆ قەفقازی دوور دەخاتەوە .

لە ۲۷ی تەمموزی ۱۸٤۱دا لە شاری پیتی گورسكدا ، لەگەل (مارتینوف) ناوێکدا دۆئێل(٤) دەکاتو لەو دۆئێلەدا یە دەردی پوشکین دەچی(٥) . گوللە دلیو سییەکانی دەپێکیو بۆ چەند سەعاتێك لاشەکەی لەژێر بارانا دەکەوێ .

دوای کوژرانی لێرمەنتۆف بلینسکی دەنوسێ : « لێرمەنتۆفمان بزر کرد ، ئەو لێرمەنتۆفەی ، لە ناوەرۆکدا ، لەوانە بو لە پوشکین رەتبکات » .

(١)

ئەگەرچی لێك دابڕاوین
بەلاّم وێنەکەت هەمیشە ،
لەسەر سنگم دەپارێزم
وەکو تاپۆی ،
رەنگو بۆ هەلبزرکاوی ،
سالاّنی تەمەنی جوانم
وێنەکەی تۆ ،
خۆشییەکی بێئەندازە ،
دەرژێنێتە ، ناخی گیانم

●

دەستەمۆی تاسەی تازەمو
هێشتا دلم بە وێنەکەتەوە
پەندە
گەر پەرستنگا چۆلیش کرێ ..
پەرستگایە
خواوەند ، لە خواوەندییش
خرێ ..
هەر خواوەندە !

(٢)

سەردەمێك بو ..
وام دەزانی ،
ژینی خۆشیم لە ماچایە
کەچی ئێستا ،
ماندووی رێگای ئەو
خۆشییەم

بڕوانە ل -١٦-

بوو . سبەینێ پاشا رووداوەکەی لە نووکەوە بۆ پاشای ئەرزەرۆم نووسی . پاشای ئەرزەرۆم یەك بوو لەوانیکە رۆر چووبووە دلی پادشاوە . چەندین جەند لە سەرای ئەستەمبۆلێ ، مابۆوە و لەگەل گەورە وزیران زۆر هەلستابوو و دانیشتبوو . ئەگەر پاشای ئەرزەرۆمێ پشتی گرتبا هەموو شتێ سانابوو و کەللەی سەری ئەو بەگە لە خۆبایی بووەی خۆشابیشی بە هاسانی وەچەنگ دەکەوت . کاغەزەکەی زۆر بەگازاندە بوو . شەوێ لە شەوان چۆن سەد هەزار سواری دڕندە ، وەکو گورگ لە چیا هاتبوونە خوار و بە سەریاندا دابوو و کچەکەیان فڕاندبوو ، وە ئەمیش بە خۆی و سەربازەکانیەوە لە بەرانبەر ئەو هەموو عەشامانە گەورە و گرانە دەستە پارچە دەوەستن و چییان لەگەل ئەو قەلەبالغی‌یە مێژووناسایەدا بێناکرێ ... و چیوچی دیکەی بە وردەگازاندەوە بۆ پاشای ئەرزەرۆمێ نووسیبوو .

ئەو پەیکەی ماوەیەکی زۆر بوو بۆ ئەرزەرۆمێی ناردبوو گەڕاوە .

رۆستەم پاشا نامەکەی خوێندبۆوە زۆر پێکەنیبوو . ئەگەر پەیکەکەی مەحمودخان باسی قەلەبالغی‌یەکەی ئەوێ شەوێی بۆ دەگێڕێتەوە رۆستەم پاشا هەردوو دەستی بەبەر ورکیەوە دەگرێ و دەداتە قاقای پێکەنینێ و هێندەی نامێنێ بپچرێ ، دەلێ :

« زۆر سەلام لە مەحمودخان دەکەم ، پێی بلێ کیژەکە لە کوڕەی مارە بڕێ . ئەو کچەش وەکو ئەسپەکەیە ، تازە بووە بە نی کورە . ئەمنیش بۆی دەنووسم » .

مەحمودخان ئەگەر نامەکەی رۆستەم پاشای ، کە بەخەتێکی خۆش نووسرابوو ، خوێندەوە ، گوتی : « هەی ئالجاخی کوڕی ئالجاخ ، گالتەم پێدەکا . دەبا ئەوە بە سەر خۆی‌هاتبایە : بەگێکی چیایی کیژی وی فڕاندبا . جا هەنگێ بمزانیبا گالتەی بە چ دەهات ؟ یانەکو زمانی هەلدەهاتەوە لە بەرزەوە بلێ : لەسۆنگەی کچێك بە تەمای ئاگری شەڕ لەو هەموو دنیایە هەلایسێنی ؟ دەوجا وەرە ، منیش سەگی وام بە دۆست زانی و لەمالی خۆمم وەکو پادشایان رێز لێگرت . هەبێ و نەبێ بەخیلێ و ئێرەیی بە کۆشك و سەراکەمدا هاتۆتەوە و بەم نامەیە تۆلەی خۆییم لێوەردەگرێتەوە » .

ئیدی کاغەزەکەی هەروا بەم دیو و بەو دیودا هەلدەگێڕاوە و جارێکی دەخوێندەوە و جارێکی بیردەکردەوە .

لەشکری دەکێشا سەر قەلاّی خۆشابێ . پاشە هاتو لەبەر بەگی خۆشاب ، دڕندەیەکی وا بەزی ... لەوەتی قەلاّی خۆشاب قەلاّی خۆشاب بوو بەزینی بە خۆیەوە نەدیتبوو .

مەحمودخان تا دەهات هەناسەی پتر سواردەبوو . ئەگەر هەناسەشی زۆر سوار دەبوو ، ئیدی بە جارێ لەنگەری لەدەست دەترازا ، هەموو رۆژی لەگەل سمایل ئاغادا قسەی دەکرد . هەرچی بەگی جێ بڕوای هەبوون ، هەمووی بانگ دەکردن ، راوێژی لەگەل دەکردن ، بەلاّم چارەیەکیان بێ نەدەکرا .

لەو دەمیدا بالیۆزی بەگی خۆشاب ، مەلا محەمەدی دەم و دووشیرن لە هاتووچۆدا بوو ، دەیگوت : « پاشام ، هەمووت بە قوربان بین ، بەگی ئێمە دەلێ ، لە سەرێنی کچێکەوە بۆچیم بۆسۆ و بەدناو دەکا . دەستەکانی رادەموسم ، ئەگەر پاشام میوانەکانم لێبستێنێتەوە ، ئەوسا لەبەر سەگانیش چاوم هەلنایە . چەندی شیربایی دەوێ دەیدەم . ئەگەر مەحمودخان رۆحیشمی بوێ دەیدەم . بۆ ئەحمەدیش ، بلێ بمرە ، دەمرێ » .

بەگی خۆشاب هەلوێستی مەحمودخانی روژ بە روژ لەدوور و نیزیکەوە سوێسە دەکرد . ئاگای لەوە هەبوو کە پێیەکی لە کن پاشای ئەرزەرۆمێ و پێیەکی لە کن پاشای وانێ بوو و مەسەلەکەی لە ورد و درشتی بەگەکان ، لە ئەستەمبۆل ، لە پادشا راکەیاندبوو و بە هەموولایەکدا هەلبەی دەکرد . ئەم کابرا بێ ئەقلە کەللەرەقە ئەمڕۆ بێ یا سبەینێ بێ قۆشەنی دەکێشێتە سەر و شەڕێك هەلدەگیرسێنێ ، سالەهای سال درێژە بکێشێ ، هەژار و دەستەوسانان دیسان لە برسان پەرێشان دەبن و لە نێوچاوانی کچێکەوە داخۆ چی بەسەر ئەو عالەمە بێ . توخوا ئەمە ئەرێتە ! داخۆ کێ ، چ بەگێکی گەلۆر ، چ خەلکێکی بێ ئەقل دای هێنابێ ؟

پاشاش دەترسا . دەبوو کارەکەی دوایی پێ هێنابا . هاتنی ئەسپەکە بۆ پێش مالی ئەحمەد ، سەرەنجام دلداری‌یەکی وا گەورەی لێ بکەوێتەوە ، مەمۆ ، هەر بۆ ئەوەی رێزی خۆی بۆ گولبەهار ئیسپات‌کا ، خۆی‌بە قوربانی ئەم دلدارییە بکا ، ئەمانە هەموو شەخسیەتێکی پیرۆزانەی بە ئەحمەد و گولبەهار دەبەخشی . دیسان شەوێك خەلکی ئەو چیای سەرێ ، خەلکی ئەو دەشتانەی خوارێ هەلدەستن ، ئەم جارە

دار بەسەر بەردەوە نایەلن ، سەرا دەڕووخێنن و زیندەوەرێکی تێدا بە ساغی نایەلن .

مەحمودخان ئیدی بە جارێ تەڕابی لە گەروودا نەمابوو . شەوانە خەوی لێ نەدەکەوت ، گوێی هەلخستبوو ، لە چکۆلەترین سرتە رادەچەنی ، بە شیری رووتەوە لە نێوسەرا دەهاتو دەچوو . بە جارێ هەر چوار سەری دنیای لێ‌هاتبۆوە یەك . هەرچەندی دەکرد چارەسەرێکی بۆ ئەوکارەی نەدەبینی‌یەوە ، شەرەف و ئابڕووی ، شەرەف و ئابڕووی کیشوەری ئال عوسمان لە سایەی وییەوە ببوو بە چوار پوول .

بەرانبەر بەگی خۆشاب بەزیبوو ، کۆلی دابوو عوسمانلیش بەزیبوو . تا دەهات دەتوایە ، دەبڕایەوە . بۆ خۆشی نەیدەزانی چی دەکرد . ئیدی کەسی نەدەدواند . تا دەهات جەمبەر و ئالقەی تووكو نەفرینی توندتر لە گەردن دەئالکا . ئەو هەستەی لێ ببوو بە گرێیەك و لەسەر دلی زەق ببوو .

هەموو سالێ کە بەهار دەگەڕێتەوە چیای ئاگری ، شوانی ئەو دەوروبەرانە هەمووینە سەر کەناری گۆلی کوویە ، کەپەنەکەکانیان بە ئالقە لەسەر خاکی مس رەنگی گۆلەکە ، لە سەر بەردەچاڕی بەردەستێ سوورەکان دادەخەن و دادەنشن . ژمارەی شوانەکان سال بە سال دەگۆڕێ . هەرکە ئاسۆ روون دەبێتەوە بلوێرەکانیان لەبەر پشتێنیان رادەکەنەوە و راست دەبنەوە . لەو دەمیشدا بالندەیەکی چکۆلەی سپی دێ ، بالێکی لە ئاوی شینی گۆلەکە وەردەدا و دەفڕێ ، دەڕوا . لە دوور ، لە سەرووی سەرێ ، لە رەوەزە بەردێکی ، کە وەکو کەشتی ، لە ولاّتی بەفرستانێ دەکشێ ، ئەسپێکی زەلام بە دیار دەکەوێ . قایش و بەندی لە تاریك و رووندا دەبریقێتەوە . دەبێ بە تارماییەك بە سەر گۆلەکەدا دەخزێ ، پارچە پارچە دەڕەوێتەوە و رەنگی دەپەڕێ و لەو دەشتە دەتوێتەوە ، دەکشێتەوەو نامێنێ .

ئەگەر شوانەکان دەکشێنەوە ، دەڕۆن ، گۆرانی بێژێك لە نێو رەشمالێکدا چۆك لەسەر خاکی تیژی بەهاری دادەدا و دەست دەداتە گۆچانێ و گۆرانی دەچڕێ و بلوێر ئەنگێویکیش بۆی دەستێنێتەوە .

لەسەر خاکی ئەحلەتی ئاخوڕی چۆکم دادا . لەسەر خاکی ئەوینی هەزار سالە ، لەسەر خاکی بەهاری هەزار سالە چۆکم دادا . سێ جارانم بانگ کرد . هەرسێ جاران چیای گەردن کەش وەلاّمی دامەوە .

لەسەر گولیلکی سوور ، سوور ، ئی شین شین ، ئی زەرد زەرد ، ئی کەسك کەسك ، لەژێر خەرمانە ئەستێرەکەی سەرتروێکی چیای چۆکم دادا . لەسەر پشتی چیای ، لەسەر سەهۆلبەندانی دلی چۆکم دادا ... لەبەر رووناکی ئەو چیایەی کە دەرووی بۆ ئەوینە گەورەکان کردۆتەوە چۆکم دادا .

گۆرانی توورەیی‌یەکم چڕی کە کەس نایگاتێ . لە ژێر هەوری رەش و تاریك ، لە نێو بۆن و بەرامەیەکی کە پیاو مەست دەکا ، چۆکم دادا . لەسەر لافاوی کلپە و گڕێکی گەورەی بێ سەر و شوێن کە لە چیای دادەکشێتە خوار چۆکم دادا . سێ جارانم بانگی چیای کرد ، سێ جارانم هاوار کردە دلی خاکی بەهاری هەزار سالە ، سێ جارانم وەبەر گوێی خاکی ئەوینی هەزار سالە دادا . گوتم شوانەوێلە ، هۆ شوانەوێلە ، ئەوە لە کوێی ؟ شوانە هات لە پێش دەمم قوت‌بۆوە .

شوانەوێلە ئاشقی کچی بەگ بوو . کچەش ئاشقی وی بوو . بەگ پێی زانی . بەگ یازدە گوندی بوون . هەر یازدە گوندەکەشی لە دۆلی ئاخوڕیێ بوون . بەگ گوتی : ئەو شوانە بگرن . ئەو شوانەی کە وێراویە دلداری لەگەل کچی من رۆنێ . مردوو ، یا زیندوو هەر دەمەوێ .

بالندەی ئەوین بو وبە ئاگر . هێلانەیەکی لە ئاگر رۆنا ، لەسەر کرەدارچنارێك . بالندەی ئەوین دەو هێلانەیەدا نووست . سێ بێچووی بوون . بالندەی ئەوین لەگەل سێ گرەبێچوودا هەلفڕین . بە هەر لایەکیدا هەلفڕین ، لەهەر شوێنێکی نیشتنەوە گڕی‌گرت . چیا بوو بە گڕ . بەرد بوو بە گڕ ، خاك و خۆل بوو بە گڕ ، بەری ئاسمان ، ئەستێران ، هەموو لە نێوگڕ و کلپەدا شلەقان . ئینسانەکان هەموو گڕیان گرت .

بالندەی ئەوینی لە گڕ رسکاو بەڕییەوە ئەوبەری چیا ، ئەوبەری دەریا ، ئەوبەری چیا بوو بە گڕ ، ئەو بەری دەریا سەرتاپا بوو بە گڕ ... گڕ لە گولیلك پشکوتوو . ئێکجار ئەوانی هەرە شین شینەکان ، زەردەکان ، کەسکەکان هەموو گڕ پشکوتوون .

بڕوانە ل -١٩-

Institut Kurde de Paris

تۆ کەناری یا ڕووباری ؟!

شیعری : سەلام محەممەد

– ١ –

هەموو ڕۆژێ لە لەشما نوێ ئەبێتەوە
کاتێ تریفەی مانگ ...
شانەی ئارام بە قژی نیوەشەودا ... ئەهێنێ
لە دوورەوە تریفەیەکی سور ..
کۆتری ڕوانینت ، بەرەو ئاسمانێکی شین ئەبات
ئەوە خۆری خۆشەویستیی منە ،
کە هەمیشە کەشکەت بێ ئەکات و ..
ورەت پێ ئەبەخشێ ...
وەرە خوارەوە ئەی ئاوی تاڤگەی جوان
چلوورەی کوێستانی ئەم وڵاتە پەلکە زێڕینەیە
شەونم ئەکەمە مۆمی شەوانی تەنیاییم
(دەمەو ئێوارە بوو کە هاتی ..
باڵات درێژتر بوو لە ڕووبارەکەی سیروان
بەشۆکام و پرسیم ...
تۆ کەناری .. یا ڕووباری
وتت میوانێکی ناوەختەم
ڕەشەبا هێناومی ...)
دەسا ئەو شەپۆلە سامناکەت دیوە
چۆن گەمارۆی پاپۆڕەکانی داوە
خۆت مەشارەوە ...
ئیمشەو گەردەلوولی تەمەن
مەچەکی ترس بەند ئەکات
وەرە ژوورەوە
تۆ دەمارەکانت دەروازەن
لە تەکمەوە دانیشە هۆنراوەت بۆ ئەخوێنمەوە
ئەزانم لە هۆنراوە تێناگەی ..
بەڵام گوێ بگرە ...
ئیمشەو (مەولەوی) دێتە ناخمەوە و ..
دوا قسەت لەگەڵدا ئەبڕێتەوە ..
هۆ عەنبەر خاتوونەکەی تەمەنی شەیداو ئاوارەم
هۆ کچە جوانەکەی کوردستان ،
لەم نیوەشەوە ساردەدا ،
کە بوومەتە شەختەو بە ڕوومەتی ڕوداوەکانی ڕۆژگارا
شـــۆڕ بوومەتەوە .. ،
دێمە لات و .. ئەڵێم :ـ
کامەیان هەڵئەبژێری .. سوور یان سپی
ئەگەر ناوچەوانت ..
ئارەقەی ماندوێتی .. دایپۆشیوە
ئەوا گیانت ، مەڵبەندی ڕوناکی و بەهارە
بڕوانە لووتکەی سەرکەش و ..
پەلە گەنمی سەوز
بڕوانە ئازاری مرۆڤ ..
چۆن تك تك ، وەکو ڕێژنەی باران
لاولاوی ماچ ، ئەبەخشێتە گۆنای خاك

– ٢ –

دەزگیرانت کانی و کوزەڵەو ئەستێرە بوو
ئێواران خەرتەڵەی قەدیـاڵت ئەبردەوە بۆ شار
لە پینۆکی سپی ..
گەردانەت ئەکردە ملی کچۆڵەیەکی هەتیو
ئەرخەوان و گوڵی شەوبۆ بە پێشوازیتەوە ئەهاتن
کاتێ چاوەکانت ئەنوقاند ...
حەوتەوانەو سیوەیل ، تریفەیان ئەکردە کەژاوەت

– ٣ –

خامۆشیت هەراســـــانی کردووم ..
تۆزقاڵێ فەرامۆشیت نەماوە
تۆو گریان و زەردەخەنە یەك پارچەن
وەرە ژوورەوە ، چوار چێوەکەت بشکێنە
گۆرانی بڵێ بۆ خوا ..
بۆ شانە شینەکەی بابل و یوحەننای مەعمەدان
هاوینان دڕکە زەردە هاوڕێتە ..
ئەی کچە جوانەکەی کوردستان
هەتا دوور کەویتەوە گەورەتر ئەبیت
هەتا ڕۆژگار بە ئینۆکی ژەهراوی
گۆشتی ڕوومەتت داڕنێ ، نازدارتر ئەبیت
هەتا زیاتر لە چاو ون بیت
دیارتر ئەبیـــت ...
ئەپرسم .. تۆ کەناری یا ڕووباری
ئێوارە بوو ، گەڕایتەوە لادێ ..
گورگە لوورو سەگوەڕو تاریکی
سامەندیان لە دڵتا زینـــدوکردوە ..

– ٤ –

ئاوی تاڤگە دێتە خوارەوە و .. زۆر جوانە
وەرە خوارەوە ئەی ئاوی تاڤگەی جوان
نۆزی گەردوون ، لە باخەڵما بشۆرەوە
جارو باریش ،
لە تەکمەوە دانیشە هۆنراوەت بۆ ئەخوێنمەوە
هەر ئەڵێم و .. ئەڵێم ..
هەتا هەردوکمان ئەبینە کوزەڵەو ئەستێرە
خۆ ئیمشەو دوا قسەت لەگەڵدا ئەبڕمەوە
ئەی خۆشەویستەکەم ...

تەموزی ١٩٧٥

پاشە ڕۆژی چیرۆک

جیدو بیوفینی

پێش چەند سـاڵێك لەمەوپێش ، دەربارەی پاشـەڕۆژی چیـرۆك ، نووسەرانی ڕۆژهـەڵات و ڕۆژئـاوا ، براکونگرەیەکیان گرت و لـەم مەسەلەیە دوان . جـان پۆل سارتەر و ئیلیـا ئەهرنبورگ و لیونید لیونوف و ناتالی ساروت و برناربنجۆ و ئالان ڕۆب گریەو جیدو بیوفینی سەرپەرشتی و ڕابەرایەتی ئـەم کـارەیان کردووە هەرچەندە ئەم باسـە چـەند ساڵێك لەمـەوبەر بڵاوکراوەتەوە ، بەڵام ئـەو مەوزوعانەی باسـیان کردووە نەك هەر لە وڵاتی ئێمەدا بەڵکو لە جیهانیشدا تا ئێستە هـەر جێگەی باس و گفتوگۆن . بـۆ سوودی خوێندەواری کـورد ئێمەش ئەم باسەمان وەرگێڕایە سەر زمانی کوردی و لەمەودوا ڕای هەریەك لەونووسەرانەتان پێشکەش ئەکەین کـە ناومان هێنان .

– ئەدەب و ژیان –

ئـەم نووسـەرە ئیتالییە دەربارەی « نەخشەی واقیعیەتی ئارە » وتی : ئابێ سەرەتا بەوە دەس پێبکەین و لەوە بکۆڵینەوە « ئاخـۆ چیـرۆك چـۆن ئەنووسرێت ؟ » نە ، ! بەڵکـو ئەبێ باسی ئەوە بکەین ئاخـۆ نووسەر ڕوو بە ڕووی چ جۆرە واقیعێك ئەبێتەوە کە ئەیخاتـە هۆڵی ئەوەوە لێی بکوڵێتـەوەو نهێنـی لـە نووسینەکانیدا پێشکەش بکات .

هـەموو چیرۆکنووسێکی هاوچەرخ ئەبێ لەوێوە دەس پێ بکات کە پێشینە گەورەکانی لە ڕابووردوویەکی نزیکدا بناغەیان بۆ دامەزراندوە .

دستویفسکی و پرۆست و کافکاو جۆیسیش لەسەروو ئەو پێشینە مەزنانەوەن . هەر نووسەرەی بە گوێرەی ڕاو چێژی خـۆی ئەتوانێ ناوی تر بخاتە سـەر ئەم ناوانە . چونکە ئـەو نووسەرانە سامانێکی گەورەی چیرۆکیان بۆ بەجێهێشتووین . ئەتوانرێت لێی زیاد بکـرێت بەڵام ڕەت کردنەوەی نیـەو ناتوانین پێشـێلی بکـەین و پشت گـوێی بخـەین . بەهـەسوون و پایەی ئەم سامانەش بەدروستکردنی شەخسـیەت پەیوەندی دەروونـــی و شـــی کردنـــەوەی و بـــە گرێ و مەڵبەندو پەیوەندی ڕووداوەکان بە وەخت و شوێن و بە پەیوەندی چیرۆك نووس بـە چیرۆکەکەیەوە بەستراوە . ئەم پەیوەندییەش بریتییـە لـە پەیوەندی نێـوان ئینسـان و جیهان ، بێ ڕەچاوکردنی ئـەم شـتانە چیرۆکنووس لـــە سنووری ڕاستیی مـەوزوعی هونەرەکەی دەرئەچێت .

ڕابەرانی چیرۆکی ئەم سەردەمە چیرۆکیان کردۆتە ئیشـانەو وەسیلەی زانیاری مرۆڤایەتی . ڕا ئە ئەڵێن بە هۆی چیرۆکەوە ئەتوانین لـە نهێنی و ڕاستیی ئینسان بگەین . کەواتە چیرۆك بۆتە جێنشین یان تەواوکەری ئەڵێنگری فەلسەفە . وا بزانم کەس لاریی لەم قسانەی مـن نییەو هەموو ڕامان چوونیەکە . بەم مشت و مڕ لەسەر ئەوەیە ئاخـۆ ئەبێ چیرۆك دەربارەی بەزی ئینسان وتووێژ بکـات و بەرامبەر ڕووداو ڕا دەربڕێت؟ چونکە ڕووداوەکان بە تەنیـا ناتوانن ئەم دەوری ڕەخنەگرییە ببینن . بەڵام ئەوانـەی ڕایان لە تەك (مرلوبونتی)دا یەکـەو دژی ئەم ڕایەن ، باوەڕیان بەو قسەیەی ئەو هەیە کە ئەڵێ‌ ئابێ چیرۆکنووس بیری خۆیمان بـۆ دەرخـات . ئابێ تـەنانـەت دەربـارەی پاڵەوانەکانیشـی بدوێ و شـیـان بکاتـەوە . پێویستە لـە باتی ئەمـانە چیرۆکنووس شەخسیەتـەکان و ڕووداوەکان بـە شـێوەیەکی زۆر تـەواو و خرۆشـاوی وا پێشکەش بکات ، لەگەڵ هەموو گەشـەکردنی گێڕانـەوەی چیرۆکـەکەدا واتای ڕووداوەکانیش لای خوێنەر بگۆڕێت .

ئەم ڕایـەش دژی تاوەزۆکی فەلسـەفی و ڕەخنەگریمە لـە چیرۆکداو هەر بایەخ بە لایەنی هونەری ڕوونی چیرۆك ئەدات . لـەم جۆرە چیرۆکەدا چیرۆکـ نووس هەقی نییە بە سەرەوەو ئایـە لـە بیری چیرۆکەکـە بکوڵێتـەوە ، ڕای بەرامبـەر دەربـڕێت . لەباتی ئەمە جم و جووڵی پاڵەوان و قسەو دیالۆگی پاڵەوانـەکان خـۆیان دەربڕی هەستن .

ئەگەر وا بیر بکەینەوە ئەوسا ئەتوانین لە چیرۆکدا وەك دان بە ڕێبازی فەلسەفی ڕەخنـە گـریدا نـەنێین واش دان بـە ڕێبازەکەی کافکا دا بنێن .

جیهانی ئەمڕۆ ، جیهانێکـی پڕ لـە ئازاوەو ئاکۆکی و دوو دڵییـە . هـۆی سیاسـی و کۆمەڵایەتی ئەمەش ئاشکرایە .

هاوکاری

پاشەڕۆژی چیرۆك

نووسەرانیش ئەم وشانەیان گرتووە بە دەمیانەوەو باسی ئەکەن • بەڵگەی ئەوەیە ئەم سەدەیەی تیایا ئەژین هێشتا بە تەواوی لەسەر یاساو دابێکی چەسپاو سەقامی نەگرتووە • خەڵکیش بەو کەرەسەو تفاقە کۆنەوە ئەیانەوێ دەربارەی ئەم دنیاتازەیە بدۆین•وێنەو دیمەنی چیرۆکە تازەکان بریتین لە ژانی ئاسمانێکی بێ سەوداسەرو بێ نەریت • هەر بۆیەش باوەڕیان وایە کە ئەو زمانەی جاران ، تینویەتی دەردو ئاوانەکانی ئەم سەدەیە ناشکێنێو ناتوانێت دەریان ببڕێت • هەر لەمەشەوە زۆر بێبەروا بە دوای ئەوەدا ئەگەڕێن نە زمانو شێوەیەکی تازە بۆ دەربڕین بدۆزنەوە • ئەم جوڵانەوەیەش ناوی « پێشڕەو »ی لێ نراوەو متمانە بەو وشە کۆنانە ناکات ، بەتایبەتی• ئەوانەیان کە دەربارەی هەڵویستێکی ئەخلاقی – بە وانا فەلسەفی‌یەکەی – ئەدوێن •

پێشینە

نابێ ئەوەشمان لە یادبچێت کە نووسەرە پێشینەکان تەنیا ئازارو ئاواتی ئەو وەختەیان تۆمار نەکردووە کە تیایا ژیاون ، بەڵکو پەلیان هاویشتووەو ویستویانە نەخشەی واقیعەتی نوێو نەبیمەتی هاوچەرخی ئێمەش تا رادەیەك بنەخشێنن • لەبەر ئەوە ئەگەر هەموو بەرهەمەکانیان بە کۆن بزانین مانای وایە هەڵەینو تێ ناگەین •

سواوو تەقلیدی ، ئەو نەبیمەتە مرۆڤایەتی‌یەیە کە لە هەموو رووییەکەوە لە بیرکردنەوەو هۆشمەندی‌ی ئێمە جیاوازبێت و لە بۆنەیەکی وەستاوو بەستوودا سڕ بووبێت• بێگومان ئەو نووسەرە تازەیەی بێتو لاسایی ئەوە بکاتەوە درۆ لەگەڵ خۆیدا ئەکات • بە داخەوە زۆربەی خوێنەرو خەڵکیش جێژ لەو ئەدەبە وەرئەگرن لەگەڵ ئەوەشدا کە ئەو ئەدەبە نەك ناتوانێت ئاوێنەی ئازارو ئاواتی سەردەم بێت بەڵکو بە شێوەیەك وێنەی مرۆڤمان بۆ ئەکێشێ کە مرۆڤی وا هی ئەمڕۆ نەیەو لە ئەمڕۆدا نازی •

جەماوەر روو بە رووی ئەو نووسەرە تازانە دەبنەوەو جۆرەها ناوو ناتۆرەیان دوا ئەخەن • چونکە ئەو نووسەرە تازانە بێ‌سڵ کردنەوە جیهانی ناوەوەی مرۆڤ بە هەموو ناکۆکیو گیروگرفتی‌یەکی‌یەوە ئەخەنە روو • چونکە نووسەرەکان نایانەوێ وەکو ئەوان ئەدەب هەر بۆ هێمن‌کردنەوەو چاو سوورکردنەوەو وەخت بەسەر بدون بێ •

بروانە ل –٦–

ئەدەب وژیان

بەرهەمی هەڵبژاردەی لاوان

« هاوکاری » ، ئەوەندەی لە وزەیا بووبێ هەمیشە ویستوویەتی دەستی لاوان بگرێو ، دڵیشیان نەشکێنێ • چۆن نا ؟ مادەم هەر لاوانن گەورە ئەبنو ئەبن بە پیاوو پیرئەبنو ئەبێ ئیتر ئەوانیش دەستی وەچەی نوێ بگرن •

بەداخەوە ڕێو شوێنەکەمان ئەوەندە زور نی‌یە هەموو لاوێك دەستی قەڵەم بگرێ ، لای ئێمە جێی ببێتەوە • بەڵام ئەمەش واناگەیەنێ دەس بە ڕووی هەموویانەوە بنێین • بۆیە ئێمە خۆمان تێکرای ئەو بەرهەمانەی لاوانمان دێتە بەردەست ئەیدەین لە بێژنگو بەشێکی باشی ڕاستەوخۆ بڵاوئەکەینەوەو بەشێکیشی لەم گۆشەیەداو ، بەشی ئەوەشی ئەوە ئەبێ بڕوا بۆ « پۆستەی ئەدەبو ژیان » •

فەرموون ئێوەو هەڵقەیەکی‌تری بەرهەمی هەڵبژاردەی‌لاوان :

● کاك (عەلی کەمال) ناوێك پارچە هەڵبەستێکی بێ ناوو نیشانی بۆ ناردووین • وا بۆی بڵاو ئەکەینەوە :

چاوەی ئاوەکەی سەرچنار
ئاگادارە
وەکو ڕۆژگار
لە ئازاری منی زامدار
جا نازانم
شۆخو شەنگم !
ئەم نیشانەی ناخی سنگم
بە کێ بڵێم
بە خوڕەی جوانی ئەو ئاوە
یان بەو تینێکی خوڕە ئاوە
کە تا شەو خوێم تێ ئەسوێ
لەگەڵ مەینەتیما ئەدوێ
وا لەنێوان تابلۆکانا
دوری‌یەکەی تۆ
بانگم ئەکەن بۆ خەمخۆری
بۆ بێزاری ••
جا تێ‌ماوم •• نازدارەکەم
کام هەوالیان بە گوێدا بەم
بۆ کام وشە •
کام شەوەزەنگ یان کام ورشە
هەڵێنمەوە لێوی وەڵام
ئەی ئەوپەڕی جێگای هیوام !

● کاك (ئازاد عبدالواحد)یش ئەم بابەتەی خوارەوەی بۆ کردووین بە کوردی :

کچە شاعیری سەلیقەدارو زەین روون ، « مارسیلین فالمۆن » ، لە سالی (١٧٨٦ ز)دا لە فەرەنسە لە خێزانێکی هەژار بۆ یەکەم جار چاوی هەڵگلۆفت •• زۆربەی ژیانی دەردە خەمو وەیشومەیی‌و نەهامەتی بووە • هەر بۆیەش لە تەمەنی (١٠) ساڵاندا ئەوجا خرایە بەر خوێندن ••

« مارسیلین » نیشانەی بلیمەتی‌و زیرەکی‌ی هەر لە سەردەمی منالی‌یەوە پێوە دیار بوو •• خۆ ئەگەر چاوێك بە مێژووی ئەدەبی فەرەنسەدا بخشێنین ، بەدەگمەن لەو حەلەدا « مارسیلینێکمان » بەرچاو دەکەوێ ، وا روناکیرو بەتوانا بووبێ ، تەنانەت بووبوو بە مایەی سەرسوڕمانو سەرنج راکێشانی زۆربەی رەخنەگرانو ئەدیبانی ئەو سەردەمە ، بە تازە کردنەوەی شیعری فەرەنسەیی‌و دوور کەوتنەوە لە کێشو سەروا ••

« مارسیلین » هەر بەتەنیالە مەیدانی ئەدەبدا ئەسپی خۆی تاو نەدابوو ، بەڵکو لە مەیدانی گۆرانی‌و شانۆش‌دا ناوی شکۆداری بڵاو بووبووەوە و لە زۆر شانۆگەری‌دا بەشداری کرد کە لە هەموو ناوچەکانی فەرەنسەو بەلجیکادا پیشان دزانو سەرکەوتنێکی زۆریشی وە دەست خست بەتایبەتی لە شانۆگەری‌ی (سەرتاشەکەی ئەشبیلیە)دا کە لە نوسینی (بوارماشیە) بوو و لە ساڵی (١٨١٣)دا ، لە شاری (برۆکسل) نیشان درا •••

« مارسیلین » لە ژیانی‌دا کەڵێ بەرهەمی گرانبەهای بۆ جێ‌هێشتین •• لەوانە : (ژانەکانو چەند شیعرێکی نوێ – ١٩٢٥) ، (دروشمەکان – ١٩٣٠) ، (بەندەکان –١٨٣٣–) ، (گوڵی بێ شێل کراو – ١٨٣٩) ، (چەپکە دیاری – ١٨٤٣) ، جگە لەمانە لە ساڵی (١٨٤٢)دا ، کۆمەڵە شیعرێکی‌تری بڵاو کردەوە ، کە (سانت بیف) پێشەکی‌ی بۆ نوسیبوو باسی شاعیریەتی‌ی « مارسیلین »ی کردبوو •• « مارسیلین » لە شیعرەکانی‌دا وەکو هونەرمەندێکی بلیمەت ، تابلۆی ژانو ئازارەکانی کێشاوە •• شیعرەکانی گۆرانین ، ئەو گۆرانیەش لە دەریای ئەندێشەو خەیاڵ یلاوێکی گەلۆزانەوە وە نەبوو ، بەڵکو یادی ئەو واقیعە تاڵانە بوو ، کە لە ژیانی‌دا چێژتبووی •• هەروەکو (ڤکتۆر هوگۆ) لەم بارەوە دەڵێ : («مارسیلین» هەر لە تافی منالی‌یەوە خۆشی‌ی بە چاوی نەدی •• بەڵکو ژانەکانی یەکەم سەرچاوەی شاعیریەتین • « مارسیلین » ، شیعر بۆ جەماوەر نالی •• بەڵکو شیعر زادەی هەڵچوونی ژانو هەژانی خودی خۆیەتی بۆ ساڕێژ بوونی زامەکانی‌و کلۆکۆ دامرانی •• بۆ ئەوەی دڵی ئۆقرە بگرێ ••) ••

(سانت بێف)ی رەخنەگریش دەڵی : (هەرچی خەمو رەش‌بینی‌یەکی ناوەوە هەیە ••لە دەنگە بەسۆزەکەی دەتکێ ، هەر بەمجۆرە شیعری دڵتەزێن لە سەردەمی « مارسیلین » دەمدەکانەوەو گۆیکە دەکات ••) ••

رەخنە گرێکی تریش لەم بارەوە دەڵێ : (ئێشو ئازار لە سینگی « مارسیلین »دا بەنگی خواردبۆوە •• هەر کاتێ کە تەرمۆمەتری ئەو ئازارە بەرز دەبۆوە •• دەبوو بەهۆی لەدایك‌بوونی ئاوازێك ••) •

سەرهەڵدانی شاعیریەتی « رامبۆ »و « ئەنەدی نوای »و « رینیە ڤیڤان »و « سیسیل سوفاچ »و « ماری نوێل » ، کە دوابەدوای « مارسیلین » هاتن ، قەرزارباری شاعیریەتی ئەون ••

« بۆدلێر »یش جوانی گوتووە کە دەڵێ : (دوبارەی دەکەمەوە کە « مارسیلین » شاگولی ئەدەبی ئێستاو دوارۆژی فەرەنسایە ، شان بەشانی (سافر)و (سانت تیرین) (سانت بێف)یش هەقیەتی بڵێ : (« مارسیلین » شاعیر نەبوو ، بەڵکە خۆی لە خۆی‌دا شیعر بوو ••) !!

● کاك (احمد عبدالقادر)یش ئەم پارچە شیعرەی بو ناردووین :

چی ئەبینم •••• تۆیە ئەیبینم •••

شیرینم
تا لەمەودوا نەت‌بینم ••
چاوم لێك‌نا ، لەسەر ئەو شەقامەی •••
تۆ پیا ئەڕۆیت •••
کەچی •• ئەمبینی •• بە دیواری پێلۆی چاوما ،
هەڵ‌ئەگەڕێیت •••
وەك بووکە شوشەیە ••
بەرەو بیلبیلەی چاوم دێیت ••
جگەرەیە بووی •• لەنێوان لێوما ••
دەروازەی لێرم ، لە ڕووت‌دا ئەواند
کەچی •• دوکەڵت •• بە قوڕگما هانە خوارێ ،
لە سیەکانما گێژەڵوکەیەکی هەڵ‌کرد
سیەکانمی لەناو برد
شیرینم !
خۆشەویستێ بووی •• لەناو دڵما ،
دەرم‌کردی‌و •• دڵم لێت داخست ••
کەچی •• لەو رۆژەوە •دەرگام داخستووە
خوێن چی‌یە •• بۆ ناو دڵم •• ئەڕۆیشتووە

● کاك عارف حەمە ئەمینیش بەم پارچە لە شیعرو پەخشان تێکەڵاوە خوالی خۆش‌بوو مامۆستا عەلی کەمالی لاواندوەتەوە :

شینی کەمالی

باخی میر بگری ، پەخشەدادڕە ڕووبکە ئارامگای • دڵەی پڕجۆشان
ڕووبکە هەوارگەی قەڵای دێرینی ، تاسەو ئەندێشەی

بروانە ل –١٨–

Institut Kurde de Paris

لـە بیرەوەری كۆچی یەك سـالەی « علی باپیر ئاغا ـ كەمالی »دا

چەند وشەیەك

كاكەی فەللاح

پار لەمرۆژانەدا بوو (كەمالی) مال ئاوایی لێ كردین‌و لـە باوەشی خاكـا ئۆقرەو ئارامی گرت‌و حەسایەوە تەنانـەت مەرگیش وابزانم دلی بە ژیانە شێواوو ئالۆزەكەی سووتا بۆیە لەگەل خۆی وەك خۆشەویستی بردی‌و لێی شاردینەوە ٠

پێم‌وایە شتێكی نوێ نالێم‌و رازێكی تازەش نادركێنم ئەگەر بلێم شـاعیری یاد كردوومان یەكێكە لەو شاعیرە بەهرەدارە هونەرمەندە بەرزانەی كەلەسەر تان‌و پۆی عەروزی عـەرەبی‌و لەسـەر پێودانی سیغەی شیعری كلاسیكی كـوردی هەلبەستی داناوەو بارسـتایی خۆی ناوەتە سەر ئەم شێوەی سامانی ئەدەبی‌یە ، چ لـە ناوەرۆكداو چ لە روخساردا ٠

حەز ئەكەم وەك یاد كردنە‌وەیەك بیر خـستنەوەیەك ، گوێی تاسە بۆ خۆی شـل بكەین‌و بزانین سەرەتای شیعر دانان‌و چۆن بوون بە شاعیری كەی‌و لەكۆیەوەدەستە پێ ئەكات: لە زمانی خۆیەوە كە ئەلێت :

« سالی ١٣٠٥ای كۆچی لـە سلێمانی لە گەرەكی سەرگول لەدایك بووم ، لـە عەشیرەتی سمایل عوزیریم ، تا سـالی ١٩٢٣ای زایینی لە سـلێمانی بووم ، دوای ئەوە لەبەر چەند هۆیەكی سیاسی سلێمانیم بـە ناچاری بەجێ‌هێشـت‌و چووم بۆ هەلەبجە ٠٠٠ بە منالی ، كە تەمەنم حەوت سالان بوو لـە مزگەوتی دوو دەرگا ئەمخوێند ئەو مزگەوتە هی شێخ ئەولای ئەحمەدی هەولێری بوو ، شێخ شەش كچی بوو ، هەر شەشیان خوێندەوار بوون ، جاروبار لە جیاتی باوكیان دەرسـیان پێ ئەوتم ، خۆی خەلیفەی مەولانا خالید بوو ، مامۆستایان زێوەرو بێخودو زۆری‌تر لەو مزگەوتەدا كۆئەبوونەوەو شیعریان ئەوت‌و ئەخوێندەوە ٠٠ لەو مەلبەندەوە منیش خولیای شیعرم كەوتـە كەللەوەو جنۆكەی شیعر دەستی لێ وەشاندم‌و دوو بە دوو ملی رێگای دوورو درێژی ژیمانمان گرتەبەر » ٠

كەمالی پێی‌وابوو كـە مامۆستایان : مەحوی : زێوەر ، بێخود ، شێخ رەزای تالەبانی ، حەمدی ، شێخ سەلام ، ئەحمەد موختار ، تایەر بەگ پیرەمێرد، شوكری فەزلی ، گۆران ، رەمزی مەلا مارف شاعیر بوون بـەلام ئەو شاعیرەی لەناو ئـەوانا ناسرابوو زێوەر بـوو ، مەحوی لەبەرئەوەی گۆشەگیرو خانەقا نوشین بوو شـیعری بلاو نەئەكردەوە زۆر ئـەو ناوەی نەبـوو ٠ سـالمی بە شاعیرترو مەحوی بە عالم‌تر ئەزانی ، بەلام نالی بە زۆر شیعری ئەوت خۆی ئەكوشت تا شیعرێكی دائەنا ٠

جارێك لێم‌پرسی كە رێبازی تازەی شیعری گۆران‌و بەرهەمە نوێ‌یەكانی هاتنە كایـەوە چۆنتان وەرگرت٠ زۆر بەراست گوێی وەلامی دایەوە ٠٠ گۆران بەلای ئێمەمانانەوە لە سەرەتاوە شاعیرێكی چـاك بوو ، بەلام لەدوایی یا لە خۆی تێـكداو رووی كردە ساكاری‌و سادەیی‌و رەوانی وشە ، وەك شیعری :

> قژ كالی ، لێو ئالی ،
> پرشنگی نیگا كال
> ئەی كچە جوانەكەی
> سەرگۆنا ئەختێ ئال

ئەیوت : من لەم (ئەختە) ناگەم ئەی بۆ (زۆر) نەبێ ٠ جوان هـەر جوانە با زۆریش گۆنای ئال بێت ٠

یان :

> هائی باشـا لەوبەر ئاوە
> خێـلی دوژمن دەوری داوە
> ئەرۆم رێگام لێ ئیـراوە
> ئارۆم چاوكـال لیم تۆراوە

ئەیوت : ئێمەمانان ئەمانەمان بە شیعری رەسـەنی كوردی دانەئەنا بەلكو هەر بە بابەتـی شیعری گۆرانی‌و هەلور بلورمان دائـەنا ٠ كورت‌و مختصـر رای‌وابوو «شیعر ئەگەر لەسەر عیلمی عەروز بێ ئەبێ وەكوو هی ئیمەمانان بێ ، ئەگەر خۆ (بەیتی بله)ش بێ ئەوا وەك ئەمانەی ئێستایە ٠

كەواتە شاعیر خۆی ، بە بێ پێچ‌و پەناو بە دەنگێكی زولالەوە هاوار ئەكا كە سـەر بـە قوتابخانەی شیعری كلاسیكی‌و لاسایی كردنەوەی نوێنـەرە دیارەكانی وەكو سـالم‌و نالی‌و مەحوی‌و كوردی‌یە ٠

شیعری كلاسیكی لە رووی كێشی عەروزی عەرەبی‌و یـەك قافیەیی‌و شـێوەی دەربرین‌و كەرەسەی بیرو وشەبازی‌و چاو لێكـەری‌و بەلاغەتەوە وەك تشبیەو استعارەو كنایەو سجع‌و جناس‌و تەوریەو طباق‌و تەعلیل و لف‌و نشرەوەتەواو سنووردارو شەتەك دراو بوو ٠

ئەبینین سەرتاپای شیعری (كەمالی) ، ناوبەناو نەبێ كە لەسەر كێشی فولكلوری‌و بابەتی شیعری هەورامی هەیـەتی ، هەمووی لەسەر كێشی عەروزی عەرەبی‌یە ، لە قافیەسازیشا ، شێوەی یەك قافیەیی هەر لـە مەتلەعەوە تا دوابەیتی غـەزەل یان قەسیدەكە بە یەك قافیەی وەك یەك چنراوە، ئەم مەسەلەی كێشی عەروزی عەرەبی‌و یـەك قافیەیە لە شـیعری كۆنا ، تەواو شاعیری لە رووی بیری ناوەرۆك‌و مەبەست‌و یەكێتـی بابەت‌و سـەربەستی بەل هاوپشتنەوە بەستبوەوە ، بەلای شاعیرە كلاسیكی‌یەكانەوە ، كە كەمالی وێنەیەكی كوت‌ومت و نموونەیەكی پڕ بە پێسـت‌و وەفاداری ئەو رێبازە كۆنە بوو دەستەلاتی شاعیرانە لەوەدا بوو كە مرۆڤ بتوانێ بـەو كێش‌و یەك قافیەیە شـیعری بەرزو هەلبژاردە بلێ ، كە ئەوە بەلای دانەرانی قوتابخـانەی نوێی شیعری كوردیەوە كـە گۆران سەردەسـتەیان بوو هیچ سنعەتێكی تازەو داهێنانێـكی هونەرمەندانەی تیا نـەبوو ، جگە لەوەی كـە ئـەو كێش‌و یەك قافیەیی‌یە كۆت‌و زنجیرێكی گران بوو لە دەسـت‌و پێی بەهرەو هونەری شیعرا ٠ نوێ‌گەرەوەكان ناوەرۆك‌و مەبەستی خۆیان نەكرد بە قوربانی كێش‌و قافیە ، بەلكو كێشـی عەروزو شیعرەی قافیە بازیان كرد بە قوربان‌و دیلی مەبەست‌و بەهرەو سەربەستی خۆیان ٠

شاعیرە كلاسـیكی‌یەكان ، لەبەرئەوەی‌ئاسۆی بیركردنەوەو سنووری بەل بزاوتنیان تەسك بوو ، ناچار هەناسـەی هەلبەستیان تا پێنج بەیت بڕی ئەكردو ناویان ئەنا غەزەل لەو ژمارەیە تێـپەر ببوایە ، كـە ئەمەیان گەمتر بوو ناویان ئەنا قەسیدە ٠ لە لایەكی تریشەوە ئەبینین یەكێتی بابەت كە ئەمرۆ بایەخێكی تەواوی لە ئەدەبی ئەم سەردەمەدا هەیە لـە شیعرە كۆنەكانا بەدەگمەن دەسـت ئەكەوێ ٠ غەزەلێك بگـرین لەوانەیە مەتلەعەكەی لەسـەر یار بێ ، دوەم بەیتی لە نەفس ئەدوێ ، سێ‌یەمی باسی نالە‌بارێی چەرخی گەردون ئەكا ، چوارەم پارانەوەیە لە خواو ، كۆتایی‌یەكەی باسی بەدبەختی‌و چارەرەشی‌ی شاعیر خۆیەتی ٠

هەروەهـا خەیالبـازی‌و وشەبازی‌و ئەخشاندنی شیعر بە وشەی عەرەبی‌و فارسـی‌و تارادەیەكیش توركـی ، وەك نیشانەی رۆشن‌بیری‌یەك ٠

وەك سوورانەوەی پەپوولە‌یەك بە دەوری خۆشەویسـتی ‌یارداو بەكارهێنانی چـەن دەربڕین‌و لێچوونێكی وەك‌یەكی برۆ شمشێروكەوانەو نیگا تیرە بالا عەرعەرو سەروەو رووەت ئاگرەو جەرگی شاعیر كەبابەو چـاو نێرگسەو خالی لای لێـو دانـەیـەو زولف داوەو لێـو یاقووتەو قەد لە موو باریكترەو دەم ئەوەندە بچووكە بە چـاو نابینرێ‌و زۆری‌تری لەم بابەتانە كە سەرمایەو كەرەسەی دەستاو دەستی‌و بشتاو بشتی شاعیرە كلاسیكی‌یەكانمان بوون ٠

ئەم بابەتە شـیعرە وەك بنچینەی ئەدەبی‌و شیرین كردنی زمانی كوردی‌و گەشە پێـدانی سەردەمێكی فراوانی ئـەدەبی كوردی تا بلێی مایـەی رێزو پێزانینێكی تەواو قوولـی نەتەوەی كوردمانە ، لەم رووەوە (كەمالی)ش وەك شـاعیرێكی بەتوانای ئەم رێبـازو رێرەوەو وەك پەیرەو كەرێكی ئـەم قوتابخانەیە رێزی پێشەوەی ئەم رێز لێ‌نراوانە ئەگرێ ٠

ئنجا ئەگەر ئەم جۆرەشیعرو بەرهەمانە لەگەل چەشـكەی ئەدەبی ئەم سـەردەمەو جۆرو بابەتی ئـەم چەرخ‌و چاخەمـانا نەگونجی و مایەی لێو لـێ هەلقورتان‌و پشت تێ‌هەلكردنی لاوەكان‌و ئەو كەسانە بێ كـە لەگـەل چەشكەو خولیـاو كەلكەلەو هەوێنی ئەدەبی‌یانـا نەگونجێ ، ئەوە نە خـەتای شاعیرەو نە قەباحـەتی من‌و تۆیە ٠ گرنگ ئەوەیە شـاعیر وەك مرۆڤێـكی بەهرەدارو هونەرمەندو خاوەن‌بڕواو ریبازو پەیڕەو توانیوەتی لەسـەر پێودانی باوەڕ پێ‌كراوی خۆی تان‌و پۆی بەرهەمی خۆی ورد وردو سنعەتكارانەو سفت بچنێ ئەوەی شارەزای‌ئەو سەرچاوەیە بێ‌و چەشكەی كردبێ‌و بەش بە حالی خۆی تێنوێتی ئـەدەبی‌و برسێتی شیعری تارادەیەك پێ دامركابێت ئـەوا لەراسـت خۆیەوە پایەی كەمالی‌و هـاو شیعرەكانی بەرزتر ئەكاتەوە ، ئەوانەش كە پێچەوانەی‌ئەمانەن دیارە ئەو نرخ‌و بایەخـەی پێ رەوا نابینن كە شانی هـەلی ئەگرێ ٠

كەمالی لە بەرهەمی شیعری خۆیا (دیاری شارەزوور) و (باخی میر)ی هەیەو (گیانی سەعدی)و شیرین‌و فـەرهادو شیرین‌و خوسـرەوو مەجنون‌و لەیلا) شی لە فارسی‌بەوەكردوە بە شیعری كوردی‌و لە سـالی چلەكـانا گولدەستەی شوعرای هاوعەسری كوكردۆتەوەو لـە چاپ‌داوە ، جگە لەمانەش وەك رۆژنامەنووسێك لە رۆژنامـەی (بانگی حەق)دا بەشدار بووە ٠

پاشماوەی : لیمونتۆف شاعیری

> كەچی ئێستا ،
> ئێسـتا ٠٠ كەسێكم خۆش ناوێ !
>
> ●
>
> سەردەمێك بو ٠٠
> وامدەزانی ،
> ژینی پڕ لە یاخی بوونم ، لە ئەشكایە
> بەلام ئەوسا ،
> دلدار بوومو ئەوانێكی گەشم هەبو
> كەچی ئێستا ،
> ئێسـتا ٠٠ كەسێكم خۆش ناوێ !
>
> ●
>
> من ژمارەی ، سالەكانی ،
> تەمەنی خۆم ون كردوەو
> بالەكانی ، مەلی لەیادكـردن دەگرم
> ئای چەند خۆشە
> دلەكەی خۆمیـان پێشكەش كەم !
> ئەمری خۆمیـان پێشكەش كەم !

(١) بۆ نوسینی ئەو كورتە بیوگرافیایە كەلكم لـە چـەند سەرچاوەیەكی‌رووسی وەرگرتوە بەتایبەتی لیكۆلینەوەی د٠ پ٠ مورافیف كـە لەگەل دیوانی شاعیردا بلاوكراوەتەوە لـە سالی ١٩٧٤دا ، لە بلاوكراوەـ كانی « روسیای سۆڤیەتی » ، هـەروا پێشـەكی‌ی دیوانی لێرمەنتۆف ، سالی ١٩٧٤ ، لە بلاوكـراوەكانی « ئـەدەبی هونەری » ٠

(٢) كریتیـك : ناقـد ، رەخنەگر ٠

(٣) چار : قەیسەری روسیا

(٤) دۆئێل : شەرە شیر ، یا شەرە گولله ٠

(٥) پۆشكینیش لە ١٨٣٧دا لەگـەل (دانتیس)دا دۆئیـل دەكـات‌و لـە دۆئیلەكـەدا دەكوژرێت ٠

هاوكاری لە كۆری خەباتدا ـ پاشماوە

ئـەدات ٠ پشـتگیری‌بناغـەی یەكێتی نیشـتمانی كازەرەنكینەكانی حكـومەتی‌نیشتمانی ئەكـات لەناوچـەی كوردسـتاندا ، بەتایبـەتی‌چەسپاندنی مافی نـەتەوایەتی رۆشنبیری كورد وپەرە پێدانی‌وژەیی‌و بەرزكردنەوەی رادەی رۆژنامەگەری ٠٠ هەروەهـابەشداربون لـە دەرخستنی خـەباتی ئافرەتانی كـوردوعیراقدا بە تایبەتی لە ١٩٧٥دا كـە سالی ئافرەتانی جیهـان‌بوو ٠٠ ئـەوەی پێویستە دانی پیابنێین ئەوەیە كـە ئەمانـەهیچیان سـەریان نەئەگـرت‌و سەرناكرن ئەگەر ئەوباوەش بۆ كردنەوەیەی جەماوەری گـەلی نەبوایە لـە رۆشـنبیران‌ونووسـەران‌و خوێنـدەواران‌و دەزگا نیشتمانیە جـۆر بـەجۆرەكان ، كە داوایان لـێ ئەكـەین‌و هەمیشـە دوپاتی‌ئەكەینەوە كـە ئەبێ هـەمو هاوكاری بەرۆژنامـەی خۆیان‌بزانن‌و دلیان سێ‌و دوونە كات لە دەرخستنی هەر تێبینیەك كەهەیانەو لـە هەموی گرنگتر ئەوەیە كە هەر لەسەر یارمەتی‌وهاریكاری خۆیان بەردەوام بن ، چونكە هـەر بەهۆی ئەوانەوەهاوكاری كـەوتە دارەدارەو ٠٠ سەرپێی‌و ٠٠٠ رۆیشتن

Institut Kurde de Paris

کاروانی رۆشنبیری کوردی لە ساڵی ١٩٧٥دا

ئەوا ساڵی ٩٧٥ مان بەرێ کرد ، ساڵێکی پڕ لە رووداوو کارەسات و سەرکەوتنی گەلان و نوشوستی ئیمپریالیزم و ٠٠ لەم ساڵەدا ولاتانی جیهانی سێیەم بارسەنگی هەڵوێستی مرۆڤانەیان زۆرتر بەلای قازانجی ولاتانی ئازادیخوازو گەلانی رزگار بوونیوە رزگار بوو خەباتکەردا شکایەوە ٠٠ شان بەشانی رەوتی سیاسی و ئابووری و کومەلایەتی گەل و ولاتانی جیهان کاروانی روشنبیری و هوشیار بونەوەی جەماوەری خەڵك ملی ناوە ٠٠

لێرەدا ئاوڕ ئەدەینەوە سەر سەرەتای ساڵی رابوردوو شوێن رێچکەی کاروانی رۆشنبیری کورد ئەکەوین و بە زنجیرە چالاکیە هونەریەکان و شانۆگەری و کۆڕی شیعر خوێندنەوەو سیمینارو ئەو کتێبانەی دەرچون و ئەو گۆڤارو رۆژنامە خۆڕسکانەی بەهرەی هونەری و روشنبیری خۆیان نواندوە ئەیان هێنینەوە ٠٠

ساڵی پار بڵێین بە زنجیرەو بێ بسانەوە ئەم رۆژنامانە بە کوردی دەرچوون :

١ – رۆژنامەی هاوکاری :ـ

رۆژنامەیەکی هەفتانەی دوازدە لاپەڕەیی یە ، لەمەوبەر بە هەشت لاپەرە دەر ئەچو ، لە دەزگای هاوکاری چاپ و بڵاوکردنەوەی کوردی لە بەغدا دەر ئەچێ ٠ ئەم رۆژنامەیە جگە لە ئەرکی سەرشانی خۆی کە نوسین و هەواڵەکانی جیهان بە خوێنەرانی کورد بگەیەنێ خۆی لە خۆیا بۆتە قوتابخانەیەکی ئەکنیکی رۆژنامەگەری کوردی و لە سەرەتای دەرچونیەوە تا ئیستە چەند کادرێکی شارەزای ئیش کردنی رۆژنامەگەری نوێی بێ گەیاندوە ٠

٢ – بڵاو کراوەی روشنبیری نوێ :ـ

بڵاوکراوەیەکی (ئێستا) مانگانەیە (کە لەوەبەر مانگی سێ جار دەر ئەچو) ٠٠(چونکە قەوارەکەی گوڕاوە) ! بەرێوە بەرێتی گشتی روشنبیری کوردی لە بەغدا دەری ئەکات و لە چاپخانەی (الزمان) چاپ ئەکرێ ٠٠ ئەم بڵاو کراوەیە بە بێ وزەی توانای تەکنیکی خۆی خزمەتی جەماوەری کردوە گەلێك نوسەری ناودارو دەرکەوتو پێشکەوتنخواز بەرهەمی خۆیان تیا بڵاو کردۆتەوەو ڕوپەك بووە لە ڕوە رۆشنبیری و هونەریەکانی سەردەمی ئەمڕۆی گەلی کورد ٠

٣ـ رۆژنامەی بیری نوێ :ـ

رۆژنامەیەکی هەفتانەی قەوارە بچوکی هەشت لاپەڕەیی کوردی و عەرەبی یە لە بەغدا دەرئەچێ ٠

گۆڤارەکان

ئیستا دوو گۆڤار بە کوردی لە وڵاتا دەرئەچێ ٠٠

١ – گۆڤاری بەیان : ـ

تاکە گۆڤاری قەشەنگی ئەمڕۆی کوردی یە ، بە شێوەی گشتی و لە دەزگای هاوکاری چاپ و بڵاو کردنەوەی کوردی دەر ئەچێ ٠٠ لەو کاتەوە هاتۆتە دەزگای هاوکاری بێ دواکەوتن هەمو مانگی جارێك دەرئەچێ و نوسەرە دەرکەوتوەکان بەرهەمی خۆیانی تیا بڵاو ئەکەنەوە ٠

٢ – گوڤاری (شمس کردستان رۆژی کوردستان):

گۆڤارێکی کوردی و عەرەبی یە کۆمەڵی رۆشنبیری کوردی لە بەغدا دەری ئەکات

ـ گوڤاری زانکوی سلیمانی:

١٧٢ لاپەرەیە ،بە ئینگلیزی و عەرەبی و کوردی ، وتارو لیکولینەوەی زانستیانەیە ٠

١ ـ بەرگی یەکەمی (تحفەی مظفریە) :.

کتێبە چاپکراوەکان

رۆژهەڵاتناسی ئاڵمانیایی (ئوسکارمان) کۆی کردۆتەوەو مامۆستا هیمنی شاعیر بیتەکانی کردوە بە کوردی و زیاتر لە ١٥٠ لاپەرەیەو کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ٠

٢ ـ وشەی زمانی کوردی :

دکتور ئەورەحمان حاجی مارف دانیاوەو کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ٠

٣ ـ کوردستان لە ساڵەکانی شەڕی یەکەمی جیهانیدا :ـ

بەرهەمی دکتور کەمال مەزهەرەو کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ، قەوارەی ٢٠٠ لاپەڕەیە ٠٠

٤ ـ دەنگی ئینسانی رەش ، دەنگی ئاوارەکان :ـ

دو لێکۆڵینەوەی ئەدەبی یە دەربارەی شیعری شاعیرە ئەفەریقاییەکان و شاعیرە شورشگیرەکانی فەلەستین کاك عەبدوللا عەباس نوسیویتی و دەزگای هاوکاری یارمەتی لەچاپدانی داوە ٠٠

٥ ـ لە پێناوی ئەوین دا :ـ

بەسەرهاتێکی مێژوویی سلێمان بەگی برادۆستی یە لە پێنج بەشدا ئامادە کراوە ٠

٦ ـ مەلا محمدی کۆیی :ـ

بەسەرهات و ژیانی زاناو ئەدیب و شاعیری ناوداری کورد خوالی خوشبو مەلا محمدی کۆیی باس ئەکات ٠٠ مامۆستا عەبدولخالق عەللائەدین نوسیوێتی ١٩٠ لاپەڕەی ئاونجی یە ٠

٧ ـ قەلای دمدم :ـ

باس و بەسەرهاتی رووداوە مێژوییەکەی قەلای دمدم ئەگێرێتەوە کاتی خۆی مامۆستا عارەبی شەمو نوسیوێتی و ماموستا شوکور مستەفا کردویە بە شێوەی کرمانجی خواروو هێناویەتیە سەر دیالێکتی سورانی ٠٠ لە لایەن کۆڕی زانیاری کوردەوە چاپ کراوە ٣٨٦ لاپەڕەی قەوارە گەورەیە ٠

٨ ـ دکتور محمد اقبال :ـ

باسی ژیان و بەسەرهاتی فەیلەسوف و ئەدیبی شورشگیری هیند محمد اقبال ئەکات ، محمد ملا صالح شارەزوری کردویە بە کوردی و دەزگای هاوکاری یارمەتی لە چاپدانی داوە ٠

٩ ـ بۆنی هەلالان دێ :ـ

کۆمەڵە بەیتێکی فولکلوری گۆرانی چەپلەرێزانەو کاك مەحمود زامدار لەفەوتان رزگاری کردن و بەرێوەبەرێتی گشتی روشنبیری کوردی چاپی کردوە ٠

١٠ ـ گەشتەکەم لە گومانەوە بۆ باوەڕ :ـ

بەرهەمی کاك محمد ملا صالح شارەزوری یە ٠

١١ ـ دەنگوباسی زانکۆی سلیمانی :ـ

کۆمەڵە هەواڵێکی روشنبیری و چالاکی هونەری ئەدەبی زانکۆی سلیمانی خۆی بڵاوی کردۆتەوە ٠

١٢ ـ مع الاكراد :ـ

بەڕێوەبەرێتی گشتی رۆشنبیری کوردی چاپی کردوە تومابوا بە فەرەنسایی نوسیوێتی و ئاواز زەنگنە کردویە بە عەرەبی ٠

١٣ ـ چوارین :ـ

چەند پارچە شیعرێکی شاعیری لاو کاك ئەحمەد تاقانەیەو بەرێوەبەرێتی گشتی خوێندنی کوردی یارمەتی لە چاپدانی داوە ٠

١٤ ـ گوڵی وەریو :ـ

بەشێکە لە شیعرەکانی خوالی خۆشبو شیخ لەتیفی حەفید ٠

١٥ ـ تاريخ الصحافه الكرديه في العراق :ـ

کاك جەبار جەباری هەواڵەکانی کۆ کردۆتەوەو بەرێوەبەرێتی گشتی رۆشنبیری کوردی چاپی کردوە ٠

١٦ ـ شێرکۆی نەبەز :ـ

ئامیلکەیەکی منالانەی نیگاراوی یە ، بەرێوەبەرێتی گشتی رۆشنبیری کوردی بە ئوفسیت چاپی کردوە ٠

١٧ ـ گەنمەشامی :ـ

چیرۆکێکی منالانەیە ، بەرێوەبەرێتی گشتی خوێندنی کوردی بڵاوی کردۆتەوە ٠

١٨ ـ بانگی کوردستان :ـ

ژمارە کۆنەکانی ئەم گۆڤارەیەو سەر لەنوێ بەرێوە بەرێتی روشنبیری کوردی زیندووی کردۆتەوە ٠

١٩ ـ وێرانە خاك :ـ

ئەلیوت بە ئینگلیزی نوسیوێتی و کاك مەحمود زامداریش لە عەرەبیەوە کردویە بە کوردی و بەرێوەبەرێتی روشنبیری کوردی بڵاوی کردۆتەوە ٠

٢٠ ـ دراسات معاصره :ـ

کاك جەودەت بلال لە روسیەوە کردویە بە عەرەبی بەرێوەبەرێتی گشتی روشنبیری کوردی چاپی کردوە ٠

٢١ ـ مەلای گەورە :ـ

ژیان و بەسەرهات و نمونەی بەرهەمی ئەدەبی مەلای گەورەیە کاك ممتاز حەیدەری ئامادەی کردوە ، لەسەر ئەرکی بەرێوەبەرێتی روشنبیری کوردی بڵاو کراوەتەوە ٠

٢٢ ـ نماذج من التراث الشعب الكردي :ـ

کۆمەڵە بەرهەمێکی فولکلوری کوردە خوالی خۆشبو محمد توفیق وردی بەر لە کۆچی دوایی بە عەرەبی بڵاوی کردۆتەوەو بەرێوەبەرێتی گشتی روشنبیری کوردی چاپی کردوە ٠

٢٣ـ گۆڤاری کۆڕی زانیاری کورد :ـ

بەرگی سێ ، بەشی یەك ، هەروەها بەرگی سێ ، بەشی دوو ٠٠

٢٤ ـ مەهدی نامە :ـ

زانای کورد ابن الحاج نوسیوێتی و کاك محمد علی قەرەداخی راستی کردۆتەوەو پێشەکی بۆ داناوە ٠٠ کۆڕی زانیاری کورد بڵاوی کردۆتەوە ٠

٢٥ ـ شیرین و خوسرەوی خانای قوبادی :ـ

سەرەتاو راست کردنەوەو فەرهەنگ بۆ رێکخستنی لە لایەن کاك محمدی مەلاکەریمەوە ٠٠ کۆڕی زانیاری کورد چاپی کردوە ٠٠

٢٦ ـ لە خەوما :

نوسینی جەمیل صائب پێشکەشکردن وروون کردنەوەی جەمال بابان چاپخانەی کوری زانیاری کورد ٠

ئەمەش بەشێکە لەو پیشانگا هونەریانەی کە رازاونەتەوە :ـ

١ ـ پیشانگای هونەری نیگار لە سلیمانی لەلایەن هونەرمەندان کاك عەلی کەمال و کاك یوسف محمدو کاك برهان صابرەوە ، لە هۆڵی ئامادەیی کوردستانی کچان ساز کراو نزیکەی ٢٠ تابلۆی نیگاری تیا نیشان درا ٠

٢ ـ پیشانگای پۆستەرو بڵاو نامەی پارێزگاکان لە پیشانگای پۆستەرو بڵاونامەی قوتری لە هۆڵی مۆزەخانەی هونەری تەشکیلی لە بەغدا کە بەرێوەبەرایەتی پەروەردەی سلیمانی بەشی خۆی ئامادە کردبو ٠

٣ ـ پیشانگایەکی پۆستەری کوردی هونەرمەند کاك عباس عبدالله یوسف لەسەر شەقامەکانی هەولێر ١٨ تابلۆی جۆربەجۆری تیا دانابو ٠

٤ ـ سێیەمین پیشانگای هونەری تەشکیلی هونەرمەند کاك ئەکرەم سەعید لە هۆڵی قوتابخانەی گۆیژە لە سلیمانی ٠

٥ ـ هونەرمەند کاك نامق عەلی لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەی کچان لە هەولێر پیشانگایەکی کردەوە ٥٩ تابلۆی هەمە جۆری تیابوو ٠

٦ ـ پیشانگای هونەری نیگارکێشان لە لایەن قوتابخانەی ناوەندی شیلانی کچانەوە کە لە هۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەی کچان لە هەولێر ساز کرا ٠

٧ ـ پیشانگاکەی کاك مەدحەت محەمەد لە بارەگای کۆمەڵی رۆشنبیری کورد لە بەغدا ٠

بروانە ل ـ٢٢ـ

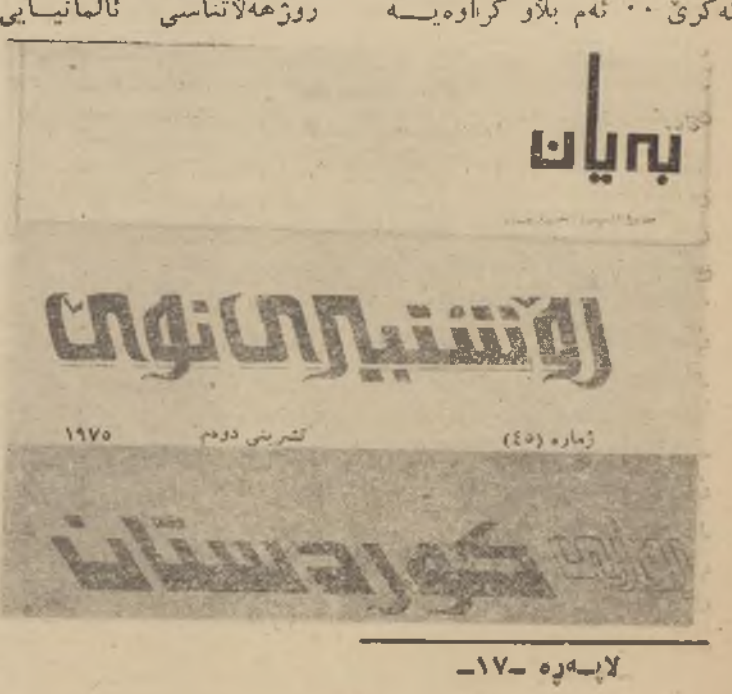

Institut Kurde de Paris

لە ئەدەبی گەلانەوە

شاعیرێك لە ئەڵمانیای دیموکرات

پاوڵ ڤینس

PAUL VIENS

« بادام » کردویەتی بەکوردی

● پاوڵ ڤینس لە ساڵی ١٩٢٢دا لە شاری « کۆنیکسبوگ » لە دایك بوە و بێجگە لە شیعر چیرۆکیش ئەنوسێ ، بەتایبەتی چیروکی منالان ، تائیستا چەندان پاداشتی ئەدەبیو هونەری پێ بەخشراوەو ناوەرۆکی زوربەی شیعرەکانی بانگ کردنە بۆ تێکوشان لەپێناوی گۆڕانی جیهانو بەئاگایی مرۆڤ لەپێناوی سۆشیالیستیدا ٠

● ئەم پارچە شیعرەی بەناونیشانی « خواست » نمونەیەکە لە شیعرەکانی :

باخواستو ئارەزومان ..
بیریکی کراوەو فراوان بێ ..
با ئەوەی دوای خۆمان جێی ئەهیلین ..
هاوێنێ بێ شەماڵی خۆشەویستی تیا هەڵ بکا ..
دارستانێکی چری رازاوەبێ ..
کێڵگەی دەولەمەند ..
شەقامی ریکوپێك و فراوان ..
مرۆڤی دل پاکو ژیر ...
شیعری جوان ...
خۆشەویستی بەهەموو لایەکدا بلاوبکاتەوە ..
زەردەخە نە بە هەموو منالەکان ببەخشێ ..
خۆ ئەگەر ، هەر ناخۆشیەکیش هەبو ..
با ، تەنیا قەترەیەك بێ ..
بەڵام بەختیاری ، با بەقەدەر فراوانی هەموو دەریاکان بێ ٠

پاشماوەی : بەرهەمی هەلبژاردەی لاوان

● لە هەولیریشەوە کاك ئەبووبەکر خوشناو شیعرێکی بۆ ناردووین بە ناوو نیشانی چەند یادگارێك لە هەنبەی شاعیرێکی ئاشقدا :-

گولبەهارە نازدارەکەم
کاتێ ئەوا ، لەتی ساکاری پیکەنین
وای هەست دەکرد
لەگەل ڕووی تەلخی ئاسمانی شاری خەمدا
پێکرا دەژین
مەلەوانمو ، بە برژانگی چاوەکانم
لە کەشتی فرمێسکی خەمەکانی تۆدا
سەولی دەربازبوونی ووشەم ، لە بۆ دەنگی
کوژراوی تۆ بوو لێدەدا
ملوانکە بووی بە زۆر دەخرایتە گەلێ مل
من بووم قۆلو مەچەك هەلکراو
لەناو دەریای نیوەشەودا ، ڕاست بومەوەوە
هەمووم دانە بەر نووکی تیژی شیعرەکەم
لەژێر سێبەری دار بەڕوو ، هەردوو پیکڕا
دەنگو باسی دەستی خۆمان
دەنگو باسی دەنگی خۆمان ،

بروانە لا -٢٠-

سالێکی نوێ و ئەرکێکی پیرۆز - پاشــماوە

ئەتەوایەتیان دیاری کــردوە ، رێبازی شورشگیرانــەی درێژ خایــەنیان هــەلبژاردوە ، بارودۆخێکی ئەوتۆیان خۆش کــردوە کــە ئەدەبو بیرو زانستی تیا ببوژێتەوە ، گەشە بکات ، تاکو بەردی بناغــەی کۆشکی بەرزی مێژووی ئەدەبی کوردی تومار بکەن ٠

ئــەمە جێگــای بــەرزیو شانازی یە کەرۆشنبیرانی کورد بەشداری خۆیان لــە سەرجەمی بزوتنەوە نیشتمانیەکانا کردوە پێی ناوی بلێین ، بێ ئــەوەی هیچ لایەنێک دەستیان بگرێ پشتیان بداتیــەو توانای فیکری خۆیان ، بــۆ ماوەیــەکی زۆر گرفــتارێك وەکو گوڤــاری گــەلاوێژیان بــە قــەوارەو روخســـارێکی گەشــــەنگ دەرکردوە ، کــە نمونەیــەکی بێ هــەوتای پیش کــەوتوی ئەوچەرخەبو ٠

دوا بە دوای دووەمین جەنگی جیهانی ئاسۆی هۆشیاری گەل فراوانتــــربوو ئوردوگــای بزوتنەوەی نیشتمانی پــەرەی ســەندو رزگاریو سەربەستی عیــراق بوو بــەدروشــمی سەرجەمی کۆڕوکۆمەڵو تاقمــە نیشتمانیە شورشگیرەکانی کــوردو عــەرەب ، لێداتی ئیمپریالیزمو داروودەستەکانی بو بەپێویستیەکی سەرشانی ئەوکاتەی جەماوەری گــەل .. رۆشنبیرانی کوردیش لە ریزی پێشــەوەی ئــەم تێکۆشانە پیرۆزەدا وشەی شورشگیرانەو ئەدەبی رەســەنی کوردەواریان کردبەکەرەسەی سەرکــەوتنی ئاواتەکانیان ٠

ساڵ هاتو ســاڵ چوو ، خواستی مێژوو دەستی خــۆی گێرا ، لــە ژێر زەبروزەنگی جولانەوەی نیشتمانیدا بــە هــۆی یەکیتی کۆڕو کۆمــەلەکانەوە پشت بە پشت ئــەلو سوپا بە ناوی برایەتی کوردو عەرەبەوە ریژیمی ئیمپریالیزمیو کۆنەپەرستی هەرەسی هێنــا ، خۆری پرشنگداری شورشــی ١٤ی تــەموز سەرتاپا عیراقی گرتەوە .. جێی خۆیەتی ئەگەر بلێین ئــەم شۆرشە رێگایەکی فراوانی کردەوەو دەرگایــەکی گەورەی خستە سەرپشت بــۆ چـــالاکی تواندنی رۆشنبیران وبلاوکردنــەوەی بەرهــەمەکانیانەوە بۆ بوژاندنەوەو گەشە کردنی چاپەمەنی کوردی ..

هەرچەندە ئــەو ماوەیەش گروکفێــك بوو ، ئــەوەندەی نەخایاند بەڵام هەرچۆن بووبێ جەژنو بەهاری رۆشنبیران بوو .. بەراستی رۆشنبیرانی کورد تامــەزرۆی رۆژێکی وابوون ، داخی دلی چەند ساڵەیان رشت ، خەمو ئاسۆری چــەند ساڵەی دیلیتیان تۆمارکرد ، ئــەرکی مێژوویی خویان بەرامبەر بەگەل بەجێ هێنــا .. بەلام بەهاری تەمــەنی ئــەم رۆژەش زوو خەزانی هــاتو گولی هیوایان هەلوەری ..

بە کوێرایی چاوی دوژمن ، پاش تاقی کردنەوەیەکی قولو نرخ دار لــە ریزی بزوتنەوەی نیشــتمانیداو تــاووتو بیاچونەوەیەکی دورو درێــژ ، جاریکی تر ئازادیخوازانی عیراق لــە نــاو بۆتەی خــەباتی یەکگرتوودا وزەو توانای خۆیان قالگردو توورزی گرانی خۆیان خستەوە کاروشەوەزەنگی ژیانی گــەلیان بەپیشکی هــەناوی پرشنگداری رۆژی ١٧ی تەموز گۆڕی ٠

شــۆرشی ١٧ی تــەموز بەسەرۆکایەتی حزبی بەعســی سوشیالیستی عەرەب هــەر-لەســەرەتای بەرپابونیــەوە چالاکیەکی قوولی بۆ چــارەسەرکردنی کێشــەی کــورد خولقاند ، دانی بەمافی رەوای رۆشــــنبیری کــوردانــاو کەوتەهەنگاو بـــۆ جێبــەجێ کردنی ئەم بڕیارەمێژوییە تاکو توێژی تاریکــی رابـــوردو بسرێتــەوە ، شوێنــەواری بـــەجێ ماوی رابوردوی رەش سپی بکاتەوەو بایــەخ بــە بەرهــــەمی پێشکەوتوانــەی رۆشنبیران بدات ، بۆ ئــەوەی رۆشنبیرە دلســۆزەکان توانای خۆیان لەم مەیانەدا بنوێننو بە هاریکاری هــەموان پلــەی زانستی کومەل بەرزبکەنەوە ٠

لــە مانگی کانونی دووەمی ساڵی ١٩٧٠دا بڕیاردرا کــە رۆژنامەی هــاوکاری دەرچێ ، تا ئەم چەندلاپەرە هەفتەییــە ببێتە رۆژنامەیەکی ناوەندی بۆ رۆشنبیرانی کورد ، تاکو روی روناکی شۆرشی ١٧ی تەمــوز بنوێنێو ئاوێنەی بێ گەردی راستو دروستی بارو دۆخی عیراق بێ ٠ وەببێتە بناوانێــك لە رێگای پێ گەیاندنو دروست بوونی نوســەری لاوو تازەپێ-گەیشــــتو ، بۆ بوژاندنەوەو گەشــە کــردنی سـامانی نەتەوەییمانو بلاوبوونــەوەی بیری نوێو جێگا پێ لێژ کردنی بەندو باوی کۆنەپەرستانە ٠ وە لە دواییدا ببێتە مەشــخەلێکی ئاگراوی بۆ پتەوکردنی یەکێتی نیشــتمانیو دارشــــتنی پردی برایەتی ودۆستایەتی نێـــوان کوردو عەرەبو تەفروتوناکردنی هــەمو پیلانو نەخشــەیەکی دوبەرەکی وناکۆکی نانەوە ٠

دامەزراندنی رۆژنامــەی هاوکاری شەش ساڵ لەمەوبەر لەلایەن وەزارەتی راگەیاندنەوە دەسکەوتێکی زانیاریانەی مەزن بـــو بۆرۆشنبیرانی کـــورد ، چونکە یەکەم جارە لە مێژووی عیراقی تازەدا کــە دەستەلاتی-نیشتمانی رۆژنامەیەکی ناوەندی ئاوەها بە کوردی دەربکــــاو ئەرکو فــەرمانی گــرانی بەرێوە بردنو پێش خستنی بکرێتە ئەستوی وبەرپرسیاربێ لــە مەیدانی هەمو کەموکوریو ناتەواویەکیاو بیکاتە بــەردی بناغە بۆ بلاوکردنەوەی بیری-نوێو چــەسپاندنی گیــانی شورشگیرانەو برایــەتی .. تیژکردنی خەباتی گەل بەرامبەر بە ئیستیعمار ... وچــــارە سەرکـــــردنی گیروگرفتەکانی ولات ٠

رەنــگ بێ لەســــەرەتادا رۆشنبیرانی کورد بەکــــەرم باوەشیان بۆ ئــەم رۆژنامەیە نەکردبێتەوەو بەرەو پیـــــری نەچووبن ، یان بەســـاردیەوە سەرنجیان دابێ ، بەلام رەوتی رۆژ بار ئەو راستیەی سەلماند کە رۆژنامەی هاوکاری لە بارەیا هەیە کە لەبەرێکی گــــەورەی روشنبیری جەماوەر پربکاتەوەو سامانی ئەدەبی نەتەوەییــــان پێشتر بخات ، دەورێکی گرنگ بنوێنێ لە پێشەوە چونو ئۆرینی باری رۆشـــنبیری کورداو دەستێکی بالا بگێری لـــــە بوژاندنەوەی ئــەدەبو چیرۆکو بەرهەمی بەنرخی رۆشنبیراندا

هەرچەندە لەسەرەتاوە چەند لاوێکی خوێن گەرمی دلســـۆز ئەم ئەرکە دلسۆزەیان گرتــــە ئەستۆی خۆیان ٠ وچی لــــە توانایاندا هەبو لەمــــــەیانی روژنامەگــەریو خزمەتگوزاری روشنبیریدا بەجێیان هێنا .. وا ئێستا قۆناغی شەش ساڵەی تەمەنی بەجێدێلێو پێ ئەنێتــە سەرەتای قوناغێکی نوێ ترەوە

⊙

روژنامەی هاوکــاری توانی لەتەمەنی ئەم شەش ساڵەیدا بەکردەوە بی‌سەلمێنی کەشەیدای بەرهـــــەمی شۆرشــگیرانەو پێشکەوتنخوازانەی ئەدیبــــە دلسۆزەکانی کورد بوەو لەسەر شانۆی روژنامەگەری هاوچەرخ خۆی تێکــــەل بەئیشو ئازاری زوربەی جەماوەری زەحمەتکێش کردوە ..

لەسەرەتای ئەم قۆناغـــــە نوێیەدا ئەوپەیمانە بۆکۆمـــەلی روشنبیرانو خوێنەرانی بەرێزی دوپات ئەکاتەوە کە وەکو مۆم لە پێناوی پێشکەوتنی ئەدەبی کۆنو نوێی کوردیدا بسوتێو چرایەك بێ بەدەست روشنبیرە دلسۆزەکانی کوردەوە ..

ئەگەر لە ماوەی تەمــــەنی رابوردودا کەموکورتیــەکی پشی تیــا بوبێت گوناحی چمکێکی زۆری ئەو کەموکورتیە ئەکەوێتە سەرشانی نوسەرو ئەدیبەکانمان کەلەکاتی پێویستیدا کەمتــەر خەمیان نواندوە .. ئینجــــا هیوادارین کە ئەدیبو نوسەرمە-کانمان کەمتەرخەمی رابوردویان فەرامۆش بکەنو زیاتر لە هەمو کاتێك هاوکاری لەگەلهاوکاری بکەنو بەردێکی نوێ لە بنچینەی برایەتیو دۆستایەتی نەتەوەکانی

بروانە ل -١٩-

پاشماوەی «کتێبی هاوکاری»

شوانەوێڵە پەنای وەبەر چیای ئاگری برد ٠ دڵی چیای ئاگری بوو بە گــــڕ ٠ پیاوی یازدە گونـــــدان وەدووی شوانەکەوتن ، بیگرن ، بیکوژن ٠ چیای ئاگرییان کون بـە کون پشکنی ٠ چیا شوانی وەشێرد ، شوانەش بوو بە گڕ ٠

کچە خۆی لەبەر ئەو ئەوینە سەختە پێڕانەگیــــرا ، ئەویش دایە چیای ، منداڵ و مەزن ، پیر و جــــوان ، ژن و پیاوی هەر یازدە گوند وەدووی کچەش کەوتن ٠ ئاگـــری کچەشی وەشێرد ٠ کچەش بوو بە گڕ ٠

ڕۆژێکی شوانەوێڵە سەبری لەبەر دەبڕێ ، دەستــوور لە ئاگری دەخوازێ ، وەدەردەکەوێ ، دەڵێ : « با جارێکی چاوم بە دڵدارەکەم بکەوێ ، ئەگەر کوشتیشیانم با بمکوژن »٠ بەرەو گوندەکە چوو ٠ سێ شەو و سێ ڕۆژان لــــە دەورەی گوندەکە خولاوە ٠ مردن کارێکی سانا نیە ٠ ئاخرێکەی چاوی قوچاند ، دەیویست ئەختێ درەنگتر بمرێ ٠

ڕێ و راست بەرەو گوندی چوو ٠ نواڕی لە جێ گوندەکە پەپوو دەخوێنێ ، بای وێرانی هەڵیکردووە ٠ چووە گوندێ ٠ نواڕی هیچ نەماوە ٠ تەماشای ئەولاتری کــــرد گوندەکانی دیکەش شتاقیان نەمابوون ٠ پاشان ڕوانی لەولاوە ، لە کن ئەو بەردی ماڵی خۆیانی لێبوو ، دڵدارەکەی ڕاوەستاوە ٠ دوو دڵدار بە یەك گەیشتن ٠ مەڵێ چیای ئاگری لە زۆر و ستەمان تووڕە دەبێ ، کەرتێکی خۆی بە سەر هەر یازدە گوندەکـەدا دەدا ٠ یازدەگوند بە خەڵکەکەوەی بە ژێرەوە دەبن ٠ چیای ئاگری هەڵیان دەلووشێ ٠٠٠ جا تووڕەیی‌یەکەی ئاگری ئـا ئەمەیە ٠ باڵندەی ئەوین گرێکە ، وەبەر هەر دڵ و دەروونێکی بکەوێ دەسبەجێ دەیـــکا بە پارچەیەك گڕ ٠ هێــــلانەی ئەوین گڕە ٠

ئەمە تووڕەیی ئاگرییە ٠ ئەمە بەڵای ئاگرییە ٠ شان بە شانی ئاگری نادرێ ٠ ئەمە تووك و لەحنەتی ئاگرییە ٠

جا هەموو بەهارێك ، لەو دەمی کوڵی کووبە بە گوڵیلکان دەخەملێ ، سەرپاکی شوانەکانی چیای ئاگری دێنە ســــەر کەناری گۆلەکە ، کەپەنەکەکانیان لەســــــەر خاکی بەهــاری هەزار ساڵە رادەخەن ٠٠٠ و گڕە باڵندەی ئەوین ٠٠٠ باڵــی لە شینترین جێگای گۆلەکە هەڵدێنێ ٠

حوسۆی ئاسنگەر ، نیوەرووت هاتبــــووە بەر دەرکی سەرا پڕ بە دنیا دەیزریکاند : « پاشا ، پاشا ، کــوێ دێرە گوێت لە بلوێر ئەنگێوەکەی بوهاری بوو ؟ تێ‌گەیشتی ؟ ڕك و غەزەبی ئاگریت بەســــــەردا بڕژێ ٠٠٠ وەی دەردو بـــەڵای ئاگریت لێ وارێ ٠ بەرۆکی ئاشق و ئەوینـــــداران بەردە ، بەســــە » ٠

مەحمود خان بە پیاوەکانی گوت :

« برۆن ئەو ئاسنگەرەم بۆ بێنن ، بزانم ئەوە چ دەڵێ ، با تێبگەم » ٠

حوسۆ نیوە ڕووت بوو ٠ لەشە بەهێزەکەی لە لەشی مرۆیەکی سەرووی مرۆیان دەچوو ٠ مەحمود خان ئەگەر چاوی وێ کەوت سەرسام بوو ٠

ئاسنگەر پرسی :

« ئەو لاوژە چکۆلەیەت بیست کە بۆم ناردبووی ؟ »

خان گوتی :

« بیستم » ٠

« جاکە ، چ دەڵێی ، ناترسی ؟ » ٠

پاشا کڕ بوو ،

حوسۆ هەرچی بە زاردا هات گوتیە خان و وەکو کەرنە چیایەك هەڵستایە سەر پێیان ڕۆیشت ٠ هەرکە لە دەرکـەی دیوەخان وەدەرکەوت ، گوتی :

« تۆ دەزانی پاشا ، تۆ دەزانی » ٠

پاش ئەوەی ئەو چووە دەرێ ، ســــمایل ئاغا چــووە ژوورێ ، گوتی :

« پاشام دەمەوێ چەند پرسیارێکت لە خزمەتدا بکەم » ٠

پاشا گوتی :

« بپرسە » ٠

« پاشا ، تا ئێستا کەس توانیویە بچێتە سەر لوونکەی چیای ئاگری ؟ »

پاشا گوتی :

« نەخێر » ٠

« جاکە ئەوەیی لە تیرەی ئینسانە دەگاتە ئەوێ ؟ »

« رەنگە بگا ، بەڵام ناگەڕێتەوە ، ئاگری دەیگــــرێ ، ئیدی بەری نادا » ٠

زۆر کەس چوونە ســـەرترۆیکی چیـای ئاگـــری ناقی کردبۆوە ٠

بەڵام کەس نەگەڕابۆوە ٠

خەرمانە ئاگرێك لەسەر تەپڵە سەری چیای ئاگـــری لە نێوەندی پۆیەکەوەی بیرێك تا ناوەراستی دنیا ڕۆ چــۆتە خوار ٠ یەکەم ئاگر لە دنیادا لەم بیرە وەرگیراوە ٠ یەکـــەم ئاگرێك کە ئادەمزاد چاوی پێ‌کەوتبێ ئاگری نێـــو دەروونی چیای ئاگرییە ٠

مرۆ ویستوویە لەم ئاگرەی وەچەنگ کەوێ ، وەچەنگی نەکەوتووە ٠٠٠ یەك لە ئاگردزان خافڵانی چیای ئاگری بــــە هەڵ دەزانێ ٠ جنگێ ئاگر لە توڵی ئاگر دەپچڕێ ، بەرەوخوار بۆی هەڵدێ ، قەدەرێ دوور دەکەوێتەوە ٠ لەوەدەی چیــای ئاگری بە خۆدا دێتەوە ، دەنۆڕێ ئاگردزەکە وا بەرەوخــــوار سەری خۆی هەڵگرتووەو هەڕا دەکا ٠ ئیدی یەکسەر کابرای ئاگر بە دەست لــــــە جێی خۆی رادەگرێ و هەر لەوێــــدا دەیکا بە بەرد ٠

قەدپاڵەکانی چیای ئاگری پڕن لەم جۆرە ئینسانە بــــە بەرد بووانە ٠ ئاگری ، هەرچی چووبێتە سەر تۆقەســـەری ، هەرکەسێ ئەوێی دیتبێ ، ئاگری لێ دزیبێ ، نەدزیبێ قەتی لێ خۆش نەبووە ٠٠

سمایل ئاغا گوتی :

« کەوابا ، پاشام دەمەوێ پێشنیارێکت دە خزمــــەت عەرز کەم » ٠

« بلێ سمایل ، »

« با هەر ئێستاکانێ خەبەر بنێرینە قەڵای خۆشابێ ٠٠٠ گوڵبەهار و ئەحمەد بگەنە تێرە ٠ دەفەرمووی بۆ خۆم دەچم بۆ خۆشاب دەیانهێنم ٠ ئەگەر ئەحمەد توانی بچێتە ســــەر ترۆپکی چیای ئاگری و پی‌سەلماندین چووە ، ئەوە کچەی بــە دەستی خۆمان دەدەینێ ٠ شایی و داوەتەکەشی لەســــــەر خۆمان ٠ مەگەر بەو ڕەنگە لە ئەحمەد قوتار بین ٠ لە دمکۆو زمانی خەڵك ، لە زوڵمی خەڵك ڕزگار دەبین ٠ ئیدی کـــەس قسەی بۆ نامێنێ » ٠

پاشا گوتی :

« نامێنێ » بیرێکی چاکە ســــمایل ٠ دە ، دوو ســێ بەکیش ڕەگەڵ خۆت خە ، بچۆ بۆ خۆشاب ٠ با ئەحمــەدیش بگەڕێتەوە ٠ گوڵبەهاریش بێنەوە ٠ ئەگەر ئەو داخوازەی لێ پەســــند نەکردم ، بە بەگی خۆشاب بلێ کچەکەم لــــە بۆ بنێرێتەوە » ٠

سمایل ئاغا ، پێنج پیاوی ، دوویان بەگ بوون ، هەر ئەوێ ڕۆژێ وەدووی خۆداو ، بەرەو خۆشاب بەرێ کەوتن ٠

گەیشتنە قەڵای خۆشابێ ٠ بەگی خۆشاب لــــە جارانی گەلێك پترو گەرمتر پێشوازی کردن و دۆستانەی میوانداری کردن ٠ شایی و زەماوەندو ئاهەنگی بۆ گێران ٠ سمایل ئاغا ئەوێ شەوێ کارەکەی لە بەگ ڕاگەیاند ٠

پاشا گوتی :

« سمایل ئاغا ، چۆن دەبێ ، ئەمە مردنە ، پاشــــا ، ئەحمەد بۆ مردن دەنێری ٠ جما تا ئێســـــتا کەسی وابووە وەسەر ترۆپکی چیای ئاگری کەونێ و گەڕابێتەوە ؟ کەسی وا بیندراوە ؟ بیستراوە ؟ »

بروانە ل ـ٢١ـ

پاشماوەی : ساڵێکی نوێ ئەرکێکی پیرۆز ٠٠٠

عیراق و گەلانی جیهـــــــاندا دابنێن ٠٠

ڕۆژنامەی هاوکاری هیـــــی کەسێك‌یان لایەکی تایبـــەتی کۆمەڵ نیە ، هینی سەرجەمی ڕۆڵەکانی کوردە ، بۆیە پێویستە هەمو نوسەرێکی کورد هەریەکە لە ئاستی خۆیدا بەرپرسیاری خۆی بگرێتە ئەستۆ ٠٠

برای ئەدیبی کورد !٠٠ کاکی خوێنەری بەرێز ٠٠ ڕۆژنامـەی هاوکـــــاری دەربڕی دەنگـی راستەقینەی جەماوەرەکەتانــــە پێویستی بە بەرهەمی ئــەدەبی بێ گەردی ئێوەیە ٠٠ هیوادارین ڕۆشنبیرانی کورد ســــــالی حەوتەمی دەرچونی ڕوژنامـەی هاوکاری بە ســالی هەرەوەزی ئەدەبی و هاریکاری‌ڕۆژنامەگەری کوردی دابنێن بۆ ئەوەی گەلی کورد لە ئیستا زیاتر شـانازی پێوە بکات وشەو بیری جوان و وتەی شیرین هەمیشە دەستەـ دیاری ئێوەی بـــەرێز بێ بۆ ڕۆژنامەکەتان ٠

ئیتر با لە ساڵی تازەدا زورتر دەست لەمل بابەتە روشنبیری و خزمەتگوزارە ئەدەبیەکان بین و هیــــــوادارین ڕوژنامـــــەی « هاوکاری »ش بــە پشتیوانی ڕوشنبیرانی کورد ڕولێــکی تر لە ژیانی ئەدەبی کوردیدا تۆمار بکات ٠

پاشماوەی محەمەدی مەلا کەریم

وەك (خۆ) بەکیش ئەمــەوێ بێ ترسی سبەینێ ، بێ هیــچ جۆرە ترسێك بژیم ٠٠ خەڵك وام لەگەڵ بجوولێنەوە کە مــن لە دەروونی خــۆما دام‌ناوەو ، بەپێی توانای خۆم وا لەگــەڵ ئەوان ئەجوولێمەوە ٠٠ بــــە دڵێکی بێ‌گەردو لەپێشــــەوە نەئاخنراوەوە لەگــــەڵم بێنـــە کایەوە ٠٠ کەس لــــە خۆیەوە (مەعنا)م لێ نەداتەوەو ، لــــە یەك سەرەوەو بــە تاقە چاوێك بۆم نەڕوانێ ٠٠٠

ئاواتەخوازم بتوانم لــــەم ساڵەوە پرەگرامێکی کار بۆ خۆم دانێم ڕێك‌وپێکترو بــەسوودتر بۆ ئــەو ئامانج و مەبەستانەی باوەڕم پێیانـــە ٠٠ ئاواتـــە خوازم بتوانم بگەڕێم ٠٠ دنیـا ببینم ٠٠ ئەمەوێ شەوو ڕۆژم ببێ بە چل و هەشت سەعات٠٠ ئەمەوێ کارێك بکەم خۆم لــە خۆم ڕازی نەبم ، بـــەڵام ڕای گشتی لێم ڕازی بێ ٠٠

برداەرینە !

لەم جۆرە موناسەبانانەدا وا باوە بنیادەم کەم بدوێ ٠٠ بەڵام من زۆر دوام ٠٠ ئەمەوێ لێــم بوورن و :

جەژنی ســـالی نوێ‌یشتان پیرۆز بێ !٠

Institut Kurde de Paris

بۆزانـــین

بەکرێدانی یانەی شـەوانەلە هاوینە هەواری صلاح‌الدین

ئەمینداریتـــی گشـــتی بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان ئەو کەسانە بانگ‌ئەکات کە شارەزاییان لـــە بەرێوەبردنی یانەی گەشـــت‌وگوزاری هەیەو ئەیانـــەوێ بەکرێی بگرن بەشـــداری‌مزایدەی بەکرێدانی یانـــەی شەوانەی هاوینە هـــەواری‌صلاح‌الدین بکەن لە پاریزگای هەولیر وەبۆ ماوەی ١_١_١٩٧٦تا ٣١_١٢_١٩٧٦ •

مەرجەکان لە ئەمینداریتی‌گشتی بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان دەســـت ئەکەوێ ، عەتاتانەکان پیشکەش بە ئەمینداریتی گشـــتی‌بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان ئەکرێ لە نـــاوزەرفێکی مۆرکراوا ، وە ئەبـــێ عەتاناتەکان تەئمیناتێـــکی‌سەرەتایی ١٥٠ دیناری نەقدیان کتابی زامن کردنی بانقیـــك‌بەشیوەی کەفالەتی مەســـرەفی لەگەلدابێ ،چەکی ئیمزا نەکراووەرناگیرێ • تاکو ســـەعات ١٢ی نیوەرۆی رۆژی یەکشەمە٢٥_١_١٩٧٦عەتانات وەرئەگیری هەرچی لەکـــات‌و شـــوێنی‌دیاریکراوا پیشکەش نەکـرێ یان وەصلی تەئمیناتەکە وەیان‌کتابی زامن کردن‌و پروانامەی شارەزایی لەگەلدا نەبـــێ‌وەرناگیرێ •

کرێیانەکە بەسێ جـــارئەدرێ لە ماوەی شەش مانگی یەکـــەمدا ، کرێی نـــەم‌بۆزانیەش لەسەر ئەوکەســـەیە بەکرێی ئەگرێ • ئـــەم‌ئەمینداریتی‌یە ملـزم نیـــە بە وەرگرتنی بەرزترین نـــرخ‌یا هەر نرخێکی‌تر •

ئەمینداری گشتی
بەرێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینە هـــەوارەکان

پاشماوەی : ئەدەبی لاوان

گشت ئەدەب دۆستان
چەپۆکی مەینەت بدە بـەسەرا
بەرگی رەش پۆش بکە بە بەرا
دوش دابمێنە ، عاجز غەمبار
ئەستێرەی گەش‌و قەلای ئەدەبمان هاتە خوار !

ژینی « کەمالی » ئەمرۆ ئاوایە ، تەرمی پیرۆزی بووە بـە میـــوان

دەخیل سەد دەخیل ، ئامانەتی تۆ خاکی کوردستان
داخم « کەمالی » شای شیرین گفتار خاوەن بیری ورد
خاوەن خامەی جوان ، بوێژی بەرزی باخچەی شاعیران
شاخی هەورامان ! تۆش‌بگری بەکول ، گەرم‌و کاریگەر
« کەمالی » رۆیە ! کەمال رۆ بکەن ، لە دەشت‌و لە دەر

شاعیری بەرزی کورد زمانم ••• رۆ
نوکتەبازەکەی ناو یارانم •• رۆ
کێ بێ لەمەودوا بە وتەی رەوان
پاراوی بکا مێژووی کورد زمان
کێ بێ بنوسێ لەسەر ئەحمەد خان
میرنشینەکەی ناوچەی هەورامان
یا کێ بێ ؟ ئەسپ تاو داتە پێدەشت

شیعری دلداری •• بنوسێ وەك گەشت
ئەمانەو دوانزە سوارەی مەریوان
هەر « کەمالی » بوو بەرز دایەرێژا ، بە وێنەی داستان

داخم « کەمالی » دۆستان هاو فەردان
گازێ گەرم کەن ، وەك بەزمی جاران
لە باخی‌میر بێ •• یا لەسەر قەبران
« کەمالی » نەما •• کەمال‌رۆ بکـەن
لە هەردەو شاران

پاشماوەی : سـەرۆك بەکـرسـوپاسی

کـــردنی جەماوەرو حـــزب‌وشۆرش بەسەرکردایەتی کارامەو ریبازە راستەکەی ئێوە •

ئەو چاوەدێری‌یەی ئیـــوەسەرۆکی تیکوشەر بەرامبەر بە خەباتگێرانی حـــزبی فەرماندەئەیکـــەن حـــزبی بەعســـی سوشیالیستی عەرەب نیشانەی‌رەســـەنی‌و جوامێـــری‌ی عەرەبایەتی‌و شورشگێری‌تانە کەئیمە بەردەوام دلسۆزی حزب‌و نەتەوەی تیکوشەری عەرەب‌مانی‌لێوە فێر ئەبین داواکارم لـــە خوای گەورە کەبتان پارێزی بۆنیشتمان‌و بەلێنتان ئەدەینی کە بە ئەمەك بین بۆ خزمەت کردنی گەل‌و نەتەوەکەمان لـــە ژێر سەرکردایەتی‌یە جوامێرەکەتان‌دا ، خواش سەرمان بخات •

دکتور عزت مسطفا
بەرێز سەرکۆمارو فەرماندەی گشتی هێزی چەکدار تێکوشەر احمد حسن بکری بەرێز

بەبۆنەی بەخشینی میدالیای‌رافیدەین پلـەی دووەمی مەدەنی بەئیمە جوانترین رێزو ســـلاوپێشکەش بە بەرێزتان ئەکـەم ••• داواکارم لە خوای گەورە کەبتان پارێزێ بۆسەرکردایەتی کردنی حزب‌مان‌و رەوتـەکەمان••• بەلێنتان ئەدەینی کە پتر تێبکۆشین لەســـەر رێگـــای‌جێ‌بەجێ کردن‌و بەدی هێنـــانی ئامـــانجی نەتەوەکـــەمان لـــەیەکگـــرتن‌و سەربەســـتی‌و سوشیالیستی‌دا •

عزت دوری

سەرۆکی فەرماندە تێکوشەراحمد حسن بکری بەرێز

لە یادی پەنجاو پێنج سالەی‌لـــە دایك بوونی لەشکرمان‌دا لە میدالیای رافیدەینی پلـــەی ئەم کارە جوامێرانەیە نیشانەی بـــێ بـــە خشـــین‌ئەوەیـــە کـــە فـــەرماندەی گەلەکەمان‌و نەتەوەمان‌و یەکەم‌رابـــەری شـــورشی سەرکردە رێزمـــان لێئـــەنێ ئەمـــەش ئەمانـــەتێکە لەسەرشانمـــان‌و کارێـــکی بەردەوام دلسۆزانەئەکەین لەپێناو خزمەت کردنی گەلەکـــەمان‌دا لـــەژێر ئالای‌سەرکردەی مـــەزن‌و حـــزبی جوامێرمان‌دا •

بەم بۆنە مەزنەوە باوکـی‌فەرماندە ، سەرۆك ، بەلێنتان ئەدەینێ کە هەقالە خەباتگێرمـ کـەتان بین کـــە لەمـەوبەر ناسیوناتین بۆ خزمەت کـردنی‌ئەوئەرکەی پێمـان سپێردراوە لەگەل ئەوفرمانەی فـــەرماندەی‌حزب‌و گەلەکەمان خەباتگێـــر احمـــد حـــسن بکـــر پێی‌سپاردوین • هیوادارم کەخـوا سەرمان خات بۆ خێروخۆشـی‌ئەم نەتەوەیەو لەسەر رێگـای بەدی‌هێنانی ئامانجـەمەزنەکانی‌لەیەکگـــرتن‌و سەربەســـتی‌و سوشیالیستی‌دا •

باوکی فـــەرماندە هـــەزارسلاوتان لێبێت •

تەها یاسین جەزراوی

پاشماوەی دانانی بەردی بناغەی

رووکاری دەرەوەی کومەزەکە بە مس‌و قورقوشم روکەش دەکرێ گومـەزەکە لەروکاری ناوەوەی وێنـــەی قەلغانێکی عـــەرەبی خوێنـــاوی دەنوێنێت لەکـــانی کەوتنـــایا ، ناوی کومەزەکـــە بەمۆزایکی شـوشەیی وێنـــەی ئالای عەرەبی لەسەر دروســـت دەکرێت بە هەر چواررەنگەکەـ یەوە ، رەش‌و سپی‌و ســـوورو سەوز • هەموو بەیکەرەکـــە وێنـــەی شەهیدێکی رێنگـــەی نیشتمان دەنوێنێت •

وە لەوبەیکـــەرەدا زۆرێکی موکەعەب دروســـت دەکـــرێت درێژی هـــەر لایەکی ٥ مەترە دەبێت ، ئەمیش کۆرەکە نیشان دەدات ، زۆرەکـــە لەچـــەند تونێلێکی لەیـــەك جیاواز پێکـ دێت ، تونێلەکـــان لـــە بۆلا دروست دەکرێن ، لـــە نیوانی درزی تونێلەکانەوە رووناکی‌یەکی شین دیتە دەری ، کە جێگاکە زیاتر جوان‌و بەسامتر دەکات •

لـــەم لاولای گۆرەکەوە دوو تەختەی چـوار گۆشەیی بـــۆ وەستانی پاسەوانەکان لەمەرـ مەری رەشی بریقەدار دروســـت دەکرێت ، هەریەکێك لـــەو تەختانە لەرووی تەختەکەوە ٢٠ سانتیمەترە بلندتر دەبێت ، وە لـــە تەنیشتی پەیکەرەکـــەوە عەمودێکی بەرزی ٦٠ مـــەترەیی دەچەقێنرێت •

وە لەپشـــتی پەیکەرەکەوە خانووبەرەیەکی گـــەورە بـــۆ مۆزەخانەی سەربازی‌و هۆلێك بۆ پشوودان‌و فوارەیەکی گەورە دروست دەکرێت •

هاوکاری

رۆژنامـــەیـــەکی هەفتانەی گشتی‌یە لە دەزگای هاوکـــاری چاپ‌و بلاو کردنەوەی کوردی دەرئـــەچێ

ژمارەی ســـپاردن بە کتێبخانـــەی نیشـــتمانی ١٥٦ ســـالی ١٩٧٤

پاشماوەی : سوپاســـی مامۆســـتا صـــدام

میواندارییە جوانەی کە بەرامبەر دایکم‌و خـزم‌و ئـــەو وەفدەی لەگەلم بو نواندتان من دلنیـــام لەوەی ئەم دیدەنیەم بوعیـــراق پەیوەندی دوستایەتی نێـــوان هەردوو ولاتمان پتەوتر دەکات•

لـــە کۆتایـــدا گەرمتـــرین سلاوتان لێدەکەم •

● جێگـــری ســـەرۆکی ئەنجـــومەنی سەرکردایـــەتی شۆرش بەرێز صدام حسین بە بروسکەیەك وەلامی ســـەرەك وەزیرانی ئیران ئەمیر عباس هویدای داوەتەوە •

ئەمەش تەواوی بروسکەـ کەیە :ـ

ســـەرەك وەزیرانی ئیـران بەرێز ئەمیر عباس هویـدا ••

بەرێزەوە بروسکە جوانەکەـ تانم وەرگرت کـــە بـــە بۆنەی گەرانەوەتان بۆ ئیـــران بۆتان ناردبوم ، ئاواتە خوازم کـــە ئیوەی بەرێزو بـــەرێز دایکتان هەمیشە بەختیارو کامەران‌بن • من دلنیام کە دیدەنیەکەتان لەو پەیوەندیە بەتینەی نیو هەردوو ولاتمانەوە هەلقولاوە ، وە ئەو پەیوەندەیە زیاتـــر بەتیـــن دەکات •

بـــەم بۆنەیـــەوە گەرمترین سلاوتان پێشکەش دەکەم •

صدام حســـین
جێگری سەرۆکی ئەنجـومەنی سەرکردایەتی شۆرش لە کوماری عیراق

**

Institut Kurde de Paris

بۆزانـــــین

درێژ کردنەوەی ماوەی بەکرێدانی میوانخانەی صـــلاح‌الدین

لەبەرئەوەی تائیستا کەس نەبوو میوانخانەی سەرەوە بەکرێ بگرێ ·· ئەینداریتی گشتی بەرێوەبردنی شارەوانیو هاوینە هەوارەکان ئەوکەسانە بانگ ئەکات کـــە شارەزاییان لەبەرێوەبردنی میوانخانەی گەشتو گوزار هـــەیەو ئەیانەوێ **بەکرێی بگرن بەشداری مزایدەی بەکرێ گرتنی میوانخانەی** صلاح‌الدین بکەن لە هاوینە هەواری صلاح‌الدین لە ۱-٤-۱۹۷٦ تا ۳۱-۱۲-۱۹۷۸ ·

مەرجەکان لە ئەمینداریتی گشتـــی شارەوانی هاوینـــە هەوارەکان دەست ئەکـــەوێ ، عەتاتاتـــەکان پێشکەش بـــە ئەمینداریتی گشتی بەرێوەبردنی شارەوانیو هاوینە هەوارەکان ئەکرێ لەناو زەرفێکی مورکراوا ، ئەبێ عەتاتاتەکان تەئمیناتێکی سەرەتایی (۳۰۰) دیناری لەگەلابێ یان بـــە نەقـــدی وەیـــان کەفالەتیکی مەسرەفی بەپێی نوسراوی یەکێك لە بانقەکان ، چەکی ئیمزانەکراو وەر ناگیرێ ، تا سەعات ۱۲ی نیوەرۆی رۆژی یەکشەمەی رێکـــەوتی ۲٥-۱-۱۹۷٦ عەتاتاتـــەکان وەرئەگیرێ · هەر عەتاتاتیك لەکـــاتو شـــوێنی دیاریکـــراوا پێشکەش نەکرێو وەصلی تەئميناتەکەی لەگەلا نەبێ یان کتابی ضمان‌یان بروانامەی شارەزابونوەر ناگیری · کرێی ئیجارەکە بەسێ جارو لە ماوەی شەش مانگی یەکەمدا ئەدرێ ·· کرێی بلاو کردنەوەی ئەم بۆزانینە لەسەر ئەو کەسەیە میوانخانەکە بەکرێ ئەگری ، ئـــەم ئەمینداریتی‌یە ملزم نیە بەوەرگرتنی بەرزترین نرخ وەیان هەر نرخێکی‌تر ·

ئەمینداری گشتی

بەرێوەبردنی شارەوانیو هاوینـــە هەوارەکان

سیروان جاف

۱-۲

پاشـــماوەی لـــە بیرەوەری‌جەژنی لەشکری قارەمان ···

ئەسەلمێنێتەوەو ساغی ئەکاتەوە کە هەمیشە پالپشتێکی راستو بەوەفای ئەم گەلەبوە ، برایەکی هاوبەشـــــتی لێوەشـــــاوەی بزوتنەوەی نیشـــــتمانی بووەو هەمیشە داکۆکی لەسەر ئاواتو ئارەزووویستی کۆمەڵانی خەلك کردوە ·· لە هەموو تەنگانـــەو ناخۆشیو راپەرینێکی نیشتمانـ نیانەی گـــــەلدا لە ناوریزی سەنگەری پیشەوەدا بووە ، بۆ ئەوەی گەل بە ئامانجـــــــــە نەتەوایەتیو نیشتمانیەکـــانی بگات ·· هەرچەندە رێژیمـــی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی دوا براوی سەردەمی کـــۆن زۆر جارویستویانە لەشـــــکر بۆ مەبەستی تایبەتی گلاوی خۆیان بەکاربێنینو بیکەنە قەلخـــــان لەروی داخوازیە رەواکانی گەلی عیراقداو جولانەوەی نیشتمانی لەولاتـــا بێ لاواز بکـــەن بەلام وریاییو دلسۆزی لەشکر زۆر لە پیلانو نەخشە سامناکەکانی ئیمپریالیزمو داردەســـتەکانی بەهێزتر بووە ·· بـــەکوێرایی چاوی دوشمن لەشکری دلێرمان هەمیشە جێگای بروای بـــەرزو رێزگرتنی بێ وێنەی گەل بووە لە پێناوی جێ‌بەجێ کـــردنی ئەرکو فەرمانی بزوتنەوەی گەلا هەنگاوی ناوە ، قولنگی‌ئازایەتی وەشاندوە ، بەرگـــی خەباتی جەنکاوەرانـــەی پۆشـــیوە ، دلسۆزی تەواوی خۆی‌نواندوە·

خەباتی درێژی بێوجـــانی لەشکری‌دلێرمان هاوبەش‌بوونی بێوێنەی لـــە هەمو راپەرینو بزوتنـــەوە نیشـــتمانیەکانی گەلەکەمانا هەر لە رۆژی‌لەدایك بوونیەوە تا شۆرشـــی ١٤ی تەموز ، سەرەتای شۆرشی ١٧ی تەموز ئەم رێرەوو کـــاروانی خەباتە ، ئەو راستیە ئەخاتـــە بەرچـــاو کە ئەفسەرو سەرـ بازەکانی لەشکرە ئەبەزەکەمان هەمیشە شان‌بەشانی کرێکارانو جوتیـــارانو روشـــنبیرانی شۆرشگێرانی ولات تێکۆشاوون و لەریزی ئۆردوگای‌پانو بەرینی گەلدابون ، چەك بەدەســـتی پێشـــــەوەبون بـــۆ وێزەی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرســـت ، هەرگیـــــز لـــە قوربانی‌دانو خۆبەخت‌کردن نەسلەمینەتەوە، ئەرکی نیشـــــتمانی پیرۆزی سەرشانی خۆیان بە شانازیەوە بەجێ هێناوە ·

لە دوای شۆرشـــــی ١٧ی تەموزی نەتەوایـــەتی خواز ، لەشکری دلیری عیراق جێگـــای دیاریکراوی خۆی وەرگـــرتو بەهۆی سەرپەرشتی کردنێـــکی وردی سەرکردایەتی شۆرشەوە لەشکرەکەمان بوو بە لەشکرێکی تازەی لێهاتوی خاوەن تەکنیکی نوێو بیروباوەڕی نەتەوایەتیو هاوچەرخ ، کەترسو لەرز لـــە جاران زیاتر بخـــــاتە دلـــی دوشمنەوە ، ببێتە قەلایـــەکی مەزنو پارێزکـــارێکی تەواوی سەرکەوتنو دەسکەوتەکـــانی گەل ·

بەم جۆرە لەشکری دلێرمان رۆلێکی بالای دیاری کرد لـــە شاربەدەر کردنی نۆکـــەرانی ئیمپریالیزمو پتەوکردنی‌یەکیتی نێوان کـــــوردو عەرەبو پاك کردنەوەی نیشتمانو سرینەوەی دوا شـــوێن پێی بێگـــــانە لەولاتەکەماناو ·· هەمو درکو دالێکی کۆنەپەرستی سوتاند ·

لەشکری دلێری عیراق‌بەتەنیا لەشکری عیراق نەبووە ، بەلکو زوربەی ئەرکو فەرمانی‌نەتەوەی عەرەبی خستۆتە ئەستۆی خۆی چقلی چاوی ئیمپریالیـــــزمو زایونیـــــزم بووە ، بۆیە ·· یەکان‌دەردو بەهاواری سوریای برایەوە چوو ، بە دلسۆزانـــە چی لە توانایا هەبو بەکـــاری هێنا تاکو زایونیستەکان‌نەتوانن شام بگرن ·· بەو جـــــۆرە پێویستی نیشتمانیو نەتەوەیی خۆی نواندو دەری خست کە لەشکری عیراق لەشکری هەمو عەرەبە ·· لە هەر جێگایەکـــدا پێویستبێ ، لە جەزایرو عمانو فەلەستینو ســــوریاو ····· هەرلایەکی‌تر ئەکەوێتە جوولەو بەهاواریانەوە ئەچێ ·

ئەمرۆش لەشـــــکری عیراق وەکو شورایەکی پۆلا ، لەبەردەم هەموو پیلانو نەخشـــــەکانی ئیمپریالیزم لەناوچەکـــــەدا وەستاوەو پشت بەپشتی گەلو لەژێر ســــەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا پێکەوە سەرکـــــەوتن لەدوای سەرکەوتن وەرئەگرن ··

با هەر شـــــەکاوەبێ ئالای خەباتی لەشـــــکری عیراقو بەدەروشێتەوە رۆژی لەدایـــك بوونی ·· هەربتە وتربێ‌یەکێتی گەلو سوپای‌قارەمان‌بۆپاراستنی مافی رەوای گەلو دەســـکەوتە نیشتمانیەکانی ولاتمـــــان ··

باهەر بلەرزێ ئیمپریالیـــزمو زایونیزم لەبەردەم هێزو توانای لەشـــکرە قارەمانەکـــەمانا ··

بژی یادی نەمری ٥٥ ساڵەی دامەزراندنی لەشـــکری ئازای عیراق ·

پاشماوەی ئەفسانەی چیـــای‌ئاگـــری

سمایيل ئاغا گوتی :

« ئەمن نازانم ، ئێوە بۆ خۆتان گوتبووتان چتان دەوێ دەیکەن · جا ئێستا داخواز لەمەو کردەوە لەنگۆ » ·

بەگ بە دوو دلی و نا هەمێدیەوە :

« دە جارێ ، با ، بـــە ئەحمەد بلێـــم ، بزانم ئەو چ دەلێ ؟ » ·

ئەگەر ئەحمەد ئەو مەرجەی قبوول نەکردبا ، ئەوســا بەگی خۆشـــاب چ مەجبوور نەبوو لە قەلای راگـــریو بیپارێزێ · ئەوە ئەحمەدیشو هەموو کەســـێکی دیکەش دەیزانی ·

هەقیش بەلای پاشادا دەکەوت شەرێ بکا ·

بەگ گازی ئەحمەدی کرد ، لە حوزووری ســـمایيلو ئەوانی دیکەدا لێی پرسی ·

ئەحمەد ، بێ دوودلیو بەوپەری رووگەشییەوە ، گوتی :

« قاییلم ، جاکە دەچمە سەر ترۆپکی ئاگری · لەوێ ، شەوێ ، ئاگرێکی گەورە هەلدەکەم · پاشاش دەیبینێ · دەبا هەر لەئێستاوە دەس پێ‌بکەین » ·

بەگی خۆشاب ، گول بەهار ، خەلکی دیکە ، ئەحمەدیان لە وەسەر کەوتنی ترۆپکی چیای ئاگری ، لەو سەفەری مردنە پێ پەشیمان نەکراوە ·

بۆ رۆژی پاشێ گەردن ئازایی‌یان لێك کرد · ســـوار بوون ، بایزید خۆ بگرە هاتن ··

گول‌بەهارو ئەحمەد لە مالی پیری کاروان دابەزین · سەرانسەری شاری بایزید ، دەورووبەری ئاگری هەموو بـــە هاتنی ئەحمەدو گول‌بەهاریان زانی · ئاسنگەرەکە هاتە مالی پیر · لەگەل پیردا ئەحمەدیان زۆر نســـــحەتو ئامۆژگاری کرد ، گوتیان :

« ئەم پاشایە کافرە ، کورە دەیەوێ لەنێوت ببا » ·

هەرچەندیان کردو کۆشا ئەحمەدیان پێ پەشـــیمان نەکراوە · جیایی‌یەکانیش هاتن گەلێك لە ئەحمەد پارانەوە ، ئەحمەد گوێی‌نەدا کەس ·

- ماوێتی -

پاشـــماوەی : مەرســـومە جەمهوریەکان

کردایەتی شـــۆرشو وەزیری ناوخۆ ·

۳ - تەهـــا یاسین جەزراوی ئـــەندامی ئەنجـــومەنی ســـەرـ کردایەتی شـــۆرشو وەزیری پیشە سازیو مەعدەن خـــەلاتی پلەی دووەمی رافیدەینی جۆری مەدەنی‌یان پێ ئەدرێ ·

لـــە رۆژی چـــواری مانگی محـــەرەمی ١٣٩٦ی کـــۆچی ریککەوتی رۆژی پێنجەمی مانگی کانوونی دووەمی سالی ١٩٧٦ی زایین لە بەغدا نوسرا ·

احمد حسن بکر

سەرکومار

Institut Kurde de Paris

بۆزانـــــین

له بەڕێوەبەریتی گشتی پڕۆژکـــانی ئاودیری (ری)وجۆگاکان سەر بەوەزارەتی (ری)جیگای ئەم فەرمانبەرانەی لای خوارەوە شاغره ، ئەوانـــەی ئەیانەوێ دابمەزرێن و مەرجـــەداواکراوەکانیان هەیە وەکو لەخوارەوە دیاری کراوەو خزمەتی ئەسکەری کردوەیان لێی خۆش‌بووبن ســـەرلە دیوانی ئـــەم‌وەزارەتە بدەن (بەریوەبەریتی‌زانیه) بۆ ئـــەوەی استمارەی داخوازی خزمـــەتی مـــەدەنی پڕبکەنەوە لەگـــەل وەسـیقەی‌مەکتەب‌و دەفتەری نفوسی ساڵی١٩٥٧ یان هـــەویەی ئەحوالی مەدەنی و بڕوانامەی مەحکـــوم‌نەبون‌و دەفتـــەری خزمـــەتی‌ئەســـــکەری وێنـــەیـــەکی‌بەرهەتاوی‌و بڕوانامەی جنسیەی عیراقی پیشکەش بکەن ٠

ژمارەی وەزیفە شاغرەکان	ناونیشانی وەزیفەکە	مانگانەکەی	مەرجە داواکراوەکان
١	خبیر	١٠٠ـ١٢٥	لـــەکولیجی کشـــتوکال یان‌بەرامبەری دەرچوبێ ممارســەی ئەوەندە هەبێ شایستەی ئـــەم‌مانگانەیە بێ ٠
١	مهندس کشتووکال	٧٠ ـ ٩٥	لـــەکولیجی کشـــــتوکال‌یان‌بەرامبەری دەرچوبێ ممارســەی ئەوەندە هەبێ شایستەی ئـــەم‌مانگانەیە بێ ٠
١	جیولوجی	٧٠ ـ٩٥	بڕوانامـــەی بکالوریوس یـــان‌بەرامبەری هەبێ لـــە زانســـتی زەوی‌دا ئەوەندەی ممارسە هەبێ‌شایستەی ئەم مانگانەیە بێ ٠
٥	م٠ مهندس	٥٠ ـ ٦٥	لـــە کولیجی ئـــەندازیاری یان‌بەرامبەری دەرچوبێ ممارســەی ئەوەندە هەبێ شایستەی ئـــەم‌مانگانەیە بێ ٠
١	مترجم	٥٠ ـ ٦٥	له کولیجی ئاداب یان بەرامبەری‌دەرچـوبێ ـ بەشـــی زمـانی ئینگلیزی ، ئەوەندەی ممارسەهەبێ شایستەی ئەم مانگانەیە بێ ٠
٤٢	م٠ مهندس	٣٦ـ ٤٥	له کولیجی ئەندازیاری تەکنولوجی یـــان ئـــەندازیاری یـــان بەرامبەری دەرچوبێ ٠
٥٦	م٠ مهندس	٢٨ ـ ٣٥	لـــە کولیجی ئەندازیاری یان‌بەرامبەری دەرچوبێ :
١٧	مساح	٢٨ ـ٣٥	١ ـ له پەیمانگای تەکنولوجیایان‌بەرامبەری دەرچوبێ لەبەشی مساحه ٠ ٢ ـ ئەوەندە ممارسەی هـــەبێ‌شایستەی ئەو مانگانەیەبێ ٠ ٣ ـ ئەندامی نەقابەی مساحـــەکـــان ئەندازیاری ســـەرەتایی (تطبیقی) بێ ٠
١٢	رسام	٢٨ ـ٣٥	١ ـ له پەیمانگای تەکنولوجیایان بەرامبەری دەرچوبێ لەبەشی وێنەی ئەندازیاری ـ ٢ ـ ئەوەندەی ممارسە هـــەبێ‌شایستەی ئەو مانگانـــەیەبێ ٠
١٥	م٠ محاسب	٢٨ ـ٣٥	١ ـ بڕوانامەی بکالوریوس یان‌بەرامبەری هەبێ له محاسبەدا ٠ ٢ ـ یان له دەرچوانی پەیمانگای بەڕێوەبردن‌بێ ـ بەشـــی محاسبەو ئامادەیی بازرگانی ـوە ئەوەندەی ممارسە هەبێ شایستەی ئەم مانگانەیە بێ ٠ ٣ ـ له نەقابەی محاسبەکان‌و مدققەکان بێ ٠
١	مصلح	١٥ ـ١٧	له قوتابخانەی ناوەندی دەرچوبێ‌و شارەزای چاك کردنـــەوەی مەکینەو ئوتومبیل بێ ٠

د٠ وەزیری (ری)

هاشم المرسومی

١ـ٣

پاشماوەی کاروانی ڕۆشنبیری

١ ـ مەلبـــەندی لاوانـــی ســـلیمانی کۆڕێکی شـــیعر خوێندنەوەی فـــراوانی بـــۆ شاعیره لاوەکان پێك هێنا ٠

٢ ـ میهرەجانێکی ئـــەدەبی فراوان لەسەر شانۆی مەلبەندی لاوان لـــە هەولێر بۆ شیعـــر خوێندنەوە ساز کرا ٠

٣ ـ کۆڕێکی ئەدەبی لیژنەی ڕۆشنبیری لاوان له هەولێر بۆ شیعر خوێندنەوە ٠

٤ ـ جگە لـــە مانەو چەندین کۆڕو سیمیناری روشنبیری له روژی ١٦ـ١٠ـ١٩٧٥دا زوربەی ئەدیبه کوردەکان لـــە بارەگای یەکیتی نوسەران له بەغدا کـــۆ بونەوە بۆ خۆ ئامادە کردن بـــۆ بەستنی کۆنگـــرەی نوسەرانی کورد ٠:

شانۆگەری‌و تیپـــە هونەرـ یەکان :

تیپـــــی هونـــەری میللی کرێکارانی ســـــلیمانی‌و تیپی هونەری هەولێرو تیپی نواندنی سلێمانی وتیپەکانی ترهەریەکە بەپێی تواناو باری لواوی خۆی چالاکی خۆی پیشکەش کردوە ٠٠ هیواداریـن له ساڵی تازەدا چالاکیـــەکانی ســـالی رابوردو ببێتـــە بنچینەی گۆڕانێکـــی بنەڕەتی بۆ گەشە کردن‌و پەرە سەندنی ئەدەب‌و هونەری میللی رەسەنی کوردەواری ٠٠ ئیتـــر سلاومان بۆ هـــەمو ئـــەدەب‌و هونەر دۆستێکی کورد ٠

ـ هاوکاری ـ

سەرۆکی فەرماندە ، دەربارەی کوتایی ســـالی ئافرەت ٠٠٠
(پاشماوه)

کراون ، پێویستە له ســـــەر ئافرەت کە سوود لەوەرجانـــه وەربگرێ بۆ پەرەپێدانی خێـــرا بەتواناو لێ هاتویی خۆیان ٠٠٠ ئەو پەرەسـەندنەی ئافرەت به خۆیەوە بینیوە له سایەی دۆخی دیموکراتی‌و نەتەوەیی شۆرش‌ـ گێرەوە کە بۆی دابین کـــراون نیشـــــانەی کارامەیی ئافرەتن بەرەو رزگار بوون‌و ســـــوود وەرگرتن له دەســــکەوتەکانی شۆرش‌و رزگار بوونی کــــــه ئەمەش لقێکی ترە ئەچێتە سەر روباری رەوتی پێشـــــکەوتنی کۆمـــەل‌و نەتەوەی خەباتگێری عەرەب ٠

من داوا له ئافرەتانی ولاتەـ کەمان ئەکـــــــەم کـــە کاری داهێنـــــــەرانه بکەن‌و لـــــە سەرچاوەی روشنبیری‌و زانست هەلبهێنجن‌و ئاستی لێپرسراوی نیشتمانی‌و نەتـــــەوەیی بەرزـ بکەنەوە ٠

سلاو له ئافرەت لـــە ولاتی عیراق‌و سلاو له ئافرەتی عەرەب له خەباته سەخت‌و هەمەلایەنەـ کەی‌دا لەقۆناغەجۆربەجۆرەکانی بەرەوپێش چووندا ٠

ئا٠د٠ع

پاشماوه بەبۆنـــەی یادی (٥٥) ســـالەی

ئەندامی ئەنجـــــومەنی سەرـ کردایەتی شـــــورش‌و وەزیری پیشەسازی‌و کـــــان نیوەرۆی روژی ناوبراو بەردی بنچینەی پڕۆژەی فـــراوان کـــردنی ئیستگەی ئەلەکتریکی (دۆرە)ی دانا کە قەوارەی ١٦٠ میگاواط کراوەو ٢٧ ملیون‌و ٥٠٠ هەزار دیناری بێ ئەچێ ٠

ئەم ئیستگەیە له چوار بەش پێك هـــاتوە ، وا چاوەروان ئەکرێ له نیوەی سالی ١٩٧٧دا تەواو بێ ٠

لەم ئاهەنگی دانانی بەردی بنچینەی پڕۆژەیەدا بـــەرێزان پاریزگاری بەغـــداو سەروکی دامەزراوی گشتی ئەلەکتریك‌و نوێنەرانی ئەو کومپانیایانە کە پڕۆژەکە جێ‌بەجێ ئەکەن‌و چەند لێپرسراوێکی وەزارەتی پیشەـ سازی‌و کان ئامادە بون ٠

هەروەها لـــە باقوبه لـــە پاریزگای دیاله بەردی بنچینەی پروژەی پیشەسازی‌یه سوکـــه ئەندازیاریەکان دانرا ، بـــەرێز پاریزگاری دیالەو هـــەڤالانی ئـــەندامی سەرکردایـــەتی لقی حزبی بەعـــــی سوشیالیستی عـــەرەب لـــە دیالەو چـــەند لێپرســـراوێکی گـــەورە لـــە وەزارەتی پیشەسازی‌و کان لـــە ئاهەنگەکەدا ئامادە بون ٠

ئەم پڕۆژەیە پلەی یەکەمی به ٣٠ ملیون دینار تەواو ئەبێ ٠

● له کەرکوك :

هەروەها له هەمان رۆژدا له پاریزگای کەرکوك ئاهـــەنگی بیـــــرەوەری ٥٥ ســـــالەی دامەزراندنی لەشکری قارەمان ریکخراوە ٠٠ چـــەند تویێکی (هیزە ئەمرەکان) بەم بۆنـــه پیرۆزەوە ئەقاوە ٠٠ ماموســـتا ولید ابراهیم‌الاعظمی پاریزگاری کرکوك‌و هـــەڤالان جێ‌گـــری ئەمینـــــداری نهێنی‌و ئەندامانی سەرکردایەتی لقی حزبی بەعسی سوشیالیستی عـــەرەب لـــە کەرکوك پیرۆزباییان لـــە لواء رکـــن ســـەرکردەی هێـــزە ئەمرەکان‌و (قوات خالد) هەڤاله لێ پرســـراوی ریکخســـــتنی سەربازی‌و برایان ئەفسەرەکانی لەشکریان کرد ٠

بەرێز پاریزگاری کەرکوك له ئاهەنگێکی گـــەورەدا بـــەردی بنچینەی پڕۆژەی فراوان کردنی ئیستگەی ئەلەکتریکی (دبس)ی دانا جگە له ئیستگەیەکی تر کە فراوانی ٢٠ میکاواطەو بـــــه ملیۆن‌و نیویك دینار تـــەواو ئەبێ ٠

● له سلیمانی :

هەروەها بەم بۆنەیەوە لـــــە سـلیمانی گەلیك ئاهـــەنگ‌و میهرەجانی گـــەلی ریکخراوە ، ماموستا محمد أمین محمـــــد پاریزگاری سلیمانی‌و چەنـــد هەڤالێکی ئـــەندامانی ســـەرـ کردایـــەتی حـــزبی بەعـــی سوشیالیستی عەرەب شـــعبەی

Institut Kurde de Paris

سلیمانی‌و چەند سەروكی دایەرەو ریكخراوە پیشەیی‌و گەلیەكان چون بۆ سەردانی سەركردایەتی هێزەكانی مەنصورو پیرۆزباییان بەم بۆنەیەوە لە عەقید ركن سەركردەی هیزەكانی مەنصورو ئەفسەرو دەرەجەدارانی لەشكری قارەمان كردوە ٠

بەرێز پاریزكاری سلیمانی بەردی بنچینەی مەخزەنی ماسی دانا كە ١٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێ و بەردی بنچینەی پروژەی نیشتەجێ كردنی فەرمانبەران‌و كریكارانی كومپانیای نشتی شەكری دانا كە ٣٣٠ هەزاری تێ ئەچێ ٠٠

لەگەل زێرابی پەری رۆژئاوای شاری سلیمانی بە ٢٥٠ هەزار دینارو پروژەی گاژینوی گەشت و گوزاری كردەوە ٠

● لە دهوك :

لە شاری دهوك نومایشیكی گەورەی سەربازی بەم بۆنەیەوە ریكخرا ، مامۆستا یەحیا جاف پاریزداری دهوك‌و هەڤالان نوینەری سەركردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب شعبەی دهوك‌و امر لواو هەڤالان ئەندامانی ریكخراوی حزب‌و هەندیك لێ‌پرسراوی گەورەی لەشكرو فەرمانبەران‌و جەماوەریكی زۆر لە پاریزگاكەدا بەشداری ئەم نومایشەیان كردوە ٠

بەم بۆنەیەوە پروژەی پەدالەی نونومانیكی كە ٧٥٠ خەتی هەیەو ١١٢ هەزار دیناری تێ‌چوە، كرایەوە هەروەها بەردی بنچینەی چەند پروژەیەك دانراوە كە هەمویان ملیونیك‌و ٢٥٠ هەزار دیناریان تێ ئەچێ ٠٠ وە لە زاخۆ سەنەدی بەخاوەن بونی زەوی‌و زاری كشتوكال بەسەر ٢٧٢٠ فەلاحدا دابەش كراوە ٠

● لە هەولیر :

بەریزان مەوستا هاشم عەقراوی سەرۆكی ئەنجومەنی تەنفیزی ناوچەی ئوتونومی‌و ئیحسان هبەالله مفتی جێ‌گری سەرۆكی ئەنجومەنی یاسادانان‌و ئەمینداره گشتی‌یەكانی بەرێوەبردنی ئەنجومەنی تەنفیزی چون بۆ سەردانی یانەی ئەفسەران لە هەولیر وە پیرۆزباییان لە عمید ركن سەركردەی هیزەكانی المثنی كرد ٠

هەروەها بەم بۆنە پیرۆزەوە ماموستا محمد علی أمین پاریزگاری هەولیرو هەڤالان جێ‌گری ئەمینداری نهێنی‌و...

ئەندامانی سەركردایەتی لقی ژووری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب‌و نوینەرانی پارت‌و هێزە نیشتمانیەكان‌و پیاوانی ئاینی‌و سەروك‌و ئەندامانی ریكخراوو یەكیتی‌یە گەلی‌و پیشەییەكان لە پاریزگاكەدا پیرۆزباییان لە سەركردەو ئەفسەرو دەرەجەداران‌و سەربازانی لەشكر كرد٠

بەم بۆنەیەوە سەركردەی هێزەكانی المثنى چەند خەلاتیكی بەسەر كەرتە ئەسكەریەكانا دابەش‌كردو لە وتاریكدا سلاوی لە سەركردایەتی سیاسی حزب‌و شورش‌و لە سەرویانەوە سەرۆكی فەرماندە احمد حسن البكر كرد ٠ دوای ئەوە چو بۆ سەردانی نەخوشەكان لە نەخوشخانەی ئەسكەری‌و خەلاتی كردن ٠

سەرۆك بەكر چاودێری
(پاشماوە)

كۆمەلی جەنگاوەرانی كۆن لەسەر گۆڕی سەربازی نەناسراو دانرا ٠

لەو ئاهەنگە گەورەیەدا بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆرش و وەزیرەكان‌و سەرۆكی دەستەی دیپلۆماسی‌یەكان‌و پاشكۆ سەربازی‌یەكان و ئەفسەرە گەورەكانی هێزی چەكداری ولات بەشدار بون ٠

لە كۆتایی ئاهەنگەكەدا سوپاسالاری ولات بۆ بەسەركردنەوەی نەخۆشەكان چووە دیدەنی نەخۆشخانەی رەشیدی سەربازی لەوێ گەلێك خەلات‌و دیاری پێشكەشی نەخۆشەكان كرد ٠

پاشماوەی طه جەزراوی

نەتەوەی عەرەب لەوریا بوونەوەو تێ‌سەندنی تیكۆشانی‌و داكۆكی كردنی لەشۆرشی عەرەب راستی‌كیشەی نەتەوایەتیمان دەردەخات دژی هێزی ئیمپریالیزمی هاوپەیمانی زایونیزم ٠

هەروەها وتویەتی :ـ ئەو هاوپەیمانی‌یە گومان لێ‌كراوەی ئیمپریالیزم‌و زایونیزم بۆتە هاندریك بۆ توندو تیژی پەلاماردانەكانی زایونیزم ، ئەمە وامان لێ‌دەكات كە خۆمان زیاتر گورج كەینەوەو هەموو توانایەكی خۆمان لەچوار چێوەی خەباتێكی چەكداری میللیدا بەكار بێنین بۆ پوچەل كردنی ئەو پیلانانەی دژمان ساز ئەكرێن ٠

دوای ئەوە دەرچۆكان بەبەردەم تەختی سلاوكردندا خویان نیشاندا ، لەسەر تەختەكە بەرێز الجزراوی‌و هەڤالانی مەكتەبی سەربازی‌و پاریزگاری بەغداو سەركردەكانی ناوچەی پاریزگاری بەغداو سەركردەكانی ناوچەی پاریزگاكان راوەستابون ٠

خۆپیشاندەران وینەی سەرۆك بەكرو مامۆستا صدام حسین‌و دروشمی قوتابخانەكەیان‌و ئالای ولاتانی عەرەبیان هەلگرتبو ٠

لەكۆتایی ئاهەنگەكەدا بەرێز طه الجزراوی خەلاتی بەسەر یەكەمەكانی ئەو دەورەیەدا دابەش‌كرد ٠

**

بۆزانین

بەریوەبەرایەتی گشتی پرۆژەكانی ئاوو ئەلەكتریك لە پرۆژەكانی پلانی گەشەكردنی نەتەوایەتی ژمارە (٧٢)

(مناقسەی دروست كردنی ئەستێلیكی ئاوی زەوی‌و زارلە صلاحەدین لە پاریزگای هەولیر) ٠

١ ـ بلاوی ئەكەینەوە مناقسەیەك هەیە بۆ دروست كردنی ئەستێلێكی ئاوی زەوی وزار لە پاریزگای هەولیر بەپێی ئەومەرجە گشتی‌و مواصفاتە تایبەتیانەی كە رەنگ بێ لەبەشی حقوق‌و عقود لە بەرێوەبەرایەتی گشتی پرۆژەكانی ئاوو ئەلەكتریك دەست بكەوێ ئەگەر بڕوانامەی ژوری بازرگانی هەبێ وە هەر نسخەیەكی بە (٢٧) بیست‌و حەوت دینارە ٠

٢ ـ ئەوانەی ئەیانەوێ ئەم قونتەراتە وەربگرن ئەبێ‌عەتاتاتەكانیان بەپێی مەرج‌و ئاموژگاریەكان بدەن بە سكرتیری لیژنەی كردنەوەی عەتاتات لە دیوانی بەرێوەبەرایەتی ناوبراو ٠

٣ ـ ئەم بڕوانامەو وەسیقانە لەگەل عەتاتاتەكاندا لە ناوزەرفێكی تایبەتیدا ئەبێ ٠

أ ـ تەئمیناتێكی سەرەتایی (٥٠٠٠ پینج هەزار دینار)بە پارەیی‌یان كەفالەتیكی مەسرەفی كەبەلای كەمەوە بۆ ماوەی شەش مانگ كار بكات لە روژی داخستنی مناقسەكەوە ، یان‌چەكیكی ئیمزاكراو لەلایەن بانقیكەوە كە ریگای ئیش‌و كاری صیرفەی درابێ لە ولاتا هەر عەتاتاتیك ئەم تەئمیناتەی لەگەلدا نەبێ یان كەموكورتی تری هەبێ یان پێچەوانەی ئەوەبێ كە داوا كراوە وەرناگیرێ ٠

ج ـ بڕوانامەیەكی تازەی باجی دەخل یان رونوسێكی ٠

د ـ لیستەیەكی ئەو ئیش‌و كارانەی لە مەئەچن كەكردویەتی‌یان خەریكی كردنیەتی ٠

٤ ـ ئەبێ هەمو قونتەرات چیەك بڕوانامەی تەستنیفی‌قونتەراتچێتی هەبێ ٠

٥ ـ تاكۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی سێ شەممەی٢٧ـ١ـ١٩٧٦ یان رۆژێك دوای ئەوە ئەگەر ئەو رۆژە عطلەی رەسمی بو عەتاتات وەرئەگیرێ ٠٠ وە قونتەراتچی‌یەكان‌ئەتوانن لە كاتی كردنەوەی عەتاتاتەكاندا ئامادەبن بۆ ئەوەی ئاگاداری جۆری كردنەوەكەبن ٠

٦ ـ ئەبێ پولێكی پەنجا فلسی بنرێ بە عەتاتاتەكاندا ٠

بەرێوەبەری گشتی پرۆژەكانی ئاوو ئەلەكتریك

٢ـ٢

Institut Kurde de Paris

Institut Kurde de Paris

داگیرساندنی مۆمی حەوتەمی تەمەنی «هاوکاری» وەهەنگاوێکی نوێ بە رێگای پێش خستنی رۆژنامەگەری کوردیدا